

Møteinnkalling

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møtedato: 31.08.2022 kl. 09:00

Møtested: BUL-salen

Arkivsak: 19/04402

Mulige forfall meldes snarest til Grethe Ruud Hansen, gh563@kirken.no.

KRISTIANSAND S, 24.08.2022

Per Gunnar Pedersen
Leder

Grethe Ruud Hansen
Sekretær

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møteinnkalling

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møtedato: 31.08.2022 kl. 09:30

Møtested: BUL-salen

Arkivsak: 19/04402

Velkommen til bispedømmerådsmøte i BUL-salen. Møtet starter kl. 09.30 og varer til ca. 15.30. Følgende saker behandles for lukkede dører: 52/22 – 54/22

Biskop Stein innleder selve møtet med en liten andakt.

Eventuelt forfall må meldes snarest på Torun Gitmark tg449@kirken.no

Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed fra møtesekretær.

SAKSLISTE		
Godkjenning av innkalling og saksliste		
50/22	19/04402-197	Godkjenning av innkalling og saksliste 31.08.2022
Godkjenning av protokoll		
51/22	19/04402-198	Godkjenning av protokoll fra 08.06.2022
Tilsettingssaker		
52/22	22/02648-3	Tilsetting sokneprest i Otredal prosti med Valle og Hylestad sokn og Bykle sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd
53/22	22/02640-4	Tilsetting sokneprest i Bamble prosti med Kragerø sokn og Skåtøy sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd
54/22	22/02639-2	Tilsetting sokneprest i Øvre Telemark prosti med Notodden sokn og Lisleherad sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd
Saker til behandling		
55/22	21/02992-11	Økonomirapport pr. 30.06.2022
56/22	21/02693-9	Høring om forbud mot konverteringsterapi
57/22	22/02837-2	Høring vedrørende endring av saksbehandling liturgi
58/22	21/02730-8	Høring om endring i gravplassloven om digital graferdsmelding - Saksframlegg
59/22	19/03877-35	Bispedømmerådets AU - funksjon og eventuell videreføring
60/22	22/01315-3	Oppnevning av Valgråd 2023
61/22	22/03111-2	Kirkemøtesaker - forberedelse i bispedømmerådet

62/22	18/01713-35	Eventuelt 31.08.2022
Referat- og orienteringssaker		
63/22	19/04887-72	Orienteringssaker 31.08.2022
64/22	19/04887-71	Referatsaker 31.08.2022

KRISTIANSAND S, 23.08.2022

Per Gunnar Pedersen
Leder

Aslak Wegge
stiftsdirektør

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Grethe Ruud Hansen	421	19/04402-197	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
50/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	31.08.2022

Godkjenning av innkalling og saksliste 31.08.2022

Vedlegg:

Innkalling og saksliste - Møte i Agder og Telemark bispedømmeråd 31.08.2022

Saksorientering

Forslag til vedtak

Innkalling og saksliste godkjennes som den er.

Tilsettings saker behandles for lukkede dører:

- Sak 52/22 Tilsetting sokneprest i Otredal prosti med Valle og Hylestad sokn og Bykle sokn som tjenestested
- Sak 53/22 Tilsetting sokneprest i Bamble prosti med Kragerø sokn og Skåtøy sokn som tjenestested
- Sak 54/22 Tilsetting sokneprest i Øvre Telemark prosti med Notodden sokn og Lisleherad sokn som tjenestested

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møteinnkalling

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møtedato: 31.08.2022 kl. 09:30

Møtested: BUL-salen

Arkivsak: 19/04402

Velkommen til bispedømmerådsmøte i BUL-salen. Møtet starter kl. 09.30 og varer til ca. 15.30. Følgende saker behandles for lukkede dører: 52/22 – 54/22

Biskop Stein innleder selve møtet med en liten andakt.

Eventuelt forfall må meldes snarest på Torun Gitmark tg449@kirken.no

Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed fra møtesekretær.

SAKSLISTE		
Godkjenning av innkalling og saksliste		
50/22	19/04402-197	Godkjenning av innkalling og saksliste 31.08.2022
Godkjenning av protokoll		
51/22	19/04402-198	Godkjenning av protokoll fra 08.06.2022
Tilsettingssaker		
52/22	22/02648-3	Tilsetting sokneprest i Otredal prosti med Valle og Hylestad sokn og Bykle sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd
53/22	22/02640-4	Tilsetting sokneprest i Bamble prosti med Kragerø sokn og Skåtøy sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd
54/22	22/02639-2	Tilsetting sokneprest i Øvre Telemark prosti med Notodden sokn og Lisleherad sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd
Saker til behandling		
55/22	21/02992-11	Økonomirapport pr. 30.06.2022
56/22	21/02693-9	Høring om forbud mot konverteringsterapi
57/22	22/02837-2	Høring vedrørende endring av saksbehandling liturgi
58/22	21/02730-8	Høring om endring i gravplassloven om digital graferdsmelding - Saksframlegg
59/22	19/03877-35	Bispedømmerådets AU - funksjon og eventuell videreføring
60/22	22/01315-3	Oppnevning av Valgråd 2023
61/22	22/03111-2	Kirkemøtesaker - forberedelse i bispedømmerådet

62/22	18/01713-35	Eventuelt 31.08.2022
Referat- og orienteringssaker		
63/22	19/04887-72	Orienteringssaker 31.08.2022
64/22	19/04887-71	Referatsaker 31.08.2022

KRISTIANSAND S, 23.08.2022

Per Gunnar Pedersen
Leder

Aslak Wegge
stiftsdirektør

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Grethe Ruud Hansen	421	19/04402-198	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
51/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	31.08.2022

Godkjenning av protokoll fra 08.06.2022

Vedlegg:

Offentlig protokoll ATBR 08.06.22

Forslag til vedtak

Protokollen fra 08.06.22 godkjennes som den er.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Møteprotokoll

Agder og Telemark bispedømmeråd

2020 - 2023

Møtedato: 08.06.2022 kl. 12:30 – 16:30

Møtested: Vennesla kirke

Arkivsak: 19/04402

Til stede: Per Gunnar Pedersen, leder
Stein Reinertsen, biskop
Terje Damman, nestleder
Markus Westermoen
Katrine Tallaksen Skjerdal
Solveig Botnen Eide
Odd-Inge Rønning Uleberg

Møtende varamedlemmer: Gerd Ruth Rosland Nordstrand for Håkon Kolstad Varhaug
Dag Vige for Torunn Tørå
Ingen vara for Turid Torland Håland

Forfall: Håkon Kolstad Varhaug
Torunn Tørå
Turid Torland Håland

Andre: Albert Martin Walla, PF, sak 39 - 44

Adm: Aslak Wegge, stiftsdirektør
Bjarne Nordhagen
Ole Jørgen Sagedal, sak 39 – 42
Trine H Syvertsen, alle saker unntatt 41 og 42

Protokollfører: Grethe Ruud Hansen

SAKSLISTE	Side
Godkjenning av innkalling og saksliste	
39/22 Godkjenning av innkalling og saksliste 08.06.2022	3
Godkjenning av protokoll	
40/22 Godkjenning av protokoll fra 06.04.2022	3
Tilsettingssaker	
41/22 Tilsetting sokneprest i Kristiansand domprosti med Hånes sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd	4
42/22 Tilsetting sokneprest i Arendal prosti med Øyestad sokn som tjenestested - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd	5
Saker til behandling	
43/22 Økonomirapport pr. 31.03.2022	6
44/22 Strategiplan Agder og Telemark bispedømme 2022 - 29	6
45/22 Grimstad menighet - Søknad om justering av menighetsgrense	7
46/22 Møteplan for Agder og Telemark bispedømmeråd 2023	8
47/22 Kirkelig organisering - status i saken og forberedelse til møtet i Vennesla kirke 8. juni kl. 18	9
48/22 Eventuelt 08.06.2022	10
Orienteringssaker	
49/22 Orienteringssaker 08.06.2022	11

Sted, 15.06.2022

Per Gunnar Pedersen
leder

Grethe Ruud Hansen
Sekretær

Godkjenning av innkalling og saksliste**39/22 Godkjenning av innkalling og saksliste 08.06.2022**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	08.06.2022	39/22

Forslag til vedtak

Innkalling og saksliste godkjennes som de er
Følgende saker behandles for lukkede dører: 41 – 42/22

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 08.06.2022:**Møtebehandling****Votering**

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak – 9 stemmer

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Innkalling og saksliste godkjennes som de er
Følgende saker behandles for lukkede dører: 41 – 42/22

Godkjenning av protokoll**40/22 Godkjenning av protokoll fra 06.04.2022**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	08.06.2022	40/22

Forslag til vedtak

Protokollen fra møtet 06.04.2022 godkjennes som den er

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 08.06.2022:**Møtebehandling****Votering**

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Protokollen fra møtet 06.04.2022 godkjennes som den er

Tilsettingssaker**41/22 Tilsetting sokneprest i Kristiansand domprosti med Hånes sokn som tjenestested**

Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	08.06.2022	41/22

Forslag til vedtak**Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 08.06.2022:****Møtebehandling**

Votering**Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak**

Som sokneprest i Kristiansand domprosti med Hånes sokn som tjenestested tilsettes:

Jan Otto Fredwall

42/22 Tilsetting sokneprest i Arendal prosti med Øyestad sokn som tjenestested

Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 25 første ledd

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	08.06.2022	42/22

Forslag til vedtak

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 08.06.2022:

Møtebehandling**Votering****Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak**

Som sokneprest i Arendal prosti med Øyestad sokn som tjenestested tilsettes:

Harald Brummenæs Torgersen

Saker til behandling**43/22 Økonomirapport pr. 31.03.2022**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	08.06.2022	43/22

Forslag til vedtak

Bispedømmerådet tar økonomirapport pr. 31.03.22 til orientering

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 08.06.2022:

Møtebehandling**Votering**

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Bispedømmerådet tar økonomirapport pr. 31.03.22 til orientering

44/22 Strategiplan Agder og Telemark bispedømme 2022 - 29

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	08.06.2022	44/22

Forslag til vedtak

1. Agder og Telemark bispedømmeråd vedtar forslag til strategiplan for 2022 – 2029.

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 08.06.2022:

Møtebehandling

Kathrine Tallaksen Skjerdal foreslo et ekstra punkt under «Skaper en mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass og frivillighetsarena:

- *Lokalmenighetene speiler den verdensvide kirke*

Markus Westermoen foreslo å endre følgende setning fra
*Skape flere felles rom og gode møteplasser for mennesker fra **andre** land til
gode møteplasser for mennesker fra **alle** land*

Per Gunnar Pedersen foreslo å legge til blant annet i punktet:
*Kirken samhandler med ulike tros- og livssynssamfunn **blant annet** gjennom religionsdialog.*

Votering

Enstemmig vedtatt med de endringer som ble foreslått i møtet

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

1. Agder og Telemark bispedømmeråd vedtar forslag til strategiplan for 2022 – 2029 med de endringer som ble foreslått i møtet

45/22 Grimstad menighet - Søknad om justering av menighetsgrense

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	08.06.2022	45/22

Forslag til vedtak

1. Agder og Telemark viser til Grimstad menighetsråds søknad 14.05.20 basert på prestens utredning i 2017 og prestens justerte tilråding 23.05.22.
2. Med hjemmel i Kirkeordning for Den norske kirke § 3, tredje ledd. Vedtar Agder og Telemark bispedømmeråd en justering av Grimstad sokn til å

innbefatte grunnkretsene Bieheia, Langhaven og Biestø som i dag tilhører Fjære sokn.

3. Endringene gjøres gjeldende fra 01.01.23
4. Bispedømmerådet innrapporterer endringen til Kirkerådet og Kartverket.

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 08.06.2022:

Møtebehandling

Votering

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

1. Agder og Telemark viser til Grimstad menighetsråds søknad 14.05.20 basert på prestens utredning i 2017 og prestens justerte tilråding 23.05.22.
2. Med hjemmel i Kirkeordning for Den norske kirke § 3, tredje ledd. Vedtar Agder og Telemark bispedømmeråd en justering av Grimstad sokn til å innbefatte grunnkretsene Bieheia, Langhaven og Biestø som i dag tilhører Fjære sokn.
3. Endringene gjøres gjeldende fra 01.01.23
4. Bispedømmerådet innrapporterer endringen til Kirkerådet og Kartverket.

46/22 Møteplan for Agder og Telemark bispedømmeråd 2023

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	08.06.2022	46/22

Forslag til vedtak

Som møtedatoer for Agder og Telemark bispedømmeråd i 2023 fastsettes;

- Mandag 27.02
- Onsdag 12.04
- Tirsdag 06.06
- Mandag 04.09
- Mandag 23.10
- Mandag 04.12

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 08.06.2022:**Møtebehandling**

Formøte til Kirkemøtet legges på fredag 23.6.23 – kl 09.00 – 13.00.

Bispedømmerådet ønsker at minst et av møtene for 2023 legges til et annet sted i bispedømmet.

Votering

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Som møtedatoer for Agder og Telemark bispedømmeråd i 2023 fastsettes;

- Mandag 27.02
- Onsdag 12.04
- Tirsdag 06.06
- Fredag 23.06. (forberedelse kirkemøte)
- Mandag 04.09
- Mandag 23.10
- Mandag 04.12

47/22 Kirkelig organisering - status i saken og forberedelse til møtet i Vennesla kirke 8. juni kl. 18

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	08.06.2022	47/22

Forslag til vedtak**Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 08.06.2022:**

Møtebehandling

Det ble en samtale i rådet angående kirkelig organisering og møtet som skulle foregå samme kveld.

Votering**Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak**

Skriv inn vedtaket her

48/22 Eventuelt 08.06.2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	08.06.2022	48/22

Forslag til vedtak**Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 08.06.2022:****Møtebehandling**

Ingen saker til eventuelt

Votering**Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak**

Skriv inn vedtaket her

Orienteringssaker

49/22 Orienteringssaker 08.06.2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	08.06.2022	49/22

Forslag til vedtak

Sakene tas til orientering

Møtebehandling i Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 08.06.2022:

Møtebehandling

1. Orientering fra biskopen:

- Gudstjenestedeltakelse og ungdomsarbeidet er ikke helt tilbake i menighetene etter pandemien, men kirken lever!
- Visitas i Grimstad – veldig fin opplevelse.
- 17. mai tale på BIG – Bibelskolen i Grimstad
- Visitas Lyngdal – veldig fin opplevelse
- Mye mediatrykk etter aksjonen fra Extinction Rebellion i Skien kirke
- Bispemøte – egen uttalelse om kirkelig organisering
- Bibelselskapets representantskapsmøte 30.05.22
- 1000 års jubileum som kirkested i Kvinesdal 05.06.22

2. Orientering fra bispedømmerådets medlemmer:

Markus Westermoen:

Innsettelse av Olav Trømborg i Søgne
Veldig hyggelig. Bra med folk

Terje Damman:

Vara for Turid på Kirkerådet

3. Orientering fra Stiftsdirektøren:

- Nyansatt diakonirådgiver, Rannveig Johannessen Lyngroth – kom fra diakonstilling i Voie menighet

- Alle stillingene er på plass på kontoret nå
- Kommunikasjonsrådgiver, Vanja Grut, har sendt ut det første nyhetsbrevet.
Godt mottatt.

Votering

Enstemmig i tråd med forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

Sakene tas til orientering

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Aslak Wegge	112	21/02992-11	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
55/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	31.08.2022

Økonomirapport pr. 30.06.2022

Vedlegg:

Regnskap Agder og Telemark 06 2022

Saksorientering

Regnskapsrapport for Agder og Telemark bispedømmeråd pr. 30.06.2022 legges fram for bispedømmerådet til orientering. Regnskapet pr. 30.06.22 viser et mindreforbruk på drift på kr. 311.000.- (0,5%).

250 Agder og Telemark bispedømmeråd – budsjettgruppe 1

Agder og Telemark	Regnskap	Budsjett	Avvik	Avvik i %	Årsbudsjett
Inntekter	-210	-114	96	-84,2 %	-340
Tilskudd mv	500	0	-500		0
Lønn og godtgjørelser	51 695	52 370	675	1,3 %	118 528
Andre driftskostnader	4 866	4 907	41	0,8 %	9 770
Sum	56 851	57 163	312	0,5 %	127 958

250 0000 administrasjon

Agder og Telemark adm.	Regnskap	Budsjett	Avvik	Avvik i %	Årsbudsjett
Inntekter	-82	-30	52	-173,3 %	-52
Tilskudd mv	500		-500		0
Lønn og godtgjørelser	4 798	5 373	575	10,7 %	12 470
Andre driftskostnader	1 630	1 822	192	10,5 %	3 476
Sum	6 846	7 165	319	4,5 %	15 894

250 4000 prester

Agder og Telemark prester	Regnskap	Budsjett	Avvik	Avvik i %	Årsbudsjett
Inntekter	-127	-84	43	-51,2 %	-288
Lønn og godtgjørelser	46 897	46 997	100	0,2 %	106 058
Andre driftskostnader	3 236	3 085	-151	-4,9 %	6 294
Sum	50 006	49 998	-8	0,0 %	112 064

Administrasjon

Administrasjonsutgiftene er totalt på kr 6 845 000.

Totalt er det benyttet kr 320 000 mindre enn budsjettet til administrasjonen.

Det er 0,4 % lavere enn budsjettet.

Etter vedtak av bispedømmerrådet (sak 18/22) er det betalt ut kr 500 000 i ekstraordinære tilskudd fra driftsmidlene. Denne ekstrautbetalingen er ikke belastet tidligere års avsetninger, men vil komme som et eventuelt overforbruk ved årets slutt – som da dekkes mot tidligere års avsetninger.

Regnskapet viser lønnsutgifter som er kr 574 000 lavere enn budsjettet. Dette kommer av vakanser/permisjon i kirkefaglig avdeling i vår, noe som vil justere seg inn utover høsten.

Driftsutgiftene har ikke store avvik, men det meste av mindreforbruket kan forklares med avvik i forhold til periodisering på reiser og møter/kurs.

Prestetjenesten

Regnskapet for prestatjenesten er på kr 50 006 000. Det er kr 8 000 (0,01 %) høyere enn budsjettet for første halvår.

Lønnsutgiftene er kr 100 000 (0,2 %) lavere enn budsjettet.

Det er lave utbetalinger til møter, kurs og seminarer første halvår, men det vil trolig jevne seg ut. Reiseutgiftene er kr 56 000 høyere enn budsjettet.

Det er også et merforbruk på «Annen bistand», som er administrativ støtte til prostene på kr 217 000. Dette er et periodiseringsavvik som vi forventer vil jevne seg ut i løpet av året.

Tilskudd

Det aller meste av tilskuddene er utbetalt nå, men det gjenstår noe på trosopplæring og diakoni. På trosopplæring manglet det fortsatt noen økonomirapporter pr juni. Restmidler diakoni er utlyst med søknadsfrist 1. september, og vil bli behandlet administrativt etter fristens utløp i tråd med tidligere års praksis. Det legges til grunn at alle midlene blir utbetalt i løpet av høsten.

250 Tilskudd - budsjettgruppe 2

Agder og Telemark tilskudd	Regnskap	Budsjett	Avvik	Avvik i %	Årsbudsjett
Trosopplæring	28 446	31 273	2 827	9,0 %	31 273
Diakoni/underv. og kirkemu	15 738	16 371	633	3,9 %	16 371
OVF	679	689	10	1,5 %	689
Sum	44 863	48 333	3 470	7,2 %	48 333

Regnskap pr. 30.06.22 - utvikling

Tall i hele tusen

Periode	31.1.	28.2.	31.3.	30.4.	31.5.	30.6.
Administrasjon	230	346	60	240	385	320
Presteskapet	169	569	570	1270	1424	-8
Totalt	399	915	630	1510	1809	312
Prosent av budsjett	3,4 %	3,9 %	1,8 %	3,3 %	3,1 %	0,5 %

Disponible midler – balansepost.

Agder og Telemark bispedømmerråd har et akkumulert mindreforbruk fra tidligere år på drift på kr 5 792 000. Det opparbeidede mindreforbruket er bokført i balansen som egenkapital og er ikke disponert i inneværende års budsjett.

Kirkerådet har i KR-sak 52/21 vedtatt en begrensning i bispedømmerrådenes akkumulerte mindreforbruk, tilsvarende 3 % av siste års tildeling. For bispedømmerråd som ved utgangen av 2020 har mer enn 3 % av sin tildeling i slike oppsparte midler, vil et ytterligere mindreforbruk i 2022 legges til ubunden egenkapital i Den norske kirke og ikke tilflyte bispedømmet. Ordningen med en øvre grense for akkumulert mindreforbruk på 3 % av tildelingen trer fullt ut i kraft fra regnskapsåret 2023.

For Agder og Telemark bispedømmeråd vil denne 3 %-regelen tilsvare kr 5 289 000.

Oppsummering

Regnskapet har bare et avvik på 0,5% pr 30.06.2022.

Mindreforbruket på lønn, og også samlet, er mindre nå enn tidligere, som forventet i forrige rapport. Det blir spesielt viktig å følge med på dette utover i året.

Siden sist er det gjort en liten justering i budsjettet, mest av teknisk art, for å ta høyde for høstens hovedlønnsoppgjør. Oppgjøret er budsjettert med virkning fra 01.05, men er periodisert ført på desember. Det er nå budsjettert med en lønnsøkning på 3,7 % ut fra at frontfagene endte på det. Budsjettøkningen tilsvarer kr 450 000. Dette er hentet inn ved å øke innsparingskravet tilsvarende.

Neste rapport

Neste regnskapsrapport kommer pr. 30.09.22.

Forslag til vedtak

Bispedømmerådet tar økonomirapport pr. 30.06.2022 til orientering.

Agder og Telemark bispedømmeråd

Regnskap pr. 30.06.2022 - drift

Driftsrapport	Rekneskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
31xx - Salgsinntekt avgiftsfri (varer og tjenester)	-98 550	-83 747	14 803	-287 500
34xx - Tilskudd fra stat, fylker, kommuner, stiftelse samt gaveinntekte	-108 592	-10 002	98 590	-20 000
3xxx - Andre inntekter	-2 574	-20 000	-17 426	-32 000
Sum inntekter	-209 716	-113 749	95 967	-339 500
46xx - Tilskudd menigheter og fellesråd	500 000	0	-500 000	0
Sum tilskudd mv	500 000	0	-500 000	0
500x - Faste stillinger (inkl. feriepenger)	42 373 341	44 819 751	2 446 410	102 878 059
5006 - Beredskap	563 025	580 327	17 302	1 298 827
50xx - Tilleggslønn, overtid og stedfortredergodtgj.	1 544 920	1 618 013	73 092	2 762 756
51xx - Midlertidige stillinger, ekstrahjelp, honorarer mm	3 891 700	229 788	-3 661 912	514 288
53xx - Gruppeliv, honorarer og annen oppgavepliktig godtgjørelse	229 660	171 055	-58 606	351 725
540x - Arbeidsgiveravgift	6 377 895	6 419 276	41 381	14 598 845
58xx - Refusjon sykepenger, fødeselspenger mv	-2 076 650		2 076 650	
599x - Refusjon lønnskostnader	-1 295 324	-1 650 000	-354 676	-4 240 000
59xx - Andre personalkostn (gaver, forsikring, tjenestedrakt mm)	86 116	181 796	95 680	363 600
Sum Lønn og godtgjørelser	51 694 683	52 370 006	675 323	118 528 100
63xx - Leie lokaler, strøm, renhold mm	1 082 535	1 007 502	-75 033	2 015 000
64xx - Leie maskiner, inventar, datautstyr, transportmidler mv	60 006	19 998	-40 008	40 000
65xx - Inventar, driftsmateriale, datautstyr, programvare, rekvisita m	76 287	85 002	8 715	170 000
66xx - Reparasjon og vedlikehold bygninger og utstyr	29 922		-29 922	
67xx - Honorar rådgivning, regnskap, revisjon, flytting og kjøp div. tje	89 780	90 000	220	180 000
6790 - Kjøp av andre fremmede tjenester	517 398	429 998	-87 400	820 500
6797 - Annen bistand	880 000	663 000	-217 000	1 374 000
68xx - Kontorrekvisita, trykksaker, aviser, bøker, annonser mm	253 322	216 996	-36 326	434 000
68xx - Møter, kurs og seminarer mm	313 056	770 990	457 935	1 499 000
69xx - Telefon, porto mv	3 073	4 998	1 925	10 000
Sum andre driftskostnader (drift og mindre anskaffelser)	3 305 379	3 288 484	-16 895	6 542 500
71xx - Bilgodtgjørelse, diett, reiser mm	1 547 227	1 599 504	52 277	3 199 000
74xx - Medlemskontingent og gaver	13 550	10 000	-3 550	10 000
77xx - Annen kostnad	300	8 952	8 652	17 900
Sum andre driftskostnader (reise, reklame, forsikring mm)	1 561 077	1 618 456	57 379	3 226 900
8xxx - Finansinntekter/kostnader, overføringer mv	-105		105	0
Sum Finanskostnader og overføringer	-105	0	105	0
Sum	56 851 318	57 163 197	311 879	127 958 000

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Trine H Syvertsen	004	21/02693-9	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
56/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	31.08.2022

Høring om forbud mot konverteringsterapi

Vedlegg:

Høringsuttalelse fra Agder og Telemark bispedømmeråd angående regulering av konverteringsterapi.
Høringsbrev

Saksorientering

Agder og Telemark bispedømmeråd er høringsinstans i sak fra Kultur- og likestillingsdepartementet vedrørende forbud mot konverteringsterapi. Høringsfrist: er satt til 10. oktober 2022.

Agder og Telemark bispedømmeråd behandlet i sak 67/21 sitt svar på forrige høring i tilsvarende sak. På bakgrunn av innkomne høringssvar samt ny regjering med ønsker om noe endring i saken, inviteres det til ny høring vedrørende endret lovtekst.

Kultur- og likestillingsdepartementet har levert et høringsnotat på 129 sider (vedlagt) som blant annet tar for seg bakgrunn for saken, lovverk, Solberg-regjeringens forslag, høringsinstansenes syn på Solberg-regjeringens forslag, departementets vurderinger. Høringsnotatet leverer en særdeles grundig utredning, der de mange høringsuttalelsene som kom i 2021 har gitt nyttige innspill. (Som en kuriositet kan bemerkes at høringssvar fra Agder og Telemark er nevnt på sidene 73 og 118.)

Agder og Telemark bispedømmeråd valgte i 2021 å svare på departementets spørsmål som særlig omhandlet trossamfunn.

Departementet har denne gangen valgt å ikke be om synspunkter knyttet til spesifikke punkt i lovforslaget, men invitert til en mer åpen høring om lovteksten.

Forslaget slik det nå foreligger vurderes å ivareta de innspill bispedømmerådet sist hadde. Dette er tydelig også når det gjelder forholdet til religionsfrihet og ytringsfrihet.

Forslag til vedtak

1. Agder og Telemark bispedømmeråd mener at lovforslaget §5, §87 og ny §270 presiserer på en tydelig måte i tekst de nødvendige presiseringer.
2. Agder og Telemark bispedømmeråd opplever at forholdet mellom religionsfrihet og ytringsfrihet er godt utredet og begrunnet.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd

Kulturdepartementet, avd. for tru, livssyn og kulturvern
Postboks 8030
0030 OSLO

Dato: 11.10.2021

Vår ref: 21/02693-6

Deres ref:

Høringsuttalelse fra Agder og Telemark bispedømmeråd angående regulering av konverteringsterapi.

Bispedømmerådets arbeidsutvalg (AU) behandlet høringen i sitt møte 11.10.2021. Det ble da fattet følgende enstemmige høringsuttalelse;

Høringsuttalelse

Agder og Telemark bispedømmeråd kan ikke se at det foreslåtte forbudet mot konverteringsterapi rammer praksis kirken mener bør beskyttes. Det foreslåtte forbudet gir rom for ulike holdninger til mangfoldet av seksuelle orienteringer, også blant trossamfunn og på tvers av kulturer.

Det viktigste tiltaket for å beskytte mot uønsket konverteringsterapi er å opplyse om manglende effekt og skadevirkninger, her er fokus på barn og unge spesielt viktig.

1. Agder og Telemark bispedømmeråd vurderer det slik at Kulturdepartementets utsendte høringsnotat gir en grundig gjennomgang av blant annet relevant lovverk, og vurderer ny lovtekst som godt begrunnet og gjennomarbeidet.
2. Departementet har bedt særlig om synspunkter på enkelte punkt i lovforslaget. Agder og Telemark bispedømmeråd vil her kort redegjøre for våre synspunkt på noen av disse:

Spørsmål: Legaldefinisjonen av konverteringsterapi – herunder definisjonens rekkevidde når det gjelder bønn, sjelesorg og religiøs veiledning:

Svar: Prester og andre ansatte i Den norske Kirke har samtaler med mennesker om eksistensielle og trosmessige spørsmål. I slike sjelesørgeriske samtaler kan innholdet også være seksuell orientering. Det er viktig å vise respekt for konfidentens integritet i samtaler med mennesker som strever med kjønnsinkongruens eller har blitt utsatt for utilbørlig press eller hatefulle ytringer for sin seksuelle orientering. Det er også vesentlig at sjelesørger holder seg til sin rolle som medvandrer i eksistensielle spørsmål. Sjelesorgsamtaler er medvandring – ikke behandling. Handlinger som bærer preg av å være del av en prosess med formål om å få en annen til å endre eller fornekte sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet skal ikke forekomme i det sjelesørgeriske rom eller i noen form for forbønnshandling. Det betyr at hvordan man ordlegger seg for eksempel under en forbønnshandling vil være viktig. En konfident som uttrykker ønske om forbønn for å endre sin seksuelle orientering, bør ikke bli avvist – men klokt veiledet. Det bør være mulig å be for vedkommende med formuleringer som uttrykker omsorg.

Spørsmål: Bør det være et absolutt forbud mot å utføre konverteringsterapi overfor barn mellom 16 og 18 år?

Svar: Det er tradisjon for å gi barn og unge en økende grad av selvbestemmelsesrett i takt med alder. I denne saken vil det være mulig å argumentere for å legge til grunn både den religiøse myndighetsalderen og den helserettslige myndighetsalder. Vi mener imidlertid at i en sak som dette, vil det være klokt å anvende et forbud lagt til høyest mulig alder – altså myndighetsalderen som er 18 år. Dette begrunner vi ut ifra hensynet til den enkeltes utvikling av egen identitet i ungdomstiden, der det kan være ulikt hvor «moden» den enkelte er, og av den grunn ønsker vi at forbudet settes til høyest mulig alder.

Spørsmål: Bør et forbud mot å medvirke til at barn mottar konverteringsterapi i utlandet være betinget av at det foreligger forledelse eller utilbørlig press – eller bør et slikt forbud være mer vidtrekkende (kap 9.2)?

Vurdering: Ikke relevant for bispedømmerådet å ta stilling til.

Spørsmål: Bør de forslåtte straffebudene plasseres i straffeloven eller i en ny spesiallov?

Vurdering: Ikke relevant for bispedømmerådet å ta stilling til.

Spørsmål: Bør det foreslås et forbud mot å markedsføre konverteringsterapi, og hvordan skal et slikt forbud eventuelt utformes og håndheves?

Svar: Agder og Telemark bispedømmeråd mener at dersom det ikke allerede er dekket innenfor eksisterende lovverk, så bør det innføres et forbud mot å markedsføre konverteringsterapi.

Vi mener at signaleffekten med å innføre et slikt forbud er viktigere enn selve utformingen og håndhevingen av det, fordi man da tydeliggjør hva vi som samfunn mener om konverteringsterapi som noe som ikke skal forekomme.

3. Agder og Telemark bispedømmeråd vil understreke viktigheten av at trosfriheten settes høyt i Norge, og denne bør fortsatt fremheves som en selvsagt rettighet. Retten til å *mene* at konvertering er mulig skal forsvares, men vi tar avstand fra alle forsøk på å utøve konverteringsterapi i noen som helst form.

Med vennlig hilsen

Aslak Wegge
Stiftsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:

Kulturdepartementet, avd. for tru, livssyn og kulturvern

Postboks 8030

0030 OSLO

DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

I følge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

22/3392-

23. juni 2022

Høringsbrev

Kultur- og likestillingsdepartementet sender med dette lovforslag om forbud mot konverteringsterapi på høring med frist 10. oktober 2022.

Høringen er åpen for alle som ønsker å gi innspill, også de som ikke er på listen over høringsinstanser. Vi ber om at den enkelte høringsinstans viderefremidler informasjon om høringen til andre berørte underliggende organer, organisasjoner osv.

For å avgi høringsuttalelse, gå til www.regjeringen.no/2919197. Benytt den digitale løsningen for å avgi høringsuttalelse ved å klikke på "Send inn hørings svar". Høringsuttalelser er offentlige etter offentlighetsloven og vil bli publisert på våre nettsider.

Med hilsen

Elisabeth Lier Haugseth (e.f.)
ekspedisjonssjef

Anne Jorun Bolken Ballangrud
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Postadresse
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo
postmottak@kud.dep.no

Kontoradresse
Grubbegata 1
www.kud.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 866

Avdeling
Avdeling for
likestilling,
diskriminering og
internasjonale saker

Saksbehandler
Anne Jorun Bolken
Ballangrud
22 24 78 97

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Trine H Syvertsen	610	22/02837-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
57/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	31.08.2022

Høring om endring av regler for saksbehandling liturgisaker

Vedlegg:

Høring om endring av regler for saksbehandling i liturgisaker med vedlegg

Saksorientering

Kirkerådet har sendt på høring forslag til endring av regler for saksbehandling i liturgisaker. Høringsfrist: 20.oktober 2022.

Målet er å sikre større fleksibilitet når det gjelder utvikling av liturgier knyttet til for eksempel ansatte, bygg og interiør. Det er ikke foreslått endringer i reglement for saksbehandling av liturgi for hovedgudstjeneste, dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd. Hele saken gjelder en administrativ forenkling av eksisterende regler for saksbehandling i liturgisaker.

I forslaget til endring foreslås at saker kan behandles på tre måter, alt etter art og omfang (se høringsnotat side 3 for nærmere detaljer):

1. Dagens regler for saksbehandling
2. Ny, forenklet saksbehandling
3. Kvalitetssikring av liturgisk ressursmaterieell på ressursbanken.no

Endringene som er foreslått vurderes som mindre, som vil forenkle arbeidet administrativt, og i noen tilfeller sikre en raskere saksgang.

Høringssvaret ønskes svart med enten ja, nei og eventuelt med en kommentar.

Forslag til vedtak

Spørsmål 1:

Er Agder og Telemark bispedømmeråd enig i at det er tjenlig med en tredeling i saksbehandlingen av liturgisaker?

Svar: Ja.

Kommentar: Fordi det forenkler arbeidet med liturgisaker administrativt, forhåpentligvis til fordel for kortere behandlingstid.

Spørsmål 2:

Slutter Agder og Telemark bispedømmeråd seg til at Kirkerådet i tvilstilfeller kan avgjøre om en liturgisak skal behandles etter kapittel 2 eller 3 i regelverket?

Svar: Ja.

Spørsmål 3:

Stiller Agder og Telemark bispedømmeråd seg bak at liturgi for hovedgudstjenesten, eventuelle liturgier for faste dager i kirkeåret og liturgier for dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd behandles som beskrevet i kapittel 2?

Svar: Ja.

Spørsmål 4:

Er Agder og Telemark bispedømmeråd enig i at det også er behov for en forenklet saksbehandling av enkelte liturgisaker?

Svar: Ja.

Spørsmål 5:

Slutter Agder og Telemark bispedømmeråd seg til forslaget til en saksbehandling som beskrevet i kapittel 3?

Svar: Ja.

Spørsmål 6:

Stiller Agder og Telemark bispedømmeråd seg bak forslaget om liturgiske forsøkssaker i §13?

Svar: Ja/Nei.

Kommentar: Agder og Telemark bispedømmeråd stiller spørsmål ved hvorvidt det er behov for å opprettholde et punkt om liturgiske forsøkssaker i og med at dette har vært lite brukt.

Spørsmål 7:

Har Agder og Telemark bispedømmeråd andre kommentarer til forslaget til regler for saksbehandling i liturgisaker?

Svar: Nei.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Agder og Telemark bispedømmeråd
Postboks 208
4662 KRISTIANSAND S

Dato: 29.06.2022

Vår ref: 22/00739-2

Deres ref:

Høring om endring av regler for saksbehandling i liturgisaker

Kirkerådet sender med dette på høring forslag til endring av regler for saksbehandling i liturgisaker.

Høringsinstansene bes særlig uttale seg om det presenterte forslaget til tredelingen av saksbehandling i liturgisaker. Det nye i forslaget er først og fremst innføringen av en forenklet saksbehandling av noen liturgier (regelverkets kapittel 3). Forslaget om nye regler for saksbehandling i liturgisaker har også konsekvenser for tidligere §7, nå §13 i regelverket. Disse paragrafene omhandler reglene for liturgiske forsøkssaker.

Høringsfrist er **torsdag 20. oktober 2022, og hørings svar sendes til post.kirkeradet@kirken.no.**

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
direktør

Jan Christian Kielland
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Høringsnotat om endring av regler for saksbehandling i liturgisaker
Hørings spørsmål om endring av saksbehandling i liturgisaker

Mottakere:

Agder og Telemark bispedømmeråd

Postboks 208

4662

Postadresse:
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

E-post: post.kirkeradet@kirken.no
Web: www.kirken.no
Org.nr.: 818 066 872

Telefon: +47 23081200
Telefaks:

Saksbehandler
Gunnhild Nordgaard Hermstad

Borg bispedømmeråd	Bjarne Aasgt. 9	KRISTIANSAND S 1606 FREDRIKSTAD
Bjergvin bispedømmeråd	Postboks 1960	5817 BERGEN
Hamar bispedømmeråd	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros bispedømmeråd	Kongsgårdsgata 1a,Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Postboks 790	9258 TROMSØ
Oslo bispedømmeråd	Postboks 9307 Grønland	0135 OSLO
Stavanger bispedømmeråd	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Tunsberg bispedømmeråd	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Møre bispedømmeråd	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Hamar biskop	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros biskop	Kongsgårdsgata 1a,Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Den norske kirkes presteforening	Postboks 437 Sentrum	0103 OSLO
Oslo biskop	Postboks 9307 Grønland	0135 Oslo
Bjergvin biskop	Postboks 1960	5817 BERGEN
Fagforbundet teoLOgene	Boks 7003 St. Olavsplass	0130 OSLO
Nord-Hålogaland biskop	Postboks 790	9258 TROMSØ
KUN - Kirkelig Utdanningssenter nord – VID Tromsø	Breivika	9037 TROMSØ
Møre biskop	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Agder og Telemark biskop	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Stavanger biskop	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Tunsberg biskop	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Borg biskop	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
VID vitenskapelige høyskole AS	Postboks 184 Vinderen	0319 OSLO
Sør-Hålogaland biskop	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Kirkelig Undervisningsforbund	Rådhusgata 1-3	0151 OSLO
Preses i Bispemøtet	Postboks 799 Sentrum	0106 OSLO
Det Norske Diakonforbund	Rådhusgate 1-3	0151 OSLO
Fagforbundet teoLOgene	Boks 7003 St. Olavsplass	0130 OSLO
Universitetet i Oslo - Det teologiske fakultet	Postboks 1023 Blindern	0315 OSLO
KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter	Rådhusgaten 1-3	0151 OSLO
MF vitenskapelig høyskole	Postboks 5144 Majorstuen	0302 Oslo
CREO v/Thor Henning Isachsen	Postboks 9007, Grønland	0133 OSLO
Kirkelig Undervisningsforbund	Rådhusgata 1-3	0151 OSLO

Ref: 22/00739-2

Dato: 22.06.2022

Høringsnotat om endring av regler for saksbehandling i liturgisaker

Bakgrunn

Kirkens liturgier er en vesentlig del av kirkens praksis. Den norske kirkes regler for saksbehandling i liturgisaker skal legge til rette for gode prosesser og kvalitetssikrede vedtak knyttet til kirkens liturgier.

Det er Kirkemøtet som gjør endelig vedtak i liturgisaker, i tråd med Kirkeordningen § 28 om Kirkemøtets oppgaver:

Kirkemøtet er Den norske kirkes øverste representative og besluttede organ og fastsetter kirkens grunnlag og lære og alle liturgier og gudstjenstlige bøker i kirken.

Frem til Kirkemøtets endelige vedtak har dagens regler for saksbehandling tre faser:

1. Igangsettelse
2. Arbeid med liturgi som skal sendes på høring
3. Bearbeiding etter høring og endelig vedtak i Kirkemøtet

I alle disse tre fasene av saksbehandlingen i liturgisaker behandler både Kirkerådet og Bispemøtet saken. Dette sikrer at Kirkerådets ledelse på sentralt nivå og Bispemøtets særskilte ansvar for kirkens lære henger godt sammen (se kirkeordningen §30 Kirkerådets oppgaver, særlig fjerde og femte ledd og §31 Bispemøtet).

Dagens regler for saksbehandling

Gudstjenester og kirkelige handlinger

Dagens regler for saksbehandling i liturgisaker er omfattende og grundig. Dette henger sammen med forståelsen av at liturgier uttrykker kirkens lære og at bred forankring er avgjørende for liturgier som er forpliktende og anvendes over flere tiår.

I dag behandles alle liturgisaker minimum ti ganger og fra igangsettelse til endelig vedtak tar det omkring halvannet år. Saken er da behandlet én gang av nemnd for gudstjenesteliv, tre ganger av Bispemøtet, fire ganger av Kirkerådet, én gang av Kirkemøtet og som regel minst én gang av hver høringsinstans. Før og etter hver av disse behandlingene arbeider saksbehandlere i de ulike organene med saken.

Det er flere argumenter for å fortsette dagens regler for saksbehandling knyttet til liturgier i Den norske kirke.

Ifølge tjenesteordning for menighetsprester §7 skal presten:

... utføre sin tjeneste i samsvar med Den norske kirkes ordninger. Gudstjenester og kirkelige handlinger forrettes etter de fastsatte liturgier. Liturgier og ordninger kan bare fravikes når de selv hjemler det.

Ved forvaltningen av Den norske kirkes ordninger formidles Den norske kirkes teologi til mange mennesker i folkekirken.

Gudstjenesten er sentral i Den norske kirkes teologi og selvforståelse. Kirkelige handlinger som forrettes etter liturgier for dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd, markerer viktige hendelser i menneskers liv og fortolker disse hendelsene teologisk.

Liturgisk ressursmaterieil

I møte med sin samtid, har Den norske kirke behov for kontinuerlig liturgisk utvikling. Under ledelse og tilsyn av lokalkirken utvikles og brukes liturgier som f.eks. tidebønner, temagudstjenester og kveldsgudstjenester. Disse liturgiene er ikke vedtatt av Kirkemøtet og blir omtalt som *liturgisk ressursmaterieil*.

En del av dette ressursmaterialet er sendt til Den norske kirke nasjonalt og lagt ut som liturgiske ressurser på ressursbanken.no. I forbindelse med omleggingen av ressursbanken.no har Kirkerådet vedtatt at Nemd for gudstjenesteliv (NFG) er redaksjon for det liturgiske materialet som legges ut (KR 21/22). Med dette har Den norske kirke fått et nasjonalt fagorgan som fortløpende kvalitetssikrer liturgier som gjøres tilgjengelig fra nasjonalt hold, samtidig som lokalkirken fortsetter med å utvikle og bruke liturgisk ressursmaterieil.

Behov for endringer

Denne saken fremmes for å skape en større fleksibilitet knyttet til utviklingen av liturgier. Det forslås ikke endringer i reglene for saksbehandling av liturgier for hovedgudstjeneste, eventuelle liturgier for faste dager i kirkeåret og liturgier for dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd. Endringen i regelverket gjelder saksbehandlingen av liturgier som f.eks. vigsling av ansatte, bygg, interiør, sognebud og velsignelse av hus og hjem.

Forsøkssaker

Dagens regelverk har en paragraf om forsøksordninger. Der står det:

§ 7. Liturgiske forsøkssaker

Liturgiske forsøkssaker behandles etter reglene her, men vedtak fattes av Kirkerådet. I liturgiske forsøkssaker skal de nærmere vilkårene for ordningen, blant annet med hensyn til omfang og varighet, være klarlagt før vedtak fattes.

Når en forsøkssak er vedtatt av Kirkerådet, avgjør menighetsrådet om menigheten skal ta ordningen i bruk, med mindre noe annet blir særskilt bestemt. Aktuelle medarbeidere i menigheten skal gis mulighet til å uttale seg i saken. Menighetsrådet skal vurdere om menighetsmøtet bør få uttale seg i saken.

Kirkerådet skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgiske forsøkssaker. Etter forsøksperioden tar Kirkerådet stilling til om saken skal fremmes for Kirkemøtet og avgjør om det skal gjennomføres ytterligere utredning eller høringer, jf. § § 3-5

Så langt det er kjent, har Kirkerådet ikke igangsatt liturgiske forsøkssaker de siste 10 årene.

Når reform av hovedgudstjenesten nå er avsluttet, og liturgier for vigsel, dåp og konfirmasjon er revidert, framstår det ikke som umiddelbart nødvendig å bruke regler om Liturgiske forsøkssaker de nærmeste årene.

Biskopenes myndighet i forsøkssaker

Kirkemøtet ba i 2004 Kirkerådet om å delegerer myndigheten til å godkjenne liturgiske forsøk (forsøkssaker) til biskopene (KM 10/04). Dette skjedde i en periode med pågående gudstjenestereform og er bakgrunnen for det som står i §1 i gjeldende regler for saksbehandling for liturgisaker:

Reglene gjelder ikke for liturgisaker som vedtas av biskopen.

Denne setningen foreslås tatt ut i det nye regelverket.

Biskopenes myndighet i til å godkjenne mindre avvik

Om biskopenes myndighet til å godkjenne mindre avvik vedtok Kirkemøtet i 2004:

Kyrkjemøtet delegerer til biskopane mynde til å godkjenne mindre avvik frå dei gjeldande liturgiske ordningane. Vedtaket trer i kraft straks.

I nytt regelverk foreslås det at dette tas inn i §1 gjennom setningen:

Biskopen har myndighet til å godkjenne mindre avvik fra de gjeldende liturgiske ordningene.

Administrativ forenkling

For at Den norske kirkes liturgier skal ha legitimitet i folkekirken, er det viktig med kvalitetssikrede beslutninger. Forslaget om en tredeling av saksbehandlingen i liturgisaker vil gi en administrativ forenkling. Dette sikrer at kirkens ressurser kan bli brukt mest mulig hensiktsmessig, samtidig som lokalkirken får kvalitetssikret liturgisk ressursmaterieell og forpliktende liturgier.

Forslag til endring

På bakgrunn av dette, foreslås det at liturgisaker kan behandles på en av tre ulike måter:

1. Dagens regler for saksbehandling i liturgisaker (Reglenes kapittel 2)
Videreføring av dagens regler for saksbehandling i liturgisaker når det gjelder liturgi for hovedgudstjenesten og andre liturgier for faste dager i kirkeåret, og liturgier for dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd. Dette innebærer involvering av Nemnd for gudstjenesteliv, høring, vedtak i Kirkerådet og Bispemøtet og endelig vedtak i Kirkemøtet.
2. Ny, forenklet saksbehandling av liturgisaker (Reglenes kapittel 3)
Liturgier som er forpliktende i Den norske kirke, men ikke faller inn under punkt én, foreslås behandlet etter følgende prosess:
 - a. Bispemøtet vedtar ønske om igangsettelse
 - b. Kirkerådet behandler sak om igangsettelse
 - c. Nemnd for gudstjenesteliv forbereder saken
 - d. Bispemøtet behandler saken
 - e. Bispemøtets endringer i liturgien legges inn før saken sendes på høring.
 - f. Høring
Saken sendes på høring til de teologiske fakultetene, bispedømmerådene og andre instanser som den enkelte sak gjør det naturlig å høre. Alle høringer er i prinsippet åpne. Ved mindre liturgiske endringer kan slik høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.
 - g. Bispemøtet behandler saken

- h. Bispemøtets endringer i liturgien legges inn før saken sendes til Kirkerådet.
 - i. Kirkerådet behandler saken i henhold til kirkeordningen § 30.
3. Kvalitetssikring av liturgisk ressursmaterieil på Ressursbanken.no
Som vedtatt av Kirkerådet (KR 21/22), er Nemd for gudstjenesteliv redaksjon for liturgiske ressurser på ressursbanken.no

En slik tredelingen vil skape større fleksibilitet enn dagens regler for saksbehandling i liturgisaker.

I forslaget til endrede regler for saksbehandling av liturgisaker, blir det videreført at Kirkerådets vedtak om igangsetting fordrer bispemøtets tilslutning. Biskopene er i tett kontakt med menighetenes liv og kjenner mangfoldet av liturgier i Den norske kirke. Deres myndighet til å godkjenne mindre avvik fra de gjeldende liturgiske ordningene bekreftes i de nye reglernes §1.

Det forsås å erstatte teksten i § 7 om liturgiske forsøksordninger med ny § 13:

§ 13 Liturgiske forsøkssaker

Kirkerådet kan gi nærmere regler for liturgiske forsøkssaker. Kirkerådet skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgiske forsøkssaker.

Etter forsøksperioden tar Kirkerådet stilling til om det skal igangsettes liturgisak.

På bakgrunn av dette sender Kirkerådet følgende regler på høring:

Høring: Regler for saksbehandling i liturgisaker

Kapittel 1

§ 1 Formål og virkeområde

Formålet med disse reglene er å sikre god behandling av liturgisaker som skal vedtas av Kirkemøtet eller Kirkerådet. Reglene gjelder ikke for arbeidet med samiske liturgisaker og liturgier på tegnspråk. Biskopen har myndighet til å godkjenne mindre avvik fra de gjeldende liturgiske ordningene.

Kapittel 2 gjelder liturgi for hovedgudstjenesten, eventuelle liturgier for faste dager i kirkeåret og liturgier for dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd.

Kapittel 3 gjelder for andre liturgier. Kirkerådet avgjør i tvilstilfeller om en liturgi behandles etter reglene i kapittel 2 eller 3.

Kapittel 4 gjelder alle liturgier som er vedtatt av Kirkemøtet eller Kirkerådet.

Kapittel 2

§ 2 Igangsetting av en liturgisak. Anmeldelse til Kirkemøtet

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Kirkerådet og med Bispemøtets tilslutning.

Instansene som er regnet opp i Kirkemøtets forretningsorden §§ 2-1 og 2-2, kan anmelde en liturgisak for behandling i Kirkemøtet, men Kirkemøtet kan bare fatte endelig vedtak om ordninger dersom saken er forberedt i henhold til reglene her.

§ 3 Utredning

Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) er Kirkerådets fagnemnd for liturgisaker og rapporterer til Kirkerådet.

NFG utreder liturgisaker og utarbeider forslag til liturgiske ordninger.

Konsekvenser av forslagene skal utredes, blant annet skal økonomiske konsekvenser tallfestes så langt det er mulig.

NFG kan, i samråd med Kirkerådet, oppnevne arbeidsgrupper til å arbeide med delspørsmål eller enkeltsaker.

§ 4 Høring

NFGs forslag til liturgi sendes Bispemøtet til uttalelse før Kirkerådet sender saken på høring til biskopene og de teologiske fakultetene.

Saken skal også sendes til bispedømmerådene og andre instanser som den enkelte sak gjør det naturlig å høre. Ved mindre liturgiske endringer kan slik høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 5 Behandling i Kirkerådet og i Bispemøtet

Kirkerådet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Bispemøtet.

På bakgrunn av Bispemøtets uttalelse forbereder Kirkerådet saken til behandling i Kirkemøtet. Dersom Kirkerådet i saksforberedelsen til Kirkemøtet endrer sitt forslag vesentlig fra Bispemøtets tilråding, skal saken sendes Bispemøtet til ny uttalelse.

§ 6 Behandling i Kirkemøtet

Kirkemøtet fatter vedtak i saken i henhold til kirkeordningen § 28.

Kapittel 3

§ 7 Igangsetting av en liturgisak

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Bispemøtet og Kirkerådet.

§ 8 Utredning

Nemnd for gudstjenesteliv utarbeider forslag til liturgi.

§ 9 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler forslaget og gjør eventuelle endringer.

§ 10 Høring

Etter Bispemøtets behandling sendes saken på høring. Ved mindre liturgiske endringer kan høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 11 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Kirkerådet.

§ 12 Behandling i Kirkerådet

Kirkerådet behandler saken i henhold til kirkeordningen § 30.

Kapittel 4

§ 13 Liturgiske forsøkssaker

Kirkerådet kan gi nærmere regler for liturgiske forsøkssaker. Kirkerådet skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgiske forsøkssaker.

Etter forsøksperioden tar Kirkerådet stilling til om det skal igangsettes liturgisak.

§ 14 Publisering

Liturgiske ordninger skal publiseres på en hensiktsmessig måte og så raskt som mulig.

§ 15 Utfyllende bestemmelser

Kirkerådet kan gi utfyllende bestemmelser.

Reglene trer i kraft straks og erstatter *Regler for saksbehandling i liturgisaker, vedtatt av Kirkemøtet 2004 og endret i 2018*.

Spørsmål til høringen

Spørsmål til kapittel 1 i regelverket

Spørsmål 1:

Er høringsinstansen enig i at det er tjenlig med en tredeling i saksbehandlingen av liturgisaker?

Ja

Nei

Kommentar

Spørsmål 2:

Slutter høringsinstansen seg til at Kirkerådet i tvilstilfeller kan avgjøre om en liturgisak skal behandles etter kapittel 2 eller 3 i regelverket?

Ja

Nei

Kommentar

Spørsmål til kapittel 2 i regelverket

Spørsmål 3:

Stiller høringsinstansen seg bak at liturgi for hovedgudstjenesten, eventuelle liturgier for faste dager i kirkeåret og liturgier for dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd behandles som beskrevet i kapittel 2?

Ja

Nei

Kommentar

Spørsmål til kapittel 3 i regelverket

Spørsmål 4:

Er høringsinstansen enig i at det også er et behov for en forenklet saksbehandling av enkelte liturgisaker?

Ja

Nei

Kommentar

Spørsmål 5:

Slutter høringsinstansen seg til forslaget til en saksbehandling som beskrevet i kapittel 3?

Ja

Nei

Kommentar

Spørsmål til kapittel 4 i regelverket

Spørsmål 6:

Stiller høringsinstansen seg bak forslaget om liturgiske forsøkssaker i §13?

Ja

Nei

Kommentar

Andre kommentarer

Spørsmål 7:

Har høringsinstansen andre kommentarer til forslaget til regler for saksbehandling i liturgisaker?

Ja

Nei

Kommentar

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Geir Myre	571	21/02730-8	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
58/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	31.08.2022

Høring om endring i gravplassloven om digital gravferdsmelding

Vedlegg:

Høring av endringer gravplassloven om digital gravferdsmelding
Høringsnotat gravplassloven digitalisering

Saksorientering

Vi har fått på høring nokre endringar i gravferdsloven. Frist for uttale er satt til 1. oktober.

DEL 1 i høringa – punkt 4 – 8 er dei endringane § 23 i Gravferdsloven som er naudsynt for ei effektiv bruk av det nye meldingssystemet – *Digital gravferdsmelding (DG)*. Dette gjeld både i høve til statsforvaltaren si nye rolle som produkteigar og dei lokale forvaltningsorgana si trong til å samle inn personalia og samhandle med andre etatar om desse. Det vil være behov for å samle inn opplysningar

- om den ansvarlege for gravferda
- om den avlidne
- om eller frå dødsbuet
- om den ansvarlege for grava
- om innbyggjarar før død

Digital gravferdsmelding skal handtere prosessane knytt til ei gravferd som er regulerte i gravplasslovgivinga. Med Digital gravferdsmelding treng ein ikkje lenger å fylle ut kravskjemaet på papir («begjærings skjemaet»). Ein tek sikte på brukartesting av nokre delar av digital gravferdsmelding i 2022 og ei mogleg utrulling av første versjon i andre halvår 2023. Dette medfører eit behov for å gjere enkelte endringar i regelverk.

Så er det og nokre andre endringsforslag (Del 2, punkt 9-12) som gjeld andre sakar: Tilslutning frå kommunen ved endringar av gravplassar, kven som fremjer budsjettforslag, frist for kremering og gravminne når lekam er donert til forskning.

Tre høyrings spørsmål er av meir overordna karakter, mens dei andre er direkte knytt til om ein er einige eller ikkje i endringsforslaga i lov og forskrift.

Nye ledd i lov/forskrift er merka som nye ledd og tekstlege tilføyningar i eksisterande ledd er merka *kursiv* i lovteksten.

Høyrings spørsmåla

DEL 1 – Departementets forslag til nye/endra ledd gravferdslova § 23

Punkt 2 i høyringa – Rettstekniske val. (Heretter er punkt med høyrings spørsmål kun merka med ordenstal)

Stortinget har vedteke forslaga i Prop. 69 L (2021–2022) frå Kommunal- og distriktsdepartementet om forskriftsheimlar for digitalt skifte av dødsbu.

Departementet har utforma lovreglar som gir ei materiell regulering i tillegg til enkle forskriftsheimlar. Dette gjer ein fordi forskrifter er lettare å endre enn lovar og gir større fleksibilitet under utviklinga og vidareutviklinga av tenesta.

Departementet ber høyringsinstansane gjere greie for sitt syn på dette rettstekniske valet.

Svar: Agder og Telemark bispedøme har ingen innvendingar til eit slikt rettsteknisk val

4. Heimel og oppgaveplassering endringer

Høyrings spørsmål frå departementet er knytta til om personopplysningar som er omfatta av det særlege vernet i *personvernforordninga (Har no fått namn Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) art. 9*, for eksempel opplysningar om tru og livssyn.

Idet digital gravferdsmelding blir etablert, oppstår spørsmålet om behandlinga av personopplysningar i tenesta har tilstrekkeleg behandlingsgrunnlag etter personvernforordninga. Ein kan ikkje bruke samtykke, då personar som blir omhandla (m.a. næraste pårørande) ikkje er pålogga og kan gi sitt samtykke. Det bør difor vere heimla under «er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt» (jf. Pvf art. 6 nr. 1 bokstav e). Dette krev ei nasjonal føresegn.

Departementet føreset at ein kan gå ut frå at den registrerte har offentleggjort opplysningar om ekteskap, medmorskap og tilsvarande i offentlege register er «åpenbart at den registrerte har offentliggjort», jf. Pvf (pvl) art. 9 nr. 2 bokstav e.)

Det vil i så fall innebere at det særlege vernet etter nr. 1 ikkje gjeld slike opplysningar som elles kunne seie noko om seksuell orientering, blant anna om gjenlevande ektemake. Departementet ber høyringsinstansane komme med syn på kort langt dette utgangspunktet rekkjer.

Svar: Dette er mest ei juridisk avklaring. Bispedømerådet har ingen kommentarar til Departementets føresetnad, men er opptatt av at folk som har eit særskild behov for vern grunna forfølging og trakassering får eit tilstrekkeleg vern.

I første omgang ønskjer ein ikkje å registrere seremoniar i DG. Difor treng ein ikkje å behandle dette i denne omgang. Men ein vurderer å opne for dette seinare. Departementet ber høyringsinstansane komme med si vurdering av ein heimel til å behandle opplysningar om tru og livssyn, under dette om heimelen bør avgrensast til enkelte kategoriar eller omfatte alle kategoriar i art. 9 nr. 1. «Vernet får ein annan karakter etter døden, men val av for eksempel seremonileverandør kan seie noko om trua og livssynet til dei etterlatne (levande menneske)»

Svar: Agder og Telemark bispedøme er meiner det er viktig at ikkje alle fysiske møter med personar (gravferdsbyrå, prest, seremonihaldar o.a.) fell vekk som et resultat av digital registrering. Dette bør vere med i vurderinga av utviding av tenester knytt til DG. Samstundes er det tenleg at ein unngår dobbelregistrering og at ein difor sikrar registrering og flyt av relevant informasjon.

Når det gjeld registrering av tru og livssyn bør ein vere merksam på at det ikkje alltid er samanfall mellom trus- og livssynssamfunn som avdøde var medlem av, og kva trus- og livssynssamfunn som den som står for gravferda høyrer til i. Det er mellom anna den som står for gravferda som vel seremoni, og avdøde kan ha hatt egne ønskjer.

Ny § 23 b i gravplassloven skal lyde:

5 § 23 b. Digital begjæring om gravlegging. Behandling av personopplysninger. Deling av data.

Oppgavene som følger av lovens kapittel 2 og 3, kan utføres gjennom offentlige tjenester for digital begjæring om gravlegging. Statsforvalteren legger til rette for en digital avgjørelsesprosess etter § 9 annet [og tredje ledd] og behandler der personopplysninger om personkretsen i § 9 annet ledd.

Gravplassmyndigheten, statsforvalteren, kommunen og eier av krematorium kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger om religion og filosofisk overbevisning som nevnt i personvernforordningen artikkel 9, når dette er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter loven her.

Svar: Bispedømerådet har ingen andre kommentarer til lovekstforsalget

5. Utvida tilgang til teiepliktige opplysningar i Folkeregisteret

Endringa i lovtekst i § 23 gjeld behov Statsforvaltaren og krematorie har som produkteigar til å få same rett til teiepliktige opplysningar som Gravplassmyndighet og kommune. Krematorie må i dag taste dette inn manuelt.

Gravplassloven § 23 fjerde ledd skal lyde:

Gravplassmyndigheten, kommunen, statsforvalteren og eier av godkjent krematorium kan uten hinder av taushetsplikt innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å løse oppgaver etter loven her.

6. Unntak frå teieplikt for deling av data

Departementet ber høyringsinstansane komme med sitt syn på om det er ønskeleg med heimel til å dele data som blir brukte i samband med oppgåver definerte i vedtektene, som køyreløyve. Departementet går ut frå at kommunane ikkje vil trenge å dele vidare informasjon som dei mottok frå digital gravferdsmelding.

Tredje ledd i den nye gravplassloven § 23 b ledd skal lyde:

Så langt det er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter loven her, kan offentlige og private virksomheter, domstolene og forvaltningsorganer uten hinder av taushetsplikt dele opplysninger. Departementet kan gi forskrift om plikt til å dele opplysninger uten hinder av taushetsplikt, og om at enkelte opplysninger ikke skal omfattes av unntaket fra taushetsplikt.

Svar: Agder og Telemark bispedømeråd støtter departementets vurdering og forslag til endring.

7. Sambuarskap

Kven som skal stå for gravferda kan vere eit følsomt tema. Kven eig gravferda? Kven står nærmast den avdøde.

I dagens regelverk er det Ektefelle som står som næraste pårørende, før born og søsken, og har rett til å ta seg av gravferda. Ein sambuar har etter § 9 same rett som ektefelle og er då definert som «person som levde i ekteskapsliknende samboerskap med avdøde da dødsfallet fant sted».

Sidan lova ikkje har klare kriteria for når «ekteskapsliknende samboerskap» ligg føre kan det kome til konflikstar. Det er då kommunen som må ta desse vurderingane og avgjerda kan ein ikkje klaga på.

Det gjer det ikkje enklare for pårørende og orientere seg når sambuarskap er definert forskjellig i i alt frå folketrygdloven, arveloven, statsborgerloven, barnetrygdloven, skattebetalingsloven, og innskuddspensjonsloven til tvangsfullbyrdelsesloven.

Her finn ein definisjonar som: «samboere som har levd sammen i 12 av de siste 18 månedene» (folketrygdloven § 20-9), «en person over 18 år som bor sammen med en annen person over 18 år i et ekteskapsliknende parforhold» (arveloven § 2), «har eller får felles barn med en person som han eller hun lever sammen med i et ekteskapsliknende forhold i en felles husholdning» (barnetrygdloven § 9).

Det kunne være ønskeleg allereie i digital gravferdsmelding å innhente kriteria som kunne kvalifisere (eller avskjere frå) retten til å stå for gravferda. For seinare å kunne ha gode nok kriteria som kan hentast ut digitalt har Departementet eit forslag som er bygd på definisjonen arvelova § 2 tredje ledd og tvangsfullbyrdingslova § 7-13 tredje ledd:

Med ekteskapsliknende samboer i denne bestemmelsen menes en person over 18 år som har hatt samme folkeregistrerte adresse i minst to år med en annen person over 18 år hvis de har levd i et ekteskapsliknende parforhold. Dersom paret har, venter eller har hatt felles barn, regnes vilkåret om ekteskapsliknende parforhold som oppfylt. Personene regnes som samboere selv om de bor fra hverandre for en tid på grunn av utdanning, arbeid, sykdom, institusjonsopphold eller liknende. To personer som ikke kan inngå ekteskap etter ekteskapsloven § 3, regnes ikke som samboere. To personer regnes heller ikke som samboere hvis en av dem er gift eller samboer med en annen.

Svar: Det er ønskeleg å få rydda opp i begrepsbruken og får meir einsarta definisjon i regleverk. Bispedømerådet støtter og departementets tanke om å arbeide for at ein seinare gjennom register kan avklare rett ansvar for gravferda tidleg i gravferdprosessen, men det er ein føresetnad at ikkje dette krever personopplysingar til pårørande som oppleves unødig private (f.eks. om svangerskap).

8. Oppheve kravet om melding til politiet før kremering

Minst 3 dagar før kremasjonen skal finne sted, skal krematoriet varsle politiet på dødsstad om begjæringa. Politiet kan krevje kremasjonen utsatt dersom det er grunn til å tro at det vil bli bestemt sakkyndig likundersøking i medhald av straffeprosessloven § 228

8.4. Departementets forslag

Gravplassloven § 10 tredje ledd blir oppheva. Fjerde til sjette ledd blir tredje til femte ledd.

Svar: Bispedømerådet har ingen kommentarar til forslaget

DEL 2

9. Kommunens rolle ved endringar på gravplass

Dagens §4 i graverdsloven føresett kommunens tilslutning ved Anlegg, utvidelse, nedleggelse eller annen vesentlig endring av gravplass og bygninger på gravplass. Departementet kommunen har god kontroll gjennom sine bevilgningar og at dette leddet kan sløyfast for vesentlege endringar. Forslag til ny § 4 er:

Anlegg, utvidelse eller nedleggelse av gravplass og bygninger på gravplass kan ikke skje uten etter tilslutning fra kommunen og med tillatelse fra statsforvalteren. Annen vesentlig endring av gravplass og bygninger på gravplass kan ikke skje uten etter tillatelse fra statsforvalteren. Statsforvalteren kan sette vilkår for tillatelsen.

Svar: Agder og Telemark bispedømeråd er samde i endringsforslaget om kommunens tilslutning i endringssakar, men ønskjer ei anna tilføyning i lova. Fleire gravplassar ligg på kyrkjetomta, ofte ved verna kyrkje og gjerne delvis på freda grunn. I dess tilfelle bør kyrkja ha eit høve for påverknad. Gjennom bortfall av 60 meters byggeforbud og Statsforvaltarens overtaking av avgjerdsrett for gravplass, har kyrkja si styringsrett over kyrkjetomta vore meir uklar.

Forslag til endring: *Anlegg, utvidelse eller nedleggelse av gravplass og bygninger på gravplass kan ikke skje uten etter tilslutning fra kommunen og med tillatelse fra statsforvalteren. Annen vesentlig endring av gravplass og bygninger på gravplass kan ikke skje uten etter tillatelse fra statsforvalteren. Statsforvalteren kan sette vilkår for tillatelsen. Tiltak som nevnt over, krever tilslutning fra biskopen der gravplass er del av kirketomt.*

10. Kven som fremmer budsjettforslag

Forslaget er ei tekstleg justering som fangar opp det faktum at kommunen ikkje fremmer budsjettforslag i dei kommunane dei har overtatt gravferdsdrifta.

Gravplassloven § 3 andre ledd skal lyde:

Utgifter til anlegg, drift og forvaltning av gravplasser utredes av kommunen. Soknet fremmer budsjettforslag for kommunen så fremt statsforvalteren ikke har fastsatt at ansvaret som lokal gravplassmyndighet etter loven skal ligge til kommunen. Etter avtale med soknet kan kommunen yte tjenester i stedet for å gi tilskudd.

11. Fristen for å gjennomføre kremering

Mindre endring i tekst for å gi betre utnytting av krematoriene, då fristen for kremering ikkje er like kort som fristen for å levere kista til krematoriet.

Gravplassloven § 10 første ledd skal lyde:

Kremasjon skal skje i godkjent krematorium. Kisten skal leveres til kremering senest 10 virkedager etter dødsfallet. [Kremasjon skal skje senest 15 virkedager etter dødsfallet.]

12. Gravminne når lekam er donert til undervisning og forskning

Forskriftsendring som gir rett til å få sitt navn på gravminne før sjølve jordfestinga når dette tar lang tid.

Gravplassforskriften § 21 første ledd andre og ny tredje setning skal lyde:

Personer som er omkommet på havet, i krig eller liknende, og som ikke er gravlagt på gravplass, kan likevel få navnet satt på eksisterende eller nytt gravminne eller på minnesmerke ved navnet minnelund eller urnevegg hvor dette er anlagt. *Det samme gjelder i påvente av gravlegging av avdøde hvor liket er donert til undervisning og forskning.*

Svar 10-12: Agder og Telemark bispedømmeråd er positive til desse endringsforslaga.

Forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd sluttar seg til forslag til høyringssvar slik som det kjem fram i saksframlegg.

DET KONGELEGE BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENT

Ifølgje liste

Dykkar ref

Vår ref

Dato

22/1469-

23. juni 2022

Høring av endringar i gravplassloven om digital grafverdsmelding osv.

Barne- og familiedepartementet sender med dette på høring forslag til endringar i gravplassloven og gravplassforskriften. Del 1 av høyringsnotatet (punkt 2 til 8) har samanheng med *digital grafverdsmelding*, medan del 2 (punkt 9 til 12) inneheld andre regelendringar.

Høringa er open, og alle kan sende svar til oss. Vi ber mottakarane av dette brevet vurdere om høyringsnotatet også bør sendast underliggjande organ og andre som ikkje står på lista.

Vi ber om at høyringssvar blir levert digitalt på [nettsidene](#) våre. Høyringssvar er som hovudregel offentlege og vil bli publisert. Vi ber om merknader innan 1. oktober 2022.

Med helsing

Ellen Ur (e.f.)
avdelingsdirektør

Martin Hill Oppegaard
utgreiingsleiar

Dokumentet er signert elektronisk og har derfor ikkje handskrivne signaturar

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
postmottak@bfd.dep.no

Kontoradresse
Akersgt. 59
www.bfd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 793

Avdeling
Forbrukar-, trus- og
livssynsavdelinga

Saksbehandlar
Martin Hill
Oppegaard
22 24 80 04

Høyringsnotat om digitalisering av gravferdsmeldinga og andre endringar i gravplassloven og gravplassforskriften

Høyringsfrist 1. oktober 2022

Innhald

1. Innleiing.....	3
2. Bakgrunn: Digitalisering av livshendinga dødsfall og arv	4
2.1. Digital gravferdsmelding	4
2.2. Kort om opplysningar det kan bli aktuelt å bruke i digital gravferdsmelding	5
2.3. Kort om nordisk rett.....	6
3. Innleiande rettslege vurderingar	7
3.1. Lovreglar eller forskriftsheimlar?.....	7
3.2. Elektronisk signatur på erklæring etter gravplassloven § 9 første ledd	7
3.3. Opplysningar frå digital gravferdsmelding til statistikkformål.....	7
3.4. Automatiserte avgjerder	8
3.5. Personvernkonsekvensar av forslaga.....	8
3.6. Digital kommunikasjon med innbyggjarane	8
4. Oppgåveplassering. Heimel til å behandle personopplysningar	9
4.1. Gjeldande rett.....	9
4.2. Departementets vurdering	9
4.3. Departementets forslag	11
4.4. Økonomiske og administrative konsekvensar.....	11
5. Utvida tilgang til teiepliktige opplysningar i Folkeregisteret	11
5.1. Gjeldande rett.....	11
5.2. Departementets vurdering	13
5.3. Departementets forslag	15
5.4. Økonomiske og administrative konsekvensar.....	15
6. Unntak frå teieplikt for deling av data.....	16
6.1. Bakgrunn.....	16
6.2. Gjeldande rett.....	17
6.3. Departementets vurderingar	17

6.4.	Departementets forslag	18
6.5.	Økonomiske og administrative konsekvensar	18
7.	Definisjon av kven som er «sambuar» etter gravplassloven	19
7.1.	Gjeldande rett.....	19
7.2.	Bakgrunn.....	19
7.3.	Departementets vurdering	21
7.4.	Departementets forslag	22
7.5.	Økonomiske og administrative konsekvensar.....	22
8.	Oppheve kravet om melding til politiet før kremering?	22
8.1.	Bakgrunn.....	22
8.2.	Gjeldande rett.....	22
8.3.	Departementets vurdering	23
8.4.	Departementets forslag	24
8.5.	Økonomiske og administrative konsekvensar.....	24
9.	Kommunens rolle ved vesentleg endring av gravplass	25
9.1.	Gjeldande rett.....	25
9.2.	Departementets vurdering	25
9.3.	Departementets forslag	26
9.4.	Økonomiske og administrative konsekvensar.....	26
10.	Kven som fremjar budsjettforslag.....	26
10.1.	Gjeldande rett	26
10.2.	Departementets vurdering	26
10.3.	Departementets forslag.....	26
10.4.	Økonomiske og administrative konsekvensar	27
11.	Fristen for å gjennomføre kremering	27
11.1.	Gjeldande rett.....	27
11.2.	Departementets vurdering	27
11.3.	Departementets forslag.....	28
11.4.	Økonomiske og administrative konsekvensar	28
12.	Gravminne når lekam er donert til undervisning og forskning.....	28
12.1.	Gjeldande rett	28
12.2.	Departementets vurdering	28
12.3.	Departementets forslag.....	28
12.4.	Økonomiske og administrative konsekvensar	29

1. Innleiing

Den teknologiske utviklinga gir grunn til å vurdere nye og digitaliserte løysingar også på området gravferd. [Brukarkartleggingar](#) viser at etterlatne opplever prosessane rundt dødsfall som krevjande og uoversiktlege – også fordi dei etterlatne er i ein svært sårbar situasjon.

Barne- og familiedepartementet sender på høyring forslag til endringar i gravplassloven og gravplassforskriften som skal leggje til rette for effektive og brukarvennlege digitale prosessar og tenester for gjennomføring av gravferd. Lovendringane skal blant anna leggje det rettslege grunnlaget for ei *digital gravferdsmelding* og gi rettsleg grunnlag for behandling av personopplysningar og deling av data.

Som ledd i oppfølginga av [digitaliseringsstrategien](#) er det er sett i gang arbeid med å utvikle samanhengande og heilskaplege offentlege tenester innanfor sju utvalde livshendingar. Innbyggjarar, næringsdrivande og frivillig sektor skal oppleve samanheng i tenestetilbodet uavhengig av kva sektor eller kva forvaltningsnivå som står bak. [Dødsfall og arv](#) er ei av desse sju livshendingane. *Digital gravferdsmelding* er eitt av to prosjekt knytte til livshendinga dødsfall og arv. Det andre er *oppgjer etter dødsfall*, som blant anna skal hjelpe innbyggjarane ved arveoppgjer.

Ein digitaliseringsprosess som denne utløyser og avdekkjer behov for regelendringar. Del 1 av høyringsnotatet (punkt 2 til 8) har samanheng med *digital gravferdsmelding*, medan del 2 (punkt 9 til 12) inneheld andre regelendringar.

Høyringa er open, og alle kan sende innspel. Vi ber mottakarane av høyringsbrevet vurdere å sende høyringsnotatet vidare til underliggjande organ og andre som ikkje står på høyringslista. Vi ber om at høyringssvar blir leverte digitalt på [nettsidene](#) våre. Høyringssvar er som hovudregel offentlege og vil bli publiserte. Høyringsfristen er 1. oktober 2022.

Del 1: Digital gravferdsmelding

2. Bakgrunn: Digitalisering av livshendinga dødsfall og arv

2.1. Digital gravferdsmelding

Den nettbaserte tenesta *Digital gravferdsmelding* skal handtere prosessane knytte til ei gravferd som er regulerte i gravplasslovgivinga. Med *Digital gravferdsmelding* treng ein ikkje lenger å fylle ut [kravskjemaet](#) på papir («begjæringsskjemaet»). Ein tek sikte på brukartesting av nokre delar av *digital gravferdsmelding* i 2022 og ei mogleg utrulling av første versjon i andre halvår 2023.

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark (SFVT) har fått ansvar i utviklings- og driftsfasen og er såkalla tenesteeigar. Utviklinga skjer i samarbeid med Digitaliseringsdirektoratet. Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark vil òg vere behandlingsansvarleg etter personvernforordninga for behandlinga av personopplysningar i den digitale løysinga.

Digital gravferdsmelding vil gjere det enklare å gjere val knytte til gravferda, både for seg sjølv og som ansvarleg for gravferda til ein avliden. Brukaren skal vere i sentrum. Det skal vere lett å skilje mellom dei ulike rollene etterlatne kan ha: å vere ansvarleg for gravferda, å vere ansvarleg for grava og å vere arving. Tenesta skal opplevast som heilskapleg, og innbyggjaren skal sleppe å leggje inn data som alt ligg i andre offentlege system (berre éin gong-prinsippet). Personopplysningar vil bli skjerma. All tekst i *digital gravferdsmelding* skal ha eit enkelt og klart språk. Tenesta skal vere livssynsuavhengig og møte brukarane med respekt og i verdige former. Etterlatne vil lett sjå kvar i prosessen dei er: kva dei kan vente med, kva dei må gjere no, og kva som er blitt gjort så langt. *Digital gravferdsmelding* skal gi gode «hugselappar» i ein sorgprosess. Digitalisering skal ikkje erstatte den menneskelege kontakten i møte med døden. Prosjektet vil ta omsyn til at ikkje alle ønskjer eller kan ta i bruk digitale løysingar, og departementet tek derfor sikte på å oppdatere det papirbaserte kravskjemaet òg. Lovendringane omtalt i del ein av høyringsnotatet gjer *digital gravferdsmelding* mogleg, og kjem i tillegg til dei gjeldande reglane.

Digital gravferdsmelding er tenkt å fungere slik at den som startar tenesta, først kjem til ei open nettløysing, som er ei interaktiv rettleiings- og avklaringsteneste. Her vil ein finne informasjon tilpassa situasjonen til dei etterlatne, blant anna om vala som må gjerast, og om frist for gravlegging. Etter at ein har logga seg inn på Altinn og gitt opplysning om namn og fødselsdato til den avlidne, vil relasjonen mellom den avlidne og den innlogga komme fram. Mange av opplysningane som det i dag blir spurt etter i kravskjemaet («begjæringsskjemaet»), vil no vere førehandsutfylte frå Folkeregisteret. Etter at gravferdsansvaret er avklart, vil den som sørgjer for gravferda, kunne gjere dei nødvendige vala for sjølve gravferda. Etter at kravskjemaet er sendt inn, vil den vidare kontakten mellom dei etterlatne og gravplastyresmakta der gravferda skal skje, gå føre seg utanom første versjon av *digital gravferdsmelding*. Dialogen med seremonileverandøren (f.eks. eit trus- og livssynssamfunn) vil ikkje vere del av den første versjonen. Første versjon vil primært vere ein brukarvennleg og forenkla digital versjon av dagens kravskjema.

Det er eit mål at regelverksendringane som blir føreslåtte, ikkje er til hinder for kontinuerleg forbetring og vidareutvikling av samanhengande tenester med ei brukarsentrert tilnærming. Dette inneber at regelverket blir utforma slik at det sikrar dei kjende brukarbehova, men også gir rom for at nye brukarbehov kan realiserast utan hinder av regelverket.

2.2. Kort om opplysningar det kan bli aktuelt å bruke i digital gravferdsmelding

Digital gravferdsmelding vil behandle, dele og lagre opplysningar knytte til dei rollene personar vil kunne ha i samband med gravferda. Siktemålet med forslaga til lovendingar er å gi heimel for dette. Nærmare vurderingar av behov og personvernkonsekvensar vil måtte gjerast undervegs i utviklinga av tenesta.

Opplysningar om den ansvarlege for gravferda

Dersom ikkje ansvaret for gravferda er avklart ved erklæring før dødsfallet, vil avklaringa kunne skje digitalt i tenesta ved hjelp av ein logisk struktur og med relasjonsopplysningar frå Folkeregisteret. Slike opplysningar om fleire etterlatne, og informasjon om ei eventuell usemje om ansvaret, vil då bli delte. Dei som får sjå opplysningane, vil måtte vere innlogga i Altinn.

Opplysningar om den avlidne

Opplysningar om personidentifikasjonen, bustaden, sivilstanden og dødsdatoen til den avlidne vil automatisk bli henta inn frå Folkeregisteret. Bustaden avklarar den ansvarlege lokale gravplastyresmakta.

Den som er ansvarleg for gravferda, vil måtte fylla ut fleire opplysningar. Dette vil vere opplysningar som dei fleste etterlatne venteleg vil kunne gi.

For at gravplastyresmaktene og krematoria skal kunne gjere lovpålagde oppgåver, må det i tillegg hentast data som det ikkje er så opplagt at etterlatne kjenner til. Det kan vere opplysningar om smitte, om den avlidne har hjartestimulator og opplysning om når liket er frigitt etter obduksjon. Desse opplysningane kan hentast frå helsevesenet dersom det er heimel for dette. Også andre opplysningar vil det kunne bli behov for å dele i første eller seinare versjonar av *digital gravferdsmelding*:

- Opplysningar om kvar liket til kvar tid er plassert, er relevant for fleire aktørar undervegs i gravferda.
- Det vil kunne bli aktuelt å dele nødvendig informasjon om liket mellom blant anna politiet, krematoriet og gravplastyresmakta og den ansvarlege for gravferda.
- For å kunne utføre oppgåver etter lova er det også behov for å dele nokre opplysningar knytte til religionen eller livssynet til den avlidne, for eksempel opplysningar om tid og stad for seremonien eller opplysning om handlingar ved kremasjon som normalt har samanheng med tru eller livssyn.
- Opplysningar om eventuelle festeavtalar den avlidne har for andre graver enn den han eller ho skal gravleggjast i.

Opplysningar om eller frå dødsbuet

Digital gravferdsmelding vil trenge kontaktopplysningar om dødsbuet frå tenesta oppgjer etter dødsfall. Avklaringsar som blir gjorde i den eine tenesta, og som kan vere relevante for den andre, må òg kunne delast, for eksempel avklaring av sambuarforhold. Dødsbuet vil kunne gi melding i *digital gravferdsmelding* om kven festeavtalane til den avlidne skal overførast til.

Opplysningar om den ansvarlege for grava

Identifikasjons- og kontaktopplysningar om den som er eller skal vere ansvarleg for grava, vil bli delte i tenesta og kan inngå i ein avtale med gravplasstyresmakta. Ein avtale om grava vil det kunne bli aktuelt å endre og oppdatere mellom partane i *digital gravferdsmelding* så lenge grava finst.

Opplysningar om innbyggjarar før død

Det er eit mål at innbyggjarane før sin død skal kunne gi til kjenne ønske for si eiga gravferd i *digital gravferdsmelding*, blant anna om gravferdsformene kistegravlegging, urnegrav (dvs. kremasjon) eller oskespreiing. Gravplasslova § 9 første ledd gir heimel til skriftlege erklæringsar om dette, men utan heimel for styresmaktene til å lagre eller dele opplysningar om denne fastsetjinga, sjå punkt 3.2 nedanfor.¹ Opplysningar og data som kan vere aktuelle å lagre i tenesta før ein persons død, er

- identifikasjonsopplysningar både om den personen som fastset at ein bestemt person skal sørge for gravferda, og om den personen som blir utpeikt
- opplysningar om søknad og vedtak knytte til ønske om oskespreiing
- opplysningar om andre ønske i samband med gravferda (fritekstfelt)

2.3. Kort om nordisk rett

I Sverige har fleire offentlege styresmakter samarbeidd om Etterlevandeguiden, sjå <https://www.efterlevandeguiden.se/>. Etterlatneguiden skal hjelpe etterlatne og støtte personar, slektingar, venner og andre. Nettstaden er uavhengig og inneheld det viktigaste ein treng å vite når ein nærståande døyr, både spørsmål om gravferd, seremoniar, dødsbuskifte og sorgarbeid.

I Danmark finn innbyggjarane informasjon om gravferd på borger.dk, der det også finst innbyggjarretta informasjon om eit breitt spekter av andre livssituasjonar og tema. Borger.dk har nettbaserte tenester for krav om kistegravferd eller kremasjon og for oskespreiing.² Det finst også papir- og fullmaktsbaserte alternativ for dei som ikkje er digitale eller ikkje ønskjer å logge seg inn. Borger.dk gir rettleiing og vidare tilvisingar om ei rekkje spørsmål, som

¹ Vi skriv her gravplassloven og gravplassforskriften i ein nynorsktekst fordi det er offisiell korttittel. Dette er i samsvar tilrådinga i heftet [Lovteknikk](#) frå Justis- og beredskapsdepartementet side 58.

² Det nettbaserte kravet om kistegravlegging eller kremasjon har eit rettsleg grunnlag i § 5 a i [bekendtgjørelse av lov om begravelse og ligbrænding](#).

oskespreiing, deling av oske, betaling for gravstad, urnenedsetjing på privat grunn, stad for grava og visse trygdeordningar for etterlatne.

3. Innleiande rettslege vurderingar

3.1. Lovreglar eller forskriftsheimlar?

Stortinget har vedteke forslaga i [Prop. 69 L \(2021–2022\)](#) frå Kommunal- og distriktsdepartementet om forskriftsheimlar for digitalt skifte av dødsbu. Fordi forskrifter er lettare å endre, gir dette fleksibilitet under utviklinga og vidareutviklinga av tenesta. I forslaga i dette høyringsnotatet har departementet utforma lovreglar som gir ei materiell regulering i tillegg til enkelte forskriftsheimlar. Departementet har vidare utforma reglar som er relativt vide for å fange opp mogleg vidareutvikling av tenesta *digital gravferdsmelding*. Vi ber høyringsinstansane gjere greie for sitt syn på dette rettstekniske valet.

3.2. Elektronisk signatur på erklæring etter gravplassloven § 9 første ledd

Gravplassloven § 9 første ledd lyder: «Den som har fylt 18 år, kan i skriftlig erklæring fastsette hvem som skal ha rett til å sørge for gravferd. Erklæringen skal være underskrevet og datert.» Erklæringa er einsidig. Det vil seie at det ikkje er nødvendig med stadfesting frå den som blir utpeikt til å sørge for gravferda. Den som blir peikt ut til å sørge for gravferda, har ikkje plikt til å ta på seg oppgåva. Nærmare informasjon om erklæringa etter gravplassloven § 9 første ledd finn ein i [Gravplassrettleiaren](#).

Det blir lagt opp til at den som blir peikt ut, vil få informasjon om kva utpeikinga inneber via *digital gravferdsmelding*. Den som gir erklæringa, vil få informasjon om at den som blir peikt ut, ikkje har plikt til å sørge for gravferda.

Dei formelle krava lova stiller, er at erklæringa nemner ein særskild person, er datert og har underskrift. Det blir ikkje stilt krav om vitne eller liknande. Departementet tolkar lova slik at elektronisk signatur på Altinn vil oppfylle formkrava, for eksempel via ID-porten/BankID.

3.3. Opplysningar frå digital gravferdsmelding til statistikkformål

Gravplassloven § 23 femte ledd gir departementet heimel til å krevje opplysningar av styresmakter som har oppgåver etter lova. Formålet vil normalt vere å utarbeide statistikk. Statsforvaltaren er ikkje nemnd i føresegna, men departementet har som oppdragsgivar ei styringslinje til statsforvaltarane gjennom Kommunal- og distriktsdepartementets hovudinstruks og tildelingsbrev. Dette gir rettsleg grunnlag til å krevje opplysningar og eventuelt også grunnlag for å gi statsforvaltaren i oppdrag å samanstille data. Det er opp til Statistisk sentralbyrå om dataa kan publiserast som offentleg statistikk.

Personopplysningslova § 8 har reglar om behandling av personopplysningar til statistiske formål og til vitskapeleg forskning. Denne føresegna viser til krava om såkalla nødvendige garantiar i personvernforordninga art. 89. Departementet ser at data frå *digital gravferdsmelding* vil kunne seie noko vesentleg om utviklinga på gravplassektoren.

Kunnskapsoppbygging er eit ledd i departementets sektoransvar, sjå [Kunnskapsdepartementets rettleiar om forskingsansvar](#) og omtalen i [NOU 2014: 2 punkt 10.1](#). Det vil berre vere tale om publisering av aggregerte data, det vil seie tal som ikkje kan seie noko om enkeltpersonar (verken avlidne eller etterlatne). Departementet legg til grunn at det interne arbeidet hos statsforvaltaren med data til statistikkformål vil oppfylle krava i pvf art. 89. Bruk av data til vitenskapleg forskning vil også måtte oppfylle krava i pvf art. 89.

3.4. Automatiserte avgjerder

Dette høyringsnotatet dreier seg om *digital gravberdsmelding* med vekt på å erstatte dagens papirbaserte prosess og gjere nye tenester mogleg. Etter gravplassloven og gravplassforskriften har lokal gravplasstyresmakt mynde til å gjere ei rekkje vedtak, for eksempel godkjenne gravminne, forlenge fristar, fråvike krav og avgjere kven som skal tre inn i festekontraktane til den avlidne. Enkelte avgjerder kan vere ramma inn av reglar i lokale vedtekter. Statsforvaltarane har blant anna mynde til å gi løyve til oskespreiing. Potensialet for automatisering av avgjerder etter lova og forskrifta må eventuelt greiast ut nærmare.

3.5. Personvernkonsekvensar av forslaga

Digitaliseringa av behandlinga av personopplysningar reiser nye spørsmål, sjølv om det er dei same opplysningane som blir behandla i dagens papirbaserte skjema («begjæringssskjemaet»). Departementet vurderer at personvernkonsekvensane av forslaga i utgangspunktet vil vere moderate, sidan opplysningar om den avlidne som utgangspunkt ikkje vil vere å rekne som personopplysningar.

Utvikling av nye tenester og funksjonalitetar vil vidare kunne medføre at det er nødvendig å behandle andre og fleire personopplysningar, og at opplysningane blir behandla av andre aktørar. Ein kan ikkje sjå bort frå at opplysningane som blir brukte i *digital gravberdsmelding*, vil utgjere personopplysningar om levande personar. Vurderinga av personvernkonsekvensar og kva tiltak som må setjast i verk for å bøte på eventuelle personvernulemper, må gjerast konkret ved utforminga av den digitale tenesta.

3.6. Digital kommunikasjon med innbyggjarane

Forvaltningslova gjeld for dei kyrkjelege fellerådane i saker der dei i eigenskap av lokal gravplasstyresmakt, gjer enkeltvedtak eller utferdar forskrift, jf. § 1. Lova gjeld alltid for kommunane og statsforvaltarane.³ *Digital gravberdsmelding* er tenkt som ei digital teneste der innbyggjarane skal kunne løyse oppgåver etter gravplassloven. Departementet reknar med at forvaltningslova § 15 a om elektronisk kommunikasjon (bl.a. rett til å kontakte gravplasstyresmakta elektronisk) vil kunne ha innverknad på *digital gravberdsmelding* ved at etterlatne kan kontaktast på sikker digital post.⁴ I utviklingsarbeidet må det sikrast at

³ Forvaltningslova gjeld heile verksemda som gravplasstyresmakt når kommunen har overteke oppgåva i samsvar med gravplassloven § 23 andre ledd.

⁴ Forvaltningslovutvalet skildrar situasjonen slik, jf. [NOU 2019: 5 punkt 18.3.4.1](#): «Tidligere kunne forvaltningen kommunisere digitalt hvis borgeren samtykket til det. Etter fvl. § 15 a første ledd kan et forvaltningsorgan benytte elektronisk kommunikasjon når det henvender seg til andre, hvis ikke annet

etterlatne ikkje får digitale dødsbod (førstegangsinformasjon om dødsfallet) i sikker elektronisk postkasse, at personopplysningar ikkje blir spreidde, og at innbyggjarane får informasjonen dei treng, i tide (opnar den sikre digitale postkassa si) til å ta hand om oppgåvene og nytte rettane dei har etter lova.

4. Oppgåveplassering. Heimel til å behandle personopplysningar

4.1. Gjeldande rett

Gravplassloven regulerer ei lang rekkje oppgåver og gir heimel for ei lang rekkje avgjerder som gravplasstyresmakta, kommunen og statsforvaltaren etter personvernforordninga artikkel 6 nr. 1 bokstav e vil ha behandlingsgrunnlag for personopplysningar for å løyse. Vi viser til den generelle framstillinga av gjeldande rett om behandling av personopplysningar i [Prop. 65 L \(2021–2022\) punkt 3.4 og 3.5.](#)

4.2. Departementets vurdering

Personopplysningar som blir oppgitte og brukte i den private avgjerda, blir i dag normalt nedteikna på kravskjemaet («begjæringsskjemaet»), som blir handtert som eit skriftleg dokument. Idet *digital gravferdsmelding* blir etablert, oppstår spørsmålet om behandlinga av personopplysningar i tenesta har tilstrekkeleg behandlingsgrunnlag etter personvernforordninga. Behandlinga dreier seg i hovudsak om førehandsutfylling og samanstilling av data blant anna frå Folkeregisteret om blant anna slekts- og ekteskapsrelasjonane til den avlidne, lagring av dataa og vidareformidling til gravplasstyresmakta lokalt når den som sørgjer for gravferda (eller fullmektigen, f.eks. eit gravferdsbyrå) har sendt inn gravferdsmeldinga.

Det vil bli behandla opplysningar om personar som ikkje loggar seg på tenesta, nærmare bestemt nærståande til den avlidne som er omfatta av lista i gravplassloven § 9 andre ledd første punktum. (Leddet set opp ei prioriteringsrekkefølge blant persongrupper som er nærmast til å sørgje for gravferda.) Samtykke vil derfor ikkje vere eit aktuelt behandlingsgrunnlag for desse personopplysningane, jf. pvf art. 6 nr. 1 bokstav a. Det er meir nærliggjande at behandlingsgrunnlag følgjer av bokstav e om behandling som «er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt». Dette behandlingsgrunnlaget krev etter art. 6 nr. 3 fastsetjing i «nasjonal rett». Det kan argumenterast for at dette kravet vil vere oppfylt dersom oppgåvene med *digital gravferdsmelding* blir innarbeidde i hovudinstruksen til

følger av lov eller forskrift. I dag er derfor regelen at forvaltningen kan sende digital post hvis borgeren ikke har reservert seg mot det. Store deler av kommunikasjonen som tidligere skjedde ved dokumentoverlevering i skranken eller ved forsendelse i posten, skjer i dag i digitale kanaler. [...] Endringen i kommunikasjonsformen mellom borger og forvaltning er del av en større endring i samfunnet, der mellommenneskelig kommunikasjon i større grad erstattes av forskjellige typer digitale selvbetjeningsløsninger. Dette innebærer effektivisering, men kan lede til utfordringer for sårbare grupper og til mindre direkte menneskelig kontakt.»

statsforvaltaren. Departementet vurderer at det er meir formålstenleg at lova uttrykkjeleg fastset at statsforvaltaren har oppgåver med å leggje til rette for avgjerda etter § 9 andre ledd, og at statsforvaltaren i den samanheng behandlar personopplysningar.

Med tanke på mogleg vidareutvikling av *digital gravberdsmelding* ber departementet høyringsinstansane leggje fram sitt syn på om tenesta og dermed også behandlingssgrunnlaget bør omfatte oppgåvene kommunane har i konfliktsaker, jf. gravplassloven § 9 tredje ledd. Dette kunne utformast slik at kommunane brukte ein funksjonalitet i *digital gravberdsmelding* i behandlinga av desse sakene. Ein kan tenkje seg at dette også omfattar oppgåvene etter femte ledd («kommunale gravberder»).

Digital gravberdsmelding vil i utgangspunktet bli søkt utvikla slik at personopplysningar som er omfatta av det særlege vernet i personvernforordninga art. 9, for eksempel opplysningar om tru og livssyn, ikkje blir behandla. Vernet får ein annan karakter etter døden, men val av for eksempel seremonileverandør kan seie noko om trua og livssynet til dei etterlatne (levande menneske), jf. gravplassloven § 1. Slike opplysningar vil i første omgang ikkje inngå i *digital gravberdsmelding*, men med tanke på vidareutvikling av tenesta til å omfatte val av seremoni og så vidare, ber vi høyringsinstansane komme med si vurdering av ein heimel til å behandle opplysningar om tru og livssyn, under dette om heimelen bør avgrensast til enkelte kategoriar eller omfatte alle kategoriar i art. 9 nr. 1.

Opplysningar om ekteskap, medmorskap og tilsvarande i offentlege register kan ein truleg gå ut frå at det er «åpenbart at den registrerte har offentleggjort», jf. pvf art. 9 nr. 2 bokstav e. Det vil i så fall innebere at det særlege vernet etter nr. 1 ikkje gjeld slike opplysningar som elles kunne seie noko om seksuell orientering, blant anna om gjenlevande ektemake. Departementet ber høyringsinstansane komme med syn på kort langt dette utgangspunktet rekkjer.

Statsforvaltaren vil som tenesteeigar kunne ha behov for eller plikt til å oppbevare opplysningane etter bruken for arkivformål. Departementet går ut frå at lagring over tid for arkivformål ikkje vil skje i produksjonssystemet i *digital gravberdsmelding*, og føreset at det blir utarbeidd rutinar for sletting i produksjonsløysinga, og at det blir gjort avtalar om overføring til Arkivverket med tida.

Departementet vil vurdere å ta inn i hovudinstruksen til statsforvaltarane at Statsforvaltaren i Vestfold i Telemark har oppgåva som tenesteeigar for *digital gravberdsmelding*, blant anna for å gjere klart at det berre er éin statsforvaltar som vil ha ansvaret for tenesta og det tilhøyrande behandlingssgrunnlaget etter lovforslaget. Gjeldande oppdrag 5.3.1.9 til statsforvaltarane i 2022 skil mellom oppgåvene til alle statsforvaltarane og oppgåvene til Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark:

«Statsforvalteren skal:

- behandle søknader om tillatelse til å spre aske for vinden
- forvalte innsigelsesretten etter plan- og bygningsloven for å ivareta nasjonale hensyn i gravplassloven med forskrift og innhenter faglige råd fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal:

- behandle søknader om privat gravsted for gravlegging av askeurne, søknader om at ansvaret som lokal gravplassmyndighet skal ligge til kommunen, saker om godkjenning av lokale vedtekter og tiltak på gravplasser samt klager over enkeltvedtak som er truffet av kommunen og kirkelig organ i medhold av gravplassloven
- forvalte myndighet lagt til statsforvalteren i gravplassforskriften
- bistå departementet i arbeidet med kunnskapsinnhenting, statistikk og regelverksutvikling for gravplasssektoren
- veilede lokale gravplassmyndigheter om gravplassloven og -forskriften, bl.a. gjennom å holde faglige innlegg på kurs og bidra i annen kompetanseoppbygging.»

4.3. Departementets forslag

Ny § 23 b i gravplassloven skal lyde:⁵

§ 23 b. Digital begjæring om gravlegging. Behandling av personopplysninger. Deling av data

Oppgavene som følger av lovens kapittel 2 og 3, kan utføres gjennom offentlige tjenester for digital begjæring om gravlegging. Statsforvalteren legger til rette for en digital avgjørelsesprosess etter § 9 annet [og tredje ledd] og behandler der personopplysninger om personkretsen i § 9 annet ledd.

Gravplassmyndigheten, statsforvalteren, kommunen og eier av krematorium kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger om religion og filosofisk overbevisning som nevnt i personvernforordningen artikkel 9, når dette er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter loven her.

4.4. Økonomiske og administrative konsekvensar

Den nye føresegna vil truleg ha svært avgrensa økonomiske og administrative konsekvensar. Eit manglande behandlingsgrunnlag kunne skape tvil og tvistar som krev omfattande ressursbruk.

5. Utvida tilgang til teiepliktige opplysningar i Folkeregisteret

5.1. Gjeldande rett

Gravplassloven § 23 fjerde ledd lyder: «Gravplassmyndigheten og kommunen kan uten hinder av taushetsplikt innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å løse oppgaver etter loven her.»

⁵ Tredje ledd i denne nye føresegna er temaet i punkt 6 nedanfor.

Det er på det reine at statsforvaltaren har styresmaktoppgåver etter gravplassloven, men det gjennomgåande ordet «gravplassmyndigheten» i gravplassloven og gravplassforskriften viser til lokal gravplasstyresmakt i samsvar med gravplassloven § 23 første og andre ledd. Det vil seie det kyrkjelege fellesrådet i Den norske kyrkja i kvar kommune og kommunen der dette er stadfesta av statsforvaltaren etter andre ledd. Det behovet statsforvaltaren har for opplysningar i Folkeregisteret som er teiepliktige, kan derfor ikkje sikrast med den gjeldande heimelen.

Ifølgje særmerknadene i Prop. 86 L (2017–2018) punkt 13.7 omfattar tilgangsheimelen i gravplassloven § 23 fjerde ledd også «krematorium som kyrkjeleg fellesråd eller kommunen driv». Denne merknaden løyser ikkje spørsmålet om heimelen omfattar krematorium organiserte som offentleg eigde selskap (som interkommunale selskap). Det er i alle fall klart at eit privateigd krematorium vil falle utanfor sjølv om det skulle vere godkjent av departementet. Etter departementets vurdering er det rett å leggje vekt på at eit interkommunalt selskap er eit sjølvstendig rettssubjekt med eigne styringsorgan. Eit IKS er ikkje omfatta av omgrepa *gravplasstyresmakta* eller *kommunen*. Dermed omfattar gravplassloven § 23 fjerde ledd ikkje krematorium organiserte som IKS.

Folkeregisterloven har ei anna og meir presis avgrensing av kva for opplysningar som er teiepliktige, enn forvaltningslova, der avgrensinga i stor grad er knytt til forståinga av «noens personlige forhold» i § 13 første ledd. Utan lovheimel kan ein få tilgang til opplysningar som ikkje er teiepliktige i Folkeregisteret, jf. folkeregisterloven § 9-1 andre ledd:

Taushetsplikten omfatter ikke opplysninger om en persons fulle navn, fødselsdato, kjønn, fødsels- og d-nummer, grunnlaget for registrert identitet etter § 3-2, adresse, kontaktopplysninger for dødsbo, fødested, statsborgerskap, sivilstand, vergemål, stadfestet fremtidsfullmakt og dødsdato, med mindre slike opplysninger røper et klientforhold eller andre forhold som gjør at opplysningene må anses personlige. Det samme gjelder historiske opplysninger om navn og adresse.⁶

Andre opplysningar i Folkeregisteret er teiepliktige, og det er nødvendig med lovheimel for å få tilgang til dei.

Teieplikta etter forvaltningslova § 13 fell normalt bort etter 60 år, jf. fvl § 13 c tredje ledd.⁷ Teieplikta gjeld også overfor den avlidne sine nærmaste. Personvernforordninga gjeld etter fortalepunkt 27, 158 og 160 ikkje opplysningar om avlidne personar. Ein bør likevel vere merksam på at opplysningar om den avlidne kan seie noko om levande personar og dermed

⁶ Justis- og beredskapsdepartementet har hatt på [høyring](#) eit framlegg om meir detaljerte opplysningar om vergemål i Folkeregisteret og at desse blir omfatta av teieplikta i folkeregisterloven.

⁷ Når det gjeld dødsfall og teieplikt, sjå Selman og Efjestad: *Taushetsplikt i forvaltningen* (2021) side 92–100. Utgangspunktet for fristen vil normalt vere hendinga det er tale om, jf. Selman og Efjestad: *Taushetsplikt i forvaltningen* (2021) side 93. Forvaltningslovutvalet føreslo at teieplikta om «personlige forhold» fell bort 20 år etter dødsfallet, sjå NOU 2019: 5 punkt 19.11.4 og lovforslaget § 35 (2).

Teieplikt om drifts- eller forretningsløyndommar var føreslått å falle bort 60 år etter at forvaltninga fekk opplysninga, sjå same stad i NOU-en og same paragraf tredje ledd.

vere personopplysningar som er underlagde personvernforordninga. Dette må vurderast konkret for kvar opplysning.

Vi legg til grunn at opplysninga om at ein person har døydd, ikkje er omfatta av teieplikt.⁸ I utgangspunktet er opplysning om at ein person er død, omfatta av teieplikta etter folkeregisterloven § 9-1 første ledd, sjølv om dødsdatoen er unnateken etter andre ledd. Det følgjer likevel av folkeregisterforskriften § 9-1-1 at «registreringsstatusene bosatt, utflyttet, død, opphørt og inaktiv» er unnatekne frå teieplikta.

5.2. Departementets vurdering

For førehandsutfylling av data i *digital gravferdsmelding* etter innlogging er det nødvendig med opplysningar frå Folkeregisteret, og enkelte av dei vil vere teiepliktige. Departementet ser vidare behov for at godkjende krematorium har tilgang til teiepliktige folkeregisteropplysningar uavhengig av eigarform.

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark er som tenesteeigar behandlingsansvarleg, jf. pvf art. 4 nr. 7, mens Digdir er databehandlar for behandlinga av personopplysningar i felleskomponenten Altinn (art. 4 nr. 8). For å utøve det myndet og dei oppgåvene som følgjer av rolla som behandlingsansvarleg, er det nødvendig at Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark får tilgang til teiepliktige opplysningar frå Folkeregisteret. Dette krev heimel i lov.⁹

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark er behandlingsansvarleg for det som skjer i *digital gravferdsmelding*, i alle fall slik tenesta er planlagd i første versjon. Gravplasstyresmakta og godkjende krematorium vil få overført data om vala som er tekne for gravferda frå *digital gravferdsmelding*, primært direkte til sine fagsystem.

Omtanke for etterlatne tilseier varsemnd (f.eks. forseinka vidarebruk av opplysninga) med å spreie denne opplysninga rett etter dødsfallet (dødsbod). Dette er eit omsyn ein legg vekt på i utviklinga av *digital gravferdsmelding*.

Digital gravferdsmelding vil blant anna trenge relasjonsopplysningar, det vil seie informasjon om kven som er i slekt eller gift. Opplysningar om sivilstatus er ikkje underlagde teieplikt i Folkeregisteret, mens opplysningar om familierelasjonar er det. For blant anna å kunne gi meldingar og kontrollere prioritet i saker om kven som sørgjer for gravferda, jf. gravplassloven § 9 andre ledd, vil det vere aktuelt å hente relasjonsopplysningar om den avlidne som gjeld:

1. ektefelle/sambuar
2. barn
3. foreldre
4. barnebarn
5. besteforeldre

⁸ Er det tvil om vedkommande er død, kan dette stille seg annleis, jf. Selman og Efstad: *Taushetsplikt i forvaltningen* (2021) side 111.

⁹ Tenesteeigaren delegerer slik at Altinn kan innhente opplysningar frå Folkeregisteret på vegner av tenesteeigaren. Dette forholdet blir regulert i avtale mellom tenesteeigaren og Altinn (Digdir).

Telemark. Denne statsforvaltaren vil dermed ha behov for tilgang for å løyse fleire oppgåver enn dei andre statsforvaltarane har.

I punkt 4 ovanfor er det føreslått å gi *digital gravberdsmelding* ei forankring i lov. Dei oppgåvene Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark har med tenesta, vil då vere lovregulerte.

Departementet meiner det er ønskjeleg at alle godkjende krematorium har same tilgang uavhengig av organisering og eigarskap. Det vil i så fall vere eigaren av godkjent krematorium som får lovheimla tilgang til teiepliktige folkeregisteropplysningar. Kommunen og gravplasstyresmakta vil ha tilgangsheimel i kraft av si rolle etter lova, mens interkommunale selskap vil vere omfatta av forslaget til lovendring som eigar av eit krematorium. For krematoriet vil formålet med tilgangen primært vere kontroll av opplysningar dei har motteke frå gravplasstyresmakter, kommunar og etterlatne, for eksempel at personar som kjem for å hente ei urne, er rette vedkommande. Det blir førebels ikkje lagt opp til å leggje nye oppgåver til krematoria.

5.3. Departementets forslag

Gravplassloven § 23 fjerde ledd skal lyde:

Gravplassmyndigheten, kommunen, *statsforvalteren og eier av godkjent krematorium* kan uten hinder av taushetsplikt innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å løse oppgaver etter loven her.

5.4. Økonomiske og administrative konsekvensar

Statsforvaltarane har tilgang til opplysningar som er teiepliktige i Folkeregisteret på andre område. Å gi statsforvaltaren og godkjende krematorium slik tilgang vil venteleg ha avgrensa økonomiske og administrative konsekvensar. Forslaget vil ha økonomiske og administrative konsekvensar for Skatteetaten, men dersom det ikkje er behov for ei ny tilgangspakke, vil desse neppe vere store.

Folkeregisterstyresmakta vil ikkje finne registerdata som viser kva for krematorium som er godkjende av departementet, jf. gravplassloven § 4 andre ledd. Berre eitt krematorium er i dag eigd av andre enn kommune eller kyrkjeleg fellesråd. Det er Vestfold Krematorium IKS. Folkeregisterstyresmakta vil kunne vende seg til Barne- og familiedepartementet ved tvil om eit krematorium er godkjent eller ikkje.

At tilgangen til teiepliktige opplysningar i Folkeregisteret blir utvida til å omfatte krematorium og statsforvaltaren, vil gi avgrensa innsparing i seg sjølv, men digitaliseringa av gravberdsmeldinga vil kunne gi monalege innsparingar, blant anna knytte til bortfall av manuell inntasting av data frå skjema V-0916 til fagsystemet til gravplasstyresmakta.

6. Unntak frå teieplikt for deling av data

6.1. Bakgrunn

Deling av data er eit mål i digitaliseringspolitikken, sjå punkt 3 i [digitaliseringsstrategien](#) og punkt 1.2 i [digitaliseringsrundskrivet for 2022](#). Informasjonsinnhenting, samanstilling og utveksling av data er del av *digital gravferdsmelding*. Ein del av informasjonen vil vere omfatta av teieplikt. Formålet med dette punktet er å sikre at det ligg føre rettsleg grunnlag for deling av data i *digital gravferdsmelding*. Eksempel på informasjonsstraumar:

- Opplysningar frå Folkeregisteret blir førehandsutfylte når brukaren loggar seg på, og gjorde tilgjengelege for brukaren. Dei førehandsutfylte opplysningane blir seinare tilgjengelege for gravplasstyresmakta (ev. også godkjent krematorium) når den som sørgjer for gravferda, sender inn meldinga.
- Opplysningar lagde inn av den som sørgjer for gravferda (som val av kremasjon eller kistegravlegging), blir gjorde tilgjengelege for gravplasstyresmakta når den som sørgjer for gravferda, sender inn meldinga.
- Opplysningar i *digital gravferdsmelding* blir gjorde tilgjengeleg for gravferdsbyrået dei etterlatne nyttar, dersom den som sørgjer for graverda gir fullmakt til det. Fullmakta gir denne informasjonsstraumen eit eige rettsleg grunnlag.
- Opplysningar lagde inn av den som sørgjer for gravferda (vala som denne rolla gir mynde til å gjere), og relasjonsopplysningar frå Folkeregisteret blir gjorde tilgjengelege for kommunen ved usemje om kven som skal sørgje for gravferda (konfliktløysing).¹⁴ For kommunens behandling av saker etter gravplassloven § 9 tredje ledd vil det vere relevant med opplysningar om at ein person ved dødsbuskiftet, blir rekna som sambuaren til den avlidne, sjå nærmare nedanfor. Opplysningar om kommunens avgjerd blir delte med gravplasstyresmaktene i bustads- og gravferdskommunen.¹⁵
- Opplysningar om kven som overtek festeavtalane til den avlidne, blir delte med gravplasstyresmakta der desse gravene ligg.¹⁶
- I staden for å dele folkeregisteropplysningar vidare, vil det kunne vere tenleg å hente dei direkte, blant anna for å sikre tilstrekkeleg datakvalitet og oppdatering.

Behandlingsgrunnlag for personopplysningar som innbyggjarar legg inn i *digital gravferdsmelding*, eller som blir skapte gjennom samanstilling med opplysningar frå Folkeregisteret, er tema i punkt 4 ovanfor.

Kommunens avgjerd i konfliktar mellom etterlatne om kven som sørgjer for gravferda, og om kven som skal vere ansvarleg for grava, har mykje å seie for arbeidet gravplasstyresmakta gjer fram mot gravlegginga, og for den etterfølgjande saksbehandlinga knytt til grava og

¹⁴ Når det gjeld kommunens avgjerd etter § 9 tredje ledd, sjå [gravplassretteleiar](#).

¹⁵ Gravferdsbyrået som dei etterlatne nyttar, vil også ha bruk for denne informasjonen. Vidareformidling kan reise særskilde spørsmål.

¹⁶ I første versjon av *digital gravferdsmelding* er det ikkje aktuelt å dele data med trus- og livssynssamfunn som seremonileverandør og private næringsdrivande som leverer gravminne og liknande. [Søknad om godkjenning av gravminne](#) er ikkje del av *digital gravferdsmelding* i første omgang.

gravminnet. Tempo og presisjon i kommunikasjonen mellom kommunen og gravplasstyresmakta er spesielt viktig i spørsmålet om kven som sørgjer for gravferda, på grunn av fristen for gravlegging og kremasjon. Dersom kommunens avgjerder om ansvaret for gravferda ikkje blir kommunisert til dei involverte gravplasstyresmaktene (gravplasstyresmakta i bustadkommunen til den avlidne og i kommunen der gravlegginga skal skje), kan det skape vanskelege situasjonar.

Ei eventuell digitalisering av informasjonsutvekslinga med kommunen bør kombinerast med rettleiing om oppgåvene til kommunen. Kommunane har ofte avgrensa erfaringer med denne føresegna fordi det er få saker. Prosjektet *digital gravferdsmelding* samarbeider med ei referansegruppe av juristar frå fire kommunar i tillegg til KS om å utarbeide rettleiing om blant anna

- fastsetjing av gravferdsansvar ved usemje
- kommunalt gravferdsansvar når ingen andre tek det
- kommunale avgifter, jf. gravplassloven § 21
- behov for informasjon om livssynet/medlemskapen til den avlidne med tanke på gravleggingsform og eventuelt seremoniform ved kommunal gravferd, jf. gravplassloven § 1
- rutinar og informasjon i kommunens helseteneste ved dødsfall.

6.2. Gjeldande rett

Gravplasstyresmakta er omfatta av teieplikta etter forvaltningslova, sjå Stortinget vedtak 3. juni 2022 på grunnlag av [Prop. 65 L \(2021–2022\)](#). Gravplassloven har ikkje nokon generell regel om unntak for teieplikt for deling av opplysningar som det er nødvendig å utveksle mellom styresmakter som har oppgåver etter lova.¹⁷

Departementet legg til grunn at folkeregisteropplysningar er samla inn nettopp med sikte på å inngå i prosessar av offentleg og generell betydning som dødsfall og gravlegging, og at det såleis vil dreie seg om deling/bruk med same formål som opplysningane blei samla inn for, jf. pvf art. 6 nr. 4.

Den som mottok delte data, har ansvaret for informasjonstryggleiken hos seg og for å ha tilstrekkeleg behandlingsgrunnlag.

6.3. Departementets vurderingar

Deling og utveksling av data er nødvendig for å skape ei samanhengende teneste for innbyggjarane, og det trengst derfor eit rettsleg grunnlag for deling og utveksling av data i *digital gravferdsmelding*. Høvet til å dele og utveksle opplysningar vil ikkje vere avgrensa til dei som er viktig for den aktuelle gravferda. Ei slik innskrenking er vanskeleg i ei digital teneste der ein må standardisere kva som blir delt. Det er berre tale om å dele og utveksle

¹⁷ Forvaltningslova gir i § 13 g heimel til å gi forskrift om høve til informasjonsdeling og anna behandling av teiepliktige opplysningar mellom forvaltningsorgan. Heimelen omfattar ikkje deling av data med private verksemdar. Folkeregisterloven har eigne reglar om teieplikt, og folkeregisterstyresmakta er ikkje omtatta av reglane om teieplikt i forvaltningsloven.

data så langt det er nødvendig for å utøve mynde eller utføre andre oppgåver etter gravplassloven.

Digital gravberdsmelding er under utvikling. I staden for å sende på høyring ei føresegn avgrensa til datatypene og aktørane som vil bli omfatta av første versjon av tenesta, har departementet utforma eit utkast til ei føresegn som er meint å dekkje første versjon og vidare utvikling av *digital gravberdsmelding*. Heimelsomfanget og omtalen i dette høyringsnotatet er ingen lovnad om kva tenesta med tida vil omfatte.

Avgrensinga av kva for organ eller verksemder som kan dele opplysningar, er utforma i samsvar med arvelova § 88 a fjerde ledd om digitalt skifte av dødsbo, sjå Prop. 69 L (2021–2022). Omgrepet offentlege verksemder er meint å omfatte også andre delar av offentleg sektor enn dei som fell inn under definisjonen forvaltningsorgan. Omgrepet private [verksemder](#) er meint å omfatte alt som kan registrerast i einingsregisteret, sjå einingsregisterlova § 4 bokstav b jf. forskrift om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret § 8 første ledd.

Det vil bli gjennomført personvernkonsekvensvurderingar og andre førebuingar før tenesta ev. blir utvida til å omfatte for eksempel deling av data med trus- og livssynssamfunn som seremonileverandør og med private næringsdrivande som leverer gravminne og liknande. Departementet ber høyringsinstansane komme med sitt syn på om det er ønskeleg med heimel til å dele data som blir brukte i samband med oppgåver definerte i vedtektene, som køyreløyve. Departementet går ut frå at kommunane ikkje vil trenge å dele vidare informasjon som dei mottok frå *digital gravberdsmelding*.

6.4. Departementets forslag

Tredje ledd i den nye gravplassloven § 23 b ledd skal lyde:

Så langt det er nødvendig for å utøve myndighet eller utføre andre oppgaver etter loven her, kan offentlige og private virksomheter, domstolene og forvaltningsorganer uten hinder av taushetsplikt dele opplysninger. Departementet kan gi forskrift om plikt til å dele opplysninger uten hinder av taushetsplikt, og om at enkelte opplysninger ikke skal omfattes av unntaket fra taushetsplikt.

6.5. Økonomiske og administrative konsekvensar

Deling av data vil kunne forenkle private avgjerdsprosessar og offentleg saksbehandling. Sjølv om automatisering av avgjerder ikkje skulle vere mogleg på kort sikt, vil deling av data mogleggjere avgjerdsstøtte som kan spare administrative ressursar hos gravplasstyresmakta og hos kommunen.

7. Definisjon av kven som er «sambuar» etter gravplassloven

7.1. Gjeldande rett

Kven som sørger for gravferda, er ei sentral avgjerd som må takast tidleg i prosessen etter dødsfallet. Gravplassloven § 12 seier at kremasjon eller gravlegging skal skje seinast 10 yrkedagar etter dødsfallet.

Gravplassloven § 9 regulerer kven som sørger for gravferda. Etter første ledd kan personar over 18 år i ei skriftleg erklæring fastsetje kven som skal sørge for gravferda deira. Andre ledd set opp ei rekkjefølgje av prioriterte dersom ei slik erklæring ikkje ligg føre. Ektefellen er først i rekkja.

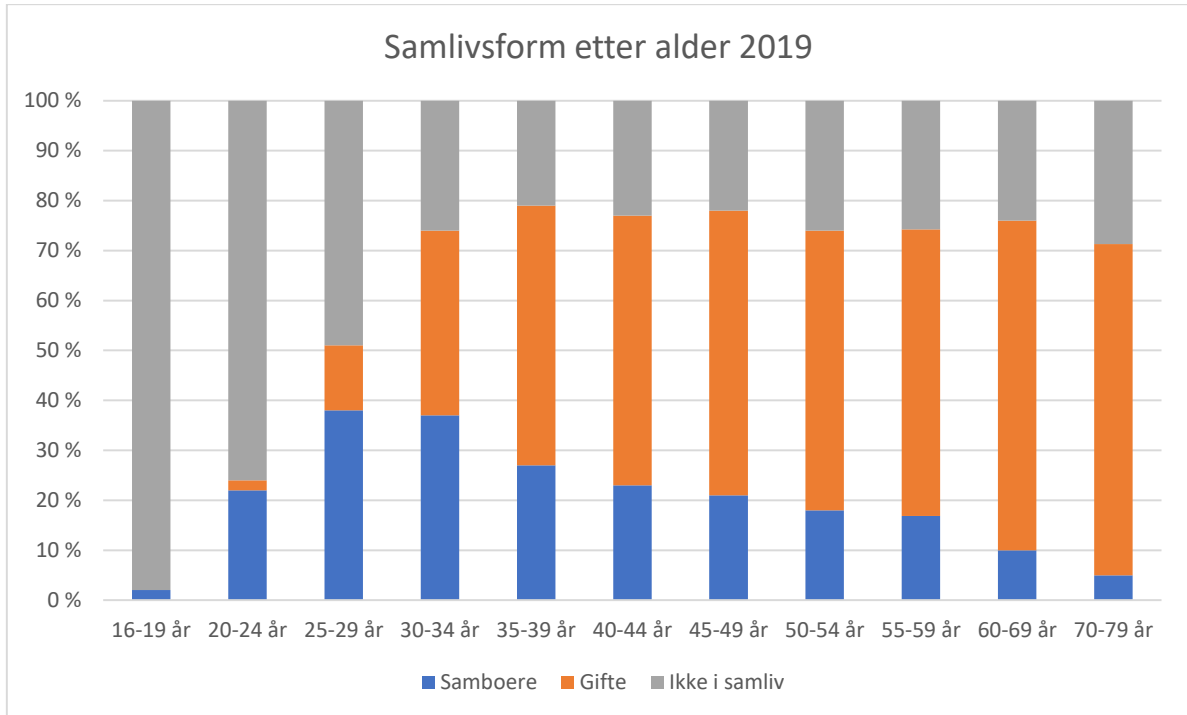
§ 9 andre ledd siste punktum fastset at «[e]ktefelles rett etter denne bestemmelsen gjelder tilsvarende for person som levde i ekteskapsliknende samboerskap med avdøde da dødsfallet fant sted». Lova regulerer ikkje kriteria for når «ekteskapsliknende samboerskap» ligg føre. Vurderinga er opp til kommunen ved konflikstar, jf. tredje ledd. Avgjerda kan ikkje påklagast.

7.2. Bakgrunn

[SSBs tabell 06854](#) viser at sambuarskap er vanlegare blant yngre og sjeldnare blant eldre, sjå tabell 7.1. I gruppa 30–34 år er det like mange sambuarskap som ekteskap. Det er rimeleg å vente at talet på sambuarskap med tida vil auke også i eldre persongrupper, men blant dei som i dag er over 70 år, er 5 prosent sambuarar og 67 prosent gifte.¹⁸

¹⁸ SSBs tabell 06091 tyder på at prosentdelen av sambuarar er endå lågare blant dei som er 80 år og eldre. Ikkje alle par vel å flytte saman («Living Apart Together»).

Tabell 7.1. Samlivsform etter aldersgrupper. Kjelde: SSBs tabell 06854

Digitaliseringsdirektoratet peiker på at «samboer» er eit vilkår det kan vere vanskeleg å omsetje frå lovtekst til programkode, sjå [retteleiar til digitaliseringsvennleg regelverk](#). I ein tekstboks i retteleiar skriv Digdir:

Per i dag finnes det en lang rekke ulike definisjoner av «samboer» i ulike regelverk. I alt fra folketrygdloven, arveloven, statsborgerloven, barnetrygdloven, skattebetalingsloven og innskuddspensjonloven til tvangsfullbyrdelsesloven m.fl. gis blant annet følgende definisjoner og vilkår for hva det vil si å være samboere: «samboere som har levd sammen i 12 av de siste 18 månedene» (folketrygdloven § 20-9), «en person over 18 år som bor sammen med en annen person over 18 år i et ekteskapsliknende parforhold» (arveloven § 2), «har eller får felles barn med en person som han eller hun lever sammen med i et ekteskapsliknende forhold i en felles husholdning» (barnetrygdloven § 9).

Ulike definisjoner kan gjøre det vanskelig å forstå hvilke tjenester man har rett til. Begrepsharmonisering ville ført til store forenklinger for berørte innbyggere, og viktig effektivisering i offentlig sektor som lettere kunne dele informasjonen seg imellom.

Dette er et typisk eksempel, og det kunne kanskje være nyttig å bruke andre termer enn «samboer» i en del av tilfellene. Men en reell nyansering har også en kostnad i form av et mer komplekst regelverk.

Det finst også definisjonar av sambuarskap i tariffretten.¹⁹

7.3. Departementets vurdering

Kriterium for når nokon er sambuar etter gravplassloven § 9, ville gitt meir føreseielege vilkår og gjort det klarare for etterlatne når sambuaren var først i rekkja til å sørgje for gravferda. Dessutan ville det gitt kommunane klarare haldepunkt ved konfliktløsning. Dersom alle vilkåra kan hentast frå pålitelege registerdata, vil sambuars prioritet etter § 9 andre ledd kunne vere førehandsutfyllt i *digital gravferdsmelding*.

Det finst ekteskapsliknande sambuarskap i mange former. Eit digitaliseringsvennleg sett av kriterium kan vanskeleg fange opp alle konkrete rimelege omsyn, men ambisjonen må vere at avgjerda treffer i dei fleste tilfella. Kommunens rom til å gjere eit konkret skjøn i konfliktløsninga vil i så fall kunne oppfattast som innsnevra av objektive kriterium.

Digitale avgjerder, digital tilrettelegging for avgjerder (avgjerdsstøtte) og førehandsutfylling av nødvendige opplysningar bør byggje på pålitelege registerdata, primært offentlege data. Departementet ser at det er vanskeleg å finne registerdata om alle vilkåra i forslaget nedanfor. Alder, barn, folkeregistrert adresse, tid med felles adresse og ekteskap ligg i Folkeregisteret.²⁰ Der ligg også relasjonsopplysningar som ville avskjere ekteskap, jf. ekteskapslova § 3. Derimot er det vanskeleg å finne registerdata om

- a) årsaker til at paret har budd frå kvarandre
- b) vilkåra som må vere oppfylte for at kvar av partane skal reknast som ekteskapsliknande sambuarar med nokon andre
- c) om paret ventar barn. Dette kan vere teknisk mogleg, men ein må bestemme seg for tida i svangerskapet når ei slik opplysning skal nyttast. Det må òg avklarast om det er rettsleg grunnlag for å dele opplysninga.

Departementet ventar at behovet for digitaliseringsvennlege kriterium for omgrepet sambuar i gravplassloven § 9 vil auke med tida. At relativt få eldre i dag er sambuarar samanlikna med yngre, kan tale for å vente med å regulere dette i lova til det er vunne erfaringar etter anna lovverk og til det eventuelt blir utarbeidd ein felles, tverrgående definisjon. At eldre sambuarar ofte vil ha vaksne barn med ein annan forelder enn den attlevande sambuaren, kan tale i motsett retning. Klare kriterium kan hindre konflikter. Dersom fleire eldre vel å bruke *digital gravferdsmelding* til å gi erklæring om kven som skal sørgje for gravferda (f.eks. eit barn frå tidlegare ekteskap), vil det bli mindre behov for å ha klare vilkår for å slå fast om ein kjærast i siste livsfase er sambuar.

¹⁹ Stortinget bad 3. februar 2022 regjeringa om å greie ut ei fråvikeleg sambuarlov, sjå vedtak 372, Dokument 8:5 S (2021–2022) og Innst. 121 S (2021–2022). Det er uvisst om dette arbeidet får innverknad på sambuardefinisjonar i ulike lover.

²⁰ Enkelte opplysningar kan vere underlagde teieplikt i Folkeregisteret. Dei kan dermed ikkje utan vidare gjerast tilgjengelege gjennom preutfylling for innbyggjarar som loggar seg på *digital gravferdsmelding*. Opplysning om tidsrom for felles adresse(r) må gå fram av maskinleselege felt for å kunne nyttast til å automatisere kontroll av om tidsvilkåret er oppfylt.

7.4. Departementets forslag

Som grunnlag for seinare arbeid ber departementet høyringsinstansane komme med si vurdering av nytt ledd i gravplassloven § 9 basert på arvelova § 2 tredje ledd og tvangsfullbyrdingslova § 7-13 tredje ledd:

Med ekteskapsliknende samboer i denne bestemmelsen menes en person over 18 år som har hatt samme folkeregistrerte adresse i minst to år med en annen person over 18 år hvis de har levd i et ekteskapsliknende parforhold. Dersom paret har, venter eller har hatt felles barn, regnes vilkåret om ekteskapsliknende parforhold som oppfylt. Personene regnes som samboere selv om de bor fra hverandre for en tid på grunn av utdanning, arbeid, sykdom, institusjonsopphold eller liknende. To personer som ikke kan inngå ekteskap etter ekteskapsloven § 3, regnes ikke som samboere. To personer regnes heller ikke som samboere hvis en av dem er gift eller samboer med en annen.

Departementet legg til grunn at medmorskap inneber at barnet er felles.

Departementet ber høyringsinstansane leggje fram sitt syn på om felles barn, som føreslått her, bør føre til at lengda på sambuarskapet ikkje har noko å seie, alternativt om vilkåret om to år skal reduserast til eitt ved felles barn. Departementet ber høyringsinstansane komme med si vurdering av om definisjonen av sambuar [i arvelova § 2 tredje ledd](#) eller anna lov er betre, og om forslag til vilkår som vil eigne seg for digitalisering.

7.5. Økonomiske og administrative konsekvensar

Klarare kriterium for omgrepet sambuar vil gi meir føreseielege vilkår. Dersom dette fører til færre konflikhtar og gir kommunane klarare haldepunkt ved konfliktløysing, vil forslaget gi administrative innsparingar.

8. Oppheve kravet om melding til politiet før kremering?

8.1. Bakgrunn

I arbeidet med digitaliseringa av livshendinga dødsfall og arv er det identifisert at det lovpålagde varselet om kremasjon til politiet krev manuelle operasjonar hos krematoria og hos politiet. I 2021 var [kremasjonsprosenten](#) 46 prosent. Dette inneber at det i dag går melding til politiet ved om lag halvparten av alle dødsfall.

Politiets informasjonstilfang er endra gjennom blant anna [digital dødsmelding](#) (EDM). Det reiser spørsmålet om det framleis er nødvendig med varselet frå krematoriet etter gravplassloven § 10 tredje ledd. Dersom kravet om varsel kan opphevast, er det ikkje nødvendig å digitalisere denne prosessen som eit ledd i *digital gravferdsmelding*.

8.2. Gjeldande rett

Gravplassloven fastset at politiet skal få melding tre dagar før alle kremasjonar, jf. § 10 tredje og fjerde ledd:

Minst 3 dagar før kremasjonen skal finne sted, skal krematoriet varsle politiet på dødsstedet om begjæringen. Fristen omfatter den dag da kremasjonen skal finne sted, men ikke den dag da varsel gis. Lørdag, helligdag og dag som etter lovgivningen er likestilt med helligdag, regnes ikke med i fristen.

Politiet kan kreve kremasjonen utsatt dersom det er grunn til å tro at det vil bli besluttet sakkyndig likundersøkelse i medhold av straffeprosessloven § 228.

Kravet om at politiet skal ha varsel, går tilbake til [likbrenningslova](#) av 1913, der kravet om løyve frå politiet skulle medverke til at det «med sikkerhet kan antages, at vedkommende er død en naturlig død». I [nasjonal straffesaksinstruks](#) frå Riksadvokaten og Politidirektoratet (8. mai 2020) er dette fastsett om kremasjonsvarsel (punkt 6.2.2):²¹

I lokal straffesaksinstruks skal det fastslås hvor politidistriktets kontaktpunkt for mottak av kremasjonsvarsel etter gravferdsloven § 10 fjerde ledd er organisert, og hvilken mailadresse dette kan kontaktes på. Det skal reguleres hvordan kontaktpunktet skal monitorere mailadressen, foreta vurdering av varslene, tilstrekkelig notoritet sikres rundt vurderingene, og rutiner for videre varsling til aktuell etterforskningsenhet og påtalefaglig etterforskningsleder.

I Sverige sørgjer Skatteverket, som er folkeregisterstyresmakt, for å avklare at liket kan kremerast. Etter [begravningslagen kap. 4 § 7](#) dreier dette seg om å avklare om det skal vere ei rettsmedisinsk undersøking, og om politiet har gitt løyve til kremeringa. Politiet skal varslast av legen som utferdar *dødsbeviset* om forhold som tilseier rettsmedisinsk undersøking. Kremasjon kan først skje når det ligg føre stadfesting frå Skatteverket.

I Danmark og Finland har krematoriet ikkje plikt til å varsle politiet før kremasjon.²² I Danmark handlar gravferdsstyresmakta (soknepresten) på grunnlag av dødsattesten frå lege og *dødsanmeldelsen* (avgjerd om kistegravlegging, kremasjon eller oskespreiing) frå dei etterlatne.

8.3. Departementets vurdering

Temaet her er om ein skal oppheve kravet i gravplassloven § 10 tredje ledd om at krematoria skal varsle politiet på dødsstaden minst 3 dagar før kremasjonen skal skje. Konsekvensen av å oppheve kravet er at politiet må få informasjon om eit dødsfall gjennom andre kanalar for å få oppfordring til å vurdere tiltak for å unngå bevisøydelegging.²³ Konsekvensen er vidare at politiet ikkje vil ha motteke informasjon om kva for krematorium som har kista eller ventar på å få inn kista.

²¹ Tilvisinga i sitatet til fjerde ledd er til gjeldande tredje ledd. Det tidlegare første leddet blei oppheva frå 30. desember 2020, sjå Innst. 313 L (2019–2020) på bakgrunn av [Prop. 86 L \(2019–2020\)](#).

²² Etter det vi forstår, blei eit finsk krav om løyve frå politiet før kremasjon oppheva i 1980-åra.

²³ Etter det departementet har forstått, er det svært sjeldan kremasjonar blir stansa eller kister blir gravne opp. Dette kan tale for at politiet sikrar eventuelle prov på andre måtar. Fare for bevisøydelegging er ikkje utenkjeleg ved kistegravferd heller.

Ein føresetnad for eventuelt å oppheve kravet om kremasjonsvarsel er at politiet gjennom blant anna § 10 fjerde ledd, har tilstrekkelege heimlar til å unngå bevisøydelegging gjennom kremasjon. Departementet ber høyringsinstansane komme med si vurdering av om gravplassloven § 10 fjerde ledd åleine vil gi politiet tilstrekkeleg grunnlag for å unngå bevisøydelegging.

§ 10 fjerde ledd gir politiet rett til å krevje kremasjonen utsett. Pliktsubjektet er krematoriet. For å kunne gi ein slik ordre må politiet vite kven dei skal kontakte utanom dei situasjonane der politiet sjølv har bestilt bæreheitinga. Helsetenesta der døden skjedde, vil gi opplysningar om kven kista med den avlidne er levert til, normalt eit gravferdsbyrå eller langt sjeldnare ein etterlaten.²⁴

Kista kan vere i bårerom/kjølerom eigd av kommunal eller statleg helseinstitusjon eller av gravplasstyresmakta.²⁵ Nokre få gravferdsbyrå har egne bære-/kjølerom. Endeleg kan kista vere kommen kjølerommet på krematoriet. Opplysningar om kvar kista er, vil liggje i fagsystemet til den enkelte gravplasstyresmakta eller krematoriet.²⁶ Gravferdsbyrå som hjelper dei etterlatne eller kommunen, vil også ha informasjon om kista. Departementet går ut frå at informasjon som aktualiserer bruk av § 10 fjerde ledd, vil komme opp tidleg etter dødsfallet, jf. at legar har plikt til å melde om unaturlege dødsfall etter [helsepersonellova § 36 tredje ledd](#). Departementet går vidare ut frå at det ikkje vil vere vanskeleg å finne ut kva for eit av [landets 26 krematorium](#) kista er i. Departementet ber høyringsinstansane leggje fram si vurdering av desse synsmåtane.

8.4. Departementets forslag

Gravplassloven § 10 tredje ledd blir oppheva. Fjerde til sjette ledd blir tredje til femte ledd.

8.5. Økonomiske og administrative konsekvensar

Oppheving av plikta til å sende kremasjonsvarsel vil vere administrativt forenklande for krematoria og politiet.

²⁴ Sjå også [forskrift om transport, håndtering og emballering av lik samt gravferd](#).

²⁵ Dersom kista ikkje skal gravleggjast i kommunen der den avlidne var busett, vil gravplasstyresmakta i bustadkommunen ikkje nødvendigvis ha informasjon om kista. Dette kan endre seg med *digital gravferdsmelding*.

²⁶ Ein funksjonalitet for å sende stopppordre til alle krematoria i landet knytt til fødselsnummeret eller namnet til den avlidne, reiser spørsmål om blant anna personvern.

Del 2: Andre regelendringar

9. Kommunens rolle ved vesentleg endring av gravplass

9.1. Gjeldande rett

Etter gjeldande rett skal gravplasstyresmakta ha tilslutning frå kommunen for større tiltak eller endringar på gravplassen. Gravplassloven § 4 første ledd lyder:

Anlegg, utvidelse, nedleggelse eller annen vesentlig endring av gravplass og bygninger på gravplass kan ikke skje uten etter tilslutning fra kommunen og med tillatelse fra statsforvalteren. Statsforvalteren kan sette vilkår for tillatelsen.

Regelen gir kommunen – som har finansieringsansvaret etter § 3 – god kontroll med tiltaka gravplasstyresmakta gjer på gravplassen. Der kommunen har overteke oppgåva som gravplasstyresmakt etter gravplassloven § 23 andre ledd, fell kravet om tilslutning frå kommunen bort, for gravplassloven regulerer ikkje saksbehandlninga internt i kommunane.

Det følger av gravplassforskriften § 2 at helsefagleg styresmakt i kommunen skal få høve til å uttale seg om planen for gravplassen før det blir gjort vedtak. Dette omfattar også saker om vesentlege endringar, men stiller ikkje krav om aktiv tilslutning. Det er tilstrekkeleg at helsefagleg styresmakt i kommunen får høve til å uttale seg.

9.2. Departementets vurdering

Kommunen har gjennom finansieringsansvaret etter § 3 styring med aktivitetsnivået hos gravplasstyresmakta. For å oppfylle kravet i § 2 om «en eller flere gravplasser av slik størrelse at det til enhver tid er ledige graver for minst 3 pst av kommunens befolkning», vil kommunen ønskje å vite om nedleggingar av gravplassar.

Som planstyresmakt har kommunen interesse av å gi tilslutning til anlegg og utvidingar av gravplassar. Det vil normalt også vere nødvendig med regulering etter plan- og bygningslova. Kommunen er også bygningsstyresmakt, og enkelte tiltak på gravplassane kan krevje byggjeløyve.

Departementet ber høyringsinstansane komme med sitt syn på om kommunen normalt ser behov for å meine noko om andre endringar på gravplassane enn anlegg, utvidingar og nedleggingar. Dei fleste godkjenningssakene hos Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark om såkalla «vesentleg endring» som krev kommunal tilslutning, dreier seg likevel ikkje om dei tre sakstypene. Statsforvaltaren opplyser at dei fleste godkjenningane dei gir etter gravplassloven § 4, er vesentleg endring innanfor eksisterande gravplassar, typisk namna minnelund, endring av gjerde eller felling av tre.

For å forenkle saksbehandlninga føreslår departementet å oppheve kravet om at vesentleg endring av gravplass og vesentleg endring av bygningar på gravplass krev tilslutning frå kommunen. Større tiltak som anlegg (ny gravplass), utviding og nedlegging vil framleis krevje tilslutning frå kommunen.

9.3. Departementets forslag

Gravplassloven § 4 første ledd skal lyde:

Anlegg, utvidelse *eller nedleggelse* av gravplass og bygninger på gravplass kan ikke skje uten etter tilslutning fra kommunen og med tillatelse fra statsforvalteren. *Annen vesentlig endring av gravplass og bygninger på gravplass kan ikke skje uten etter tillatelse fra statsforvalteren.* Statsforvalteren kan sette vilkår for tillatelsen.

9.4. Økonomiske og administrative konsekvensar

Endringa vil vere administrativt forenklande ved at kommunen ikkje treng uttale seg ved vesentlege endringar. Det vil forenkle i saksbehandlinga hos dei kyrkjelege fellesråda og statsforvaltaren.

10. Kven som fremjar budsjettforslag

10.1. Gjeldande rett

Det følger av gravplassloven § 23 andre ledd at lokal gravplasstyresmakt er «organet som etter Kirkemøtets beslutning opptre på soknets vegne i saker som gjelder drift og forvaltning av gravplasser», jf. [Innst. 208 L \(2019–2020\) punkt 12.2](#). Etter § 3 andre ledd finansierer kommunen «utgifter til anlegg, drift og forvaltning av gravplasser». Etter same ledd skal soknet fremje budsjettforslag for kommunen som grunnlag for det kommunale tilskotet.

10.2. Departementets vurdering

I det store fleirtalet av norske kommunar vil det kyrkjelege fellesrådet etter hovudregelen i gravplassloven § 23 første ledd fremje budsjettforslag etter § 3 andre ledd. Der kommunen etter gravplassloven § 23 har overteke ansvaret, blir § 3 andre ledd ikkje heilt treffande.²⁷ Det kyrkjelege fellesrådet skal i desse (for tida fem) kommunane ikkje fremje noko budsjettforslag for kommunen. For at ordlyden skal reflektere oppgåvefordelinga § 23 opnar for, føreslår departementet å endre § 3 andre ledd.

10.3. Departementets forslag

Gravplassloven § 3 andre ledd skal lyde:

Utgifter til anlegg, drift og forvaltning av gravplasser utredes av *kommunen*. *Soknet fremmer budsjettforslag for kommunen så fremt statsforvalteren ikke har fastsatt at ansvaret som lokal gravplassmyndighet etter loven skal ligge til kommunen.* Etter avtale med soknet kan kommunen yte tjenester i stedet for å gi tilskudd.

²⁷ Disse kommunane har fått overført oppgåva etter vedtak etter gravplassloven § 23 andre ledd: Gjesdal, Modum, Vennesla, Sandefjord og Bærum. Sjå oversikta i note to i <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kommunale-finanser/statistikk/kyrkjelege-fellesrad-rekneskap> over kommunar som har overteke ansvaret eller driftsoppgåvene.

10.4. Økonomiske og administrative konsekvensar

Endringa vil ikkje ha økonomiske eller administrative konsekvensar.

11. Fristen for å gjennomføre kremering

11.1. Gjeldande rett

Kistegravlegging eller kremasjon skal skje seinast 10 yrkedagar etter dødsfallet, jf. gravplassloven §§ 10 og 12. Laurdag blir ikkje rekna som yrkedag, jf. gravplassforskriften § 12 første ledd. Etter regelverket må altså seremonien ved kremasjon skje i tide til at krematoriet rekk å kremere innan fristen. Er det langt til krematoriet, må seremonien skje tidlegare. Fristane kan fråvikast etter § 13 i fire tilfelle:

- a) Når gravplasstyresmaktene finn at tungtvegande grunnar taler for det. Dette dreier seg ofte om kortvarig utsetjing fordi gravferdsseremonien vanskeleg kunne skje innan fristen
- b) Når det er vedteke sakkyndig likundersøking
- c) Ved obduksjon
- d) Når liket skal brukast i undervisning eller forskning

Avgjerda til gravplasstyresmaktene etter § 13 kan ikkje påklagast.

11.2. Departementets vurdering

Kremasjonsfristen på 10 yrkedagar er kortare enn i Sverige (1 måned) og lengre enn i [Danmark](#) (8 dagar). I Finland skal kremasjon skje «utan onödigt dröjsmål».

Fristane i gravplassloven fungerer i store trekk godt, men for nokre krematorium inneber fristen at omnen må varmast opp for éin eller eit fåtal kremasjonar. Det gir monaleg reduksjon i energibruk og utslepp å kunne kremere på ettervarmen frå førre kiste. For å leggje til rette for dette bør fristreglane lempast noko, blant anna av omsyn til krematorium som ikkje er i drift kvar dag. Dette er typisk krematorium med få kremasjonar per år, i hovudsak krematorium som ikkje har reinselinje, og som etter forureiningsforskriften kapittel 10 berre kan gjennomføre færre enn 200 kremasjonar per år.

Departementet føreslår ein justert fristregel som skil mellom når kista skal leverast til krematoriet, og når kremasjonen skal ha skjedd. Føresetnaden er at gravplasstyresmakta eller krematoriet kan oppbevare kista i kjølerom og det elles er forsvarleg å utsetje kremasjonen. Målet med endringa er å spare ressursar til oppvarming av kremasjonsomn. Endringa vil dessutan medverke til at det vil gjelde same rammer for gjennomføring av gravferdsseremonien ved kistegravlegging og kremasjon: kista skal senkast innan 10 yrkedagar eller leverast til krematorium innan 10 yrkedagar. Det blir då ikkje lenger stilt krav om at kremasjonen skal skje innan same frist om kistesenkinga.

Departementet ber også høyringsinstansane leggje fram sitt syn på om det bør gjelde ein absolutt siste kremasjonsfrist på 15 yrkedagar etter dødsfallet.

11.3. Departementets forslag

Gravplassloven § 10 første ledd skal lyde:

Kremasjon skal skje i godkjent *krematorium*. *Kisten skal leveres til kremering senest 10 virkedager etter dødsfallet.* [*Kremasjon skal skje senest 15 virkedager etter dødsfallet.*]

11.4. Økonomiske og administrative konsekvensar

Å utsetje enkelte kremasjonar på små krematorium vil spare ressursar til oppvarming av kremasjonsomn. Det kan gi lågare utslepp. Det kan òg føre til innsparingar i arbeidstid dersom kremasjonar som elles skjer på ulike dagar, kan samlast på éin arbeidsdag.

12. Gravminne når lekam er donert til undervisning og forskning

12.1. Gjeldande rett

Gravplassforskriften § 21 første ledd opnar for at det i nokre få situasjonar kan setjast opp namn på gravminne og tilsvarande utan at leivningar (kiste eller urne) blir gravlagde der: «[p]ersoner som er omkommet på havet, i krig eller liknende, og som ikke er gravlagt på gravplass...». I andre situasjonar kan det ikkje setjast opp namn utan leivningar.

12.2. Departementets vurdering

Donasjon av lik til undervisning og forskning har samfunnsverdi. Dette er regulert nærmare i kapittel 3 i lov 7. mai 2018 nr. 26 om obduksjon og overlating av lik til undervisning og forskning (obduksjonslova). På grunn av avgrensingane i gravplassforskrifta § 21 første ledd kan det i slike situasjonar gå lang tid før det kan setjast opp namn på eit gravminne. Dette kan vere uheldig for sorgprosessen til dei etterlatne etter avlidne som har donert lekamen sin til undervisning og forskning. Dette kan medverke til at færre lekamar blir donerte til undervisning og forskning.

Departementet ser at det kan vere ein viss risiko for at ein lekam som er donert til undervisning og forskning, likevel ikkje blir gravlagd som planlagt, for eksempel fordi den som sørgjer for gravferda endrar avgjerda si om val av gravferdsform. Denne risikoen er etter departementets vurdering avgrensa. Samla sett vil det venteleg vere til beste for sorgprosessen og for måloppnåinga etter obduksjonslova kapittel 3 at det blir opna for at namn på avlidne som har donert lekamen sin til undervisning og forskning, kan setjast opp på gravminne.

Departementet føreslår samtidig å slå fast at namn i situasjonar som er regulerte av gravplassforskriften § 21 første ledd andre punktum, kan setjast opp på urnevegg.

12.3. Departementets forslag

Gravplassforskriften § 21 første ledd andre og ny tredje setning skal lyde:

Personer som er omkommet på havet, i krig eller liknende, og som ikke er gravlagt på gravplass, kan likevel få navnet satt på eksisterende eller nytt gravminne eller på minnesmerke ved navnet minnelund *eller urnevegg* hvor dette er anlagt. *Det samme gjelder i påvente av gravlegging av avdøde hvor liket er donert til undervisning og forskning.*

12.4. Økonomiske og administrative konsekvensar

Forskriftsendringa vil venteleg ha svært avgrensa økonomiske og administrative konsekvensar. Om fleire donerer lekamen sin til undervisning og forskning, vil det kunne gi betre høve til å utdanne helsepersonell og oppnå ny medisinsk innsikt.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Aslak Wegge	421	19/03877-35	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
59/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	31.08.2022

Bispedømmerådets AU - funksjon og eventuell videreføring

Vedlegg:

Saksprotokoll ATBR, 15042020, Sak 40/20, Agder og Telemark bispedømmeråd - etablering av AU i forbindelse med koronasituasjonen

Saksprotokoll ATBR, 03112020, Sak 86/20, Gjennomføring av bispedømmerådsmøter, herunder praksis med saksordfører og eventuell videreføring AU

Saksorientering

Bakgrunn

Bispedømmerådet vedtok i sitt møte 15.04.20, sak 40/20, å opprette et AU.

AU består av biskop, leder og nestleder i bispedømmerådet, med stiftsdirektør som sekretær. Etableringen ble vedtatt med bakgrunn i den pågående koronasituasjonen.

Vedtaket punkt 1 lød slik;

Agder og Telemark bispedømmeråd vedtar å opprette et AU. AU gis fullmakt til å fatte beslutninger som normalt tilligger bispedømmerådet i lys av koronasituasjonen i de tilfeller at dette ikke kan vente til ordinært bispedømmeråd. Bruk av fullmakten skal refereres i påfølgende bispedømmerådsmøte.

Bispedømmerådet behandlet i igjen spørsmålet i sitt møte 03.11.20, sak 86/20. Det ble da fattet slikt vedtak;

Bispedømmerådet konstaterer at AU som ble opprettet i forbindelse med koronasituasjonen kun har vært benyttet ved ett tilfelle. I og med at situasjonen knyttet til korona fortsatt er usikker opprettholdes ordningen med AU som en beredskapsløsning i tråd med intensjonen i sak 40/20.

Som det fremkommer av ordlyden i vedtaket fra november 2011 var begrunnelsen for videreføring av AU i stor grad knyttet opp til usikkerhet rundt koronasituasjonen.

Når vi nå skriver sommeren 2022 synes koronasituasjonen å ha roet seg betraktelig, og det kan derfor være naturlig på nytt å ta stilling til om ordningen med AU skal videreføres, og eventuelt rammene for dette.

Videreføring av AU?

Bispedømmerådet har tidligere ikke (før 2020) hatt en praksis med AU, alle sakene har i prinsippet vært håndtert i bispedømmerådet. Dette har eventuelt vært supplert med at man har satt en konkrete utvalg med medlemmer fra bispedømmerådet til å håndtere konkrete saker, da hjemlet i et vedtak i bispedømmerådet om etablering av slikt utvalg/komite.

Så lenge AU's aktivitet har vært knyttet til praktiske forhold som følge av koronarestreksjoner osv har bruken vært avklart i tråd med eget vedtak i 2020.

Hjemmelen for å opprette AU er forankret i «Forskrift om regler om formene for bispedømmerådets virksomhet» <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2021-11-14-3248>

I forbindelse med kirkelig organisering har styret i nettverk for fellesrådsledere ønsket mer faste kontaktmøter med bispedømmerådet – da representert ved AU. Dette er en «bruk» av AU som ligger utenfor det mandat som ble gitt ved etableringen.

Spørsmålet når «ny bruk» av AU melder seg er om dette er a) hensiktsmessig, b) ønskelig.

Dersom AU ønskes videreført, og dette skal være mer enn en «nødløsning» som under koronasituasjonen bør dette forankres gjennom nytt vedtak i bispedømmerådet.

Stiftsdirektør ser at det kan være hensiktsmessig å gi AU mulighet til å føre samtale med styret for fellesrådsledere mellom møtene i bispedømmerådets møter. Det foreslås derfor å legge også dette «mandatet» til AU i tillegg til det situasjonsbetingede knyttet til koronasituasjonen. I en tid hvor akutte situasjoner synes å kunne oppstå foreslås det å utvide mandatet til også å gjelde nødvendige beslutninger knyttet til akutte hendelser som krever rake beslutninger.

Den ovenfor nevnte forskrift gir også rom for å fastsette delegasjonsreglement (§10). for både AU og eventuelt rådets leder og stiftsdirektør. Pr i dag er det kun vedtatt delegasjonsreglement for Stiftsdirektør. Etter å ha forespurt øvrige bispedømmeråd synes det å være liten praksis i bruk av delegasjonsreglement for annet enn stiftsdirektør.

Forslag til vedtak

1. Bispedømmerådet viderefører ordning med AA med følgende mandat;
 - a. AU gis mandat til å håndtere saker mellom bispedømmerådets møter når dette er nødvendig for å kunne handle raskt nok, for eksempel knyttet til koronasituasjonen eller andre akutte situasjoner. Eventuelle vedtak legges fram for bispedømmerådet i etterkant til orientering.
 - b. AU gis mandat til å føre samtale med aktuelle mindre grupperinger vedrørende prosessen med ny kirkelig organisering. AU gis ikke mandat til å fatte beslutninger i denne saken, evt beslutninger forankres med vedtak i bispedømmerådet.

DEN NORSKE KIRKE

SAKS PROTOKOLL

Arkivsak-dok. 19/03877
Arkivkode
Saksbehandler Aslak Wegge

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	03.11.2020	86/20

Gjennomføring av bispedømmerådsmøter, herunder praksis med saksordfører og eventuell videreføring AU

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 har behandlet saken i møte 03.11.2020 sak 86/20

Møtebehandling

Odin Adelsten Aunan Bohmann fremmet følgende endringsforslag til pkt 1 i vedtaket:

Ordningen med saksordfører for saker til behandling fortsetter. Saksordfører får ansvar for å presentere saksfremlegget på en objektiv måte for bispedømmerådet. Leder og stiftsdirektør vurderer behov for omfang av saksordførerskap og tildeling av saksordførerskap blant bispedømmerådets medlemmer.

Votering

Pkt 1: Ved votering ble forslag til vedtak fremmet av Odin Adelsten Aunan Bohmann vedtatt med 7 stemmer mot stiftsdirektørens forslag som fikk 2 stemmer.

Pkt 2: enstemmig vedtatt i tråd med forslag til vedtak

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

1. Ordningen med saksordfører for saker til behandling fortsetter. Saksordfører får ansvar for å presentere saksfremlegget på en objektiv måte for bispedømmerådet. Leder og stiftsdirektør vurderer behov for omfang av saksordførerskap og tildeling av saksordførerskap blant bispedømmerådets medlemmer.
2. Bispedømmerådet konstaterer at AU som ble opprettet i forbindelse med koronasituasjonen kun har vært benyttet ved ett tilfelle. I og med at situasjonen knyttet til korona fortsatt er usikker opprettholdes ordningen med AU som en beredskapsløsning i tråd med intensjonen i sak 40/20.

DEN NORSKE KIRKE

SAKS PROTOKOLL

Arkivsak-dok. 19/03877
Arkivkode
Saksbehandler Aslak Wegge

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	15.04.2020	40/20

Agder og Telemark bispedømmeråd - etablering av AU i forbindelse med koronasituasjonen

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023 har behandlet saken i møte 15.04.2020 sak 40/20

Møtebehandling

Forslag til et punkt 3 i vedtaket fremsatt av Terje Damman:

Når koronasituasjonen har roet seg, vurderes det om ordningen med AU skal gjøres permanent.

Votering

Stiftsdirektørens forslag til vedtak punkt 1 og 2 - enstemmig vedtatt

Forslag til et punkt 3 i vedtaket fremsatt av Terje Damman - enstemmig vedtatt

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023s vedtak

1. Agder og Telemark bispedømmeråd vedtar å opprette et AU. AU gis fullmakt til å fatte beslutninger som normalt tilligger bispedømmerådet i lys av koronasituasjonen i de tilfeller at dette ikke kan vente til ordinært bispedømmeråd. Bruk av fullmakten skal refereres i påfølgende bispedømmerådsmøte.
2. AU for Agder og Telemark bispedømmeråd gis følgende sammensetning:
Leder, Kai Steffen Østensen
Nestleder, Markus Westermoen
Biskop, Stein Reinertsen
Stiftsdirektør deltar som sekretær for AU
3. Når koronasituasjonen har roet seg vurderes det om ordningen med AU skal gjøres permanent

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Ivar Sandnes	401	22/01315-3	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
60/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	31.08.2022

Oppnevning av Valgråd 2023

Saksorientering

Agder og Telemark bispedømmeråd må i løpet av andre halvdel av 2022 nedsette et valgråd for bispedømmerådsvalget 2023.

Regler for kirkevalg § 4-3 sier dette om valgrådet:

Bispedømmerådet skal i god tid før valget oppnevne et valgråd på fem medlemmer og to varamedlemmer til å styre valget. Det bør tilstrebes god aldersfordeling, lik kjønnsfordeling og kirkepolitisk bredde ved oppnevningen. Daglig leder av bispedømmerådets virksomhet eller den vedkommende utpeker, er sekretær for valgrådet.

Kirkemøte vil i sitt møte i september 2022 fastsette de ulike frister som Valgrådet må forholde seg til for sine oppgaver.

Valgrådets viktigste oppgaver:

- Valgrådet kommer sammen og konstituerer seg i løpet av høsten 2022.
- Sende oppfordring til menighetsrådene og ungdomsrådet om å fremme leke kandidater til bispedømmerådet. Dette gjelder også forslag til kandidater som leke tilsatt og prest.
- Oppfordring om å stille lister til bispedømmeråd og til Kirkemøte
- Har ansvar for at det blir valgt en nominasjonskomité for bispedømmerådsvalget gjennom valg møte i hvert prosti.. Det samme gjelder nominasjonskomité for prester og leke tilsatte.
- Godkjenne valglistene.
- Godkjenne eventuelle supplerte kandidater.
- Valgrådet utarbeider felles presentasjon med fakta om kandidatene, men ikke med spørsmål til kandidatene – dette er det nominasjonskomiteene selv som må gjøre.
- Valgrådet fører protokoll i forbindelse med forberedelser og gjennomføring av valget.
- Valgrådet meddeler valgfallet til Kirkerådet og bispedømmerådet.
- Valgrådet behandler klager over valgoppgjøret, men Kirkerådet avgjør om det er begått feil som gjør at omvalg er nødvendig.

Etter reglene er det ikke noe i veien for at et medlem av bispedømmerådet eller en kandidat til bispedømmerådet, kan sitte i valgrådet. Men man kan ikke både være i valgrådet og være medlem av en nominasjonskomité samtidig.

Valgrådets medlemmer får dekket reisekostnader til møtene. Bispedømmerådet må ta stilling til om valgrådets medlemmer skal honoreres. Ved valget i 2019 var honorarsatsene kr 500 pr møte for medlemmer og kr 800 for leder. Det foreslås å justere disse satsene noe for kommende valgråd.

Ved bispedømmekontoret er det rådgiver for kirkevalg som gjør det meste av forarbeidet og oppfølgingen for valgrådet. Rådgiver er sekretær for valgrådet.

Følgende har sagt ja til å være medlemmer av valgrådet for kirkevalget 2023:

Per Øistein Rogstad (58), kirkeverge, Kvinesdal
 Liv Espeland Jettestuen (61), prost, Skien
 Rønnaug Torvik (65), rektor, tidligere medlem av bispedømmerådet, Bykle
 Jan Olav Olsen (72), pensjonert rektor, tidligere ordfører, tidligere stortingsrepresentant og medlem av bispedømmerådet og Kirkerådet, Gjerstad
 Solveig Løhaugen (57), advokat, leder og nestleder i Kristiansand fellestråd og Vågsbygd menighetsråd, Kristiansand.

Varamedlemmer:

Jorunn Raddum (52), prost i Arendal
 Forslag til 2. varamedlem må tas i møtet

Forslag til vedtak

1. Agder og Telemark bispedømmeråd vedtar å nedsette følgende valgråd for bispedømmerådsvalget 2023:

Faste medlemmer:

Per Øistein Rogstad
Liv Espeland Jettestuen
Rønnaug Torvik
Jan Olav Olsen
Solveig Løhaugen

Varamedlemmer:

Jorunn Raddum

.....

2. Valgrådet velger leder og konstituerer seg selv.
3. Deltakelse i valgrådet godgjøres med kr. 800 pr. møte og kr. 1000 for valgrådets leder. Reisekostnader for valgrådets medlemmer dekkes i tråd med gjeldende satser.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Aslak Wegge	411	22/03111-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
61/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	31.08.2022

Kirkemøtesaker - forberedelse i bispedømmerådet

Saksorientering

Sakspapirene til Kirkemøtet 21.-26. september 2022 er sendt ut direkte til medlemmene av Kirkemøtet fra Kirkerådet.

Etter avtale med bispedømmerådets leder legges det opp til en samtale i bispedømmerådet omkring sakene til Kirkemøtet. Fint om bispedømmerådets medlemmer i de ulike komiteene eventuelt kan orientere om sine saker dersom dette er ønskelig.

Forslag til vedtak

Sakene til Kirkemøtet ble gjennomgått og samtalt om i bispedømmerådet

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Grethe Ruud Hansen	421	18/01713-35	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
62/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	31.08.2022

Eventuelt 31.08.2022

Saksorientering

Skriv inn teksten her.

Forslag til vedtak

Skriv inn teksten her.

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Grethe Ruud Hansen	421	19/04887-72	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
63/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	31.08.2022

Orienteringssaker 31.08.2022

Saksorientering

1. Orientering fra biskopen
2. Orientering fra bispedømmerådets medlemmer
3. Orientering fra stiftsdirektøren

Forslag til vedtak

Sakene tas til orientering

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Grethe Ruud Hansen	421	19/04887-71	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
64/22	Agder og Telemark bispedømmeråd 2020 - 2023	31.08.2022

Referatsaker 31.08.2022

Vedlegg:

Årsrapport for Den norske kirke 2021

Forslag til vedtak

De vedlagte saker ble tatt til orientering.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Agder og Telemark bispedømmeråd
Postboks 208
4662 KRISTIANSAND S

Dato: 01.06.2022

Vår ref: 22/02393-4

Deres ref:

Oversendelse av årsrapport for Den norske kirke 2021

Vedlagt er årsrapport for Den norske kirke 2021, som i sin helhet ble godkjent av Kirkerådet på deres møte 30. og 31. mai 2022.

Med vennlig hilsen

Håvard Sønnesyn
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Godkjent årsrapport Den norske kirke 2021

Mottakere:

Agder og Telemark bispedømmeråd,	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Borg bispedømmeråd,	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
Bjergvin bispedømmeråd,	Postboks 1960	5817 BERGEN
Hamar bispedømmeråd,	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros bispedømmeråd,	Kongsgårdsgata 1a, Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Nord-Hålogaland bispedømmeråd,	Postboks 790	9258 TROMSØ
Oslo bispedømmeråd,	Postboks 9307	0135 OSLO
Stavanger bispedømmeråd,	Grønland Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Sør-Hålogaland bispedømmeråd,	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Tunsberg bispedømmeråd,	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Møre bispedømmeråd,	Moldetrappa 1	6415 MOLDE

Postadresse:
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

E-post: post.kirkeradet@kirken.no
Web: www.kirken.no
Org.nr.:

Telefon: +47 23081200
Telefaks:

Saksbehandler
Håvard Sønnesyn

DEN NORSKE KIRKE

Bispedømmerådene, Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Årsrapport 2021

Innholdsfortegnelse

Del I. Leders beretning	3
Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	6
Volumtall	7
Nøkkeltall for årsregnskapet	8
Del III. Årets aktiviteter og resultater	9
A. Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk	9
B. Resultater og måloppnåelse 2021	10
B.1 Gudstjenesteliv	10
B.2 Dåp og trosopplæring	16
B.3 Kirke og kultur	22
B.4 Kirke og samfunn	24
B.5 Rekruttering og frivillighet	33
B.6 Bemanning i rettssubjektet Den norske kirke	39
C. FNs bærekraftsmål	43
Del IV. Styring og kontroll i virksomheten	45
A. Kirkevalg	45
B. Organisering	45
Effektivisering	45
Kirkelig organisering	45
C. Arbeidsmiljø	46
Arbeidsmiljøundersøkelsen for kvinnelige prester	46
Medarbeiderundersøkelse 2021	47
Arbeid med HMS	47
D. Likestilling	47
Søkere og tilsetninger	48
Deltidsansatte	49
Midlertidig tilsatte	49
Foreldrepermisjoner	50
Del V. Vurdering av fremtidsutsikter	51
Del VI. Årsberetning og resultatregnskap	54

Del I. Leders beretning

Pandemi

2021 vil gå inn i historien som år to i den globale covid-19 pandemien. Etter forsiktige åpninger, kom nye nedstenginger. Ofte kom de på kort varsel og gjorde at planer måtte forkastes eller omgjøres.

Pandemien startet som en sprint-øvelse der alle satset mye for å «omstille, ikke innstille». Når sprint blir til maraton og mye av det kirken til vanlig gjør ikke lenger er mulig, ble 2021 en kontinuerlig øvelse i omstilling og kreative løsninger.

Unntakstilstanden har ført til mye innovasjon med nye møte- og arbeidsformer. Når det ikke var mulig å gjøre ting «slik vi alltid har gjort», ble vi utfordret til å stille samme spørsmål som Jesus gjorde: «Hva vil du jeg skal gjøre for deg?» Hvordan kan kirken være kirke når den ikke kan invitere inn til fellesskap som før? Bispedømmenes tilbakemeldinger viser nytenkning langs ulike akser.

Gudstjenester

Gudstjenestereformen som ble startet i 2004 er nå fullført. Samtidig som gudstjenestelivet er fornyet, har det ikke skapt ny oppblomstring og høyere deltakelse enn før. Andre trender har ført til synkende deltakelse over år.

I koronatiden er tallene selvsagt ekstra lave på grunn av alle antallsbegrensninger og nedstenginger. I denne situasjonen har dåpsgudstjenester for en eller to familier utenom høymessetid vist seg å bli gode møteplasser mellom familien og kirken. Det ga rom for det personlige møtet med familien, der de opplevde å bli aktive deltakere i gudstjenesten. Mange bispedømmer melder at dette vil fortsette. Møtet mellom den nydøpte og resten av menigheten som vanligvis skjer i høymessen, kan det tilrettelegges for på andre måter gjennom trosopplæringen.

Åpen kirke har vært brukt som erstatning for gudstjenestefeiring. Mange mennesker setter pris på en åpen kirke, enten besøket skjer i forbindelse med et besøk på kirkegården, det er en åpen kirkedør midt i sentrum eller når du tilfeldigvis går forbi. Pastoral betjening, muligheten for å be en bønn og tenne et lys og også ta imot nattverd er måter å være kirke på som kan fungere godt også når pandemien er over.

Vandregudstjenester og steder og tider for mindre samlinger og gudstjenester ser også ut til å samle mange i tillegg til de tradisjonelle søndags formiddags-gudstjenestene. Fritidsmønsteret med at mange ikke er hjemme i helgene utfordrer kirken til å «følge med» folk enten de søker mot fjell eller sjø.

I forlengelse av pandemien har Den norske kirke en stor utfordring i å vise gudstjenestens betydning og igjen samle mennesker om ordet og sakramentene. I en tid med stadig høyere krav til kvalitet i det mennesker fyller fritiden med, er også kvalitet i liturgier, kirkemusikk og prekenarbeid avgjørende for gudstjenestelivet i Den norske kirke. I tiden som kommer blir det viktig å gi rom for fortsatt å prøve ut nye former, tider og steder for gudstjeneste som kan møte folks behov på gode måter.

Digital kirke

Da pandemien startet i mars 2020, oppsto en digital revolusjon nærmest over natten. Det digitale tilbudet ble enda viktigere enn før og antallet gudstjenester, andakter, konserter og samlinger for barn vokste kraftig. I 2021 ble situasjonen annerledes. Noen bispedømmer melder om fortsatt stor aktivitet og en god utnyttelse av både fysiske og digitale tilbud som utfyller hverandre. Andre steder er kreativiteten mindre og ønsket om å «komme tilbake» til de fysiske samlingene større.

Digitale løsninger handler om alt fra en bedre digital arbeidshverdag for medarbeidere til å være kirke på nett med gudstjenester, trosopplæringsamlinger, nettkirke med sjelesorgtilbud og bønnevegg. Og mellom disse finnes digitale løsninger for å annonsere alle aktiviteter i arrangementsportalen «Skjer-i-kirken», slik at noen tastetrykk på mobilen kan gi oversikt over kirker og aktivitetene i nærheten. Det

handler om filmer og tekster på nettsider og sosiale media både nasjonalt og lokalt, andaktsord for kvelden eller konserter. Her har det åpnet seg en større verden for svært mange menigheter. Ikke alle skal strømme gudstjenester, men alle må sørge for å få bekjentgjort det som skjer i kirkene – også via digitale kanaler som er den kanalen de fleste nå bruker for å skaffe seg informasjon.

Covid-19 har hatt dramatiske virkninger for den verdensvide kirke. Flertallet av kristne bor i land med utilstrekkelig helsevesen, og kirkene har påtatt seg et stort diakonalt arbeid med å hjelpe ofrene for pandemien. Reiserestriksjoner og dårligere økonomi har medført at det har vært vanskelig å gjennomføre internasjonale fysiske møter. Dette er blitt erstattet av digitale møteplasser.

Den norske kirke har deltatt aktivt i dette global økumeniske samarbeidet. Gjennom Kirkens Nødhjelp og misjonsorganisasjonenes innsamlingsaksjon «Sammen som kirke i hele verden» har lokalmenighetene i Norge samlet inn millioner til internasjonalt humanitært arbeid og til søsterkirker som sliter under pandemien.

Kirkerådet har samarbeidet nært med Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i håndteringen av pandemien og i samhandlingen med myndighetene. Pandemien har ført til en forsterket relasjon mellom ulike kirker og tros- og livssynssamfunn i Norge, som man drar nytte av også i andre forhold.

Diakoni

Pandemien har skapt nye behov. Arbeid med bærekraftsmålene setter oss på sporet av samskaping med ulike andre aktører i lokalsamfunnet. Alt som en del av arbeidet med å skape gode lokalsamfunn for alle. Ensomhet og psykiske lidelser viser en økning og særlig ungdom melder om behov for steder å bare «være». I spørsmålet om «hva du vil at jeg skal gjøre for deg» ligger det mange behov for møteplasser, den gode samtalen og et felles måltid. Spørsmålet hjelper kirken til å vende seg utover for å se de ønsker og behov som folk har for kirken på sitt sted. Her har koronatiden åpnet for nye arbeidsmetoder, og det skjer mye diakonal innovasjon landet rundt.

Organisering

Müller-Nilssen-utvalget leverte sin rapport våren 2021, og hele høsten ble den store høringstiden i kirken. Et omfattende arbeid er lagt ned i høringsinnspillene, som inneholder nyttig informasjon om hva lokalkirken ønsker. Utvalgets forslag om å etablere et obligatorisk prostifellesråd har ikke fått støtte i høringen. Samtidig er det stor oppslutning om en felles arbeidsgiver for alle som jobber sammen lokalt. Nå gjenstår arbeidet med å finne en god måte å få til dette på, med gode fellesløsninger som kan skape sammenheng og helhet i trossamfunnet Den norske kirke og samtidig gi rom og fleksibilitet for lokal myndighet.

Rekruttere og beholde medarbeidere

Gjennomsnittlig antall søkere pr prestestilling er nå nede på 2,4. Til sammenligning var det i 2017 et snitt på 4,3 søkere pr prestestilling. I de fleste bispedømmer lyses flere prestestillinger ut flere ganger. Samtidig er det positive tall på både antall nye studenter til cand. theol.-utdanningen og andrekarriereprester. I 2022 vil Kirkemøtet behandle en ordning for prest under utdanning, der målet er at disse stillingene kan lyses åpent ut og nå flere aktuelle kandidater. Vi har ikke tilsvarende tall på andre kirkelige utdanningsløp, men også her er det behov for flere kvalifiserte medarbeidere. I en situasjon der lokalsamfunn mangler prest eller lever med vikarer over tid, settes fokuset naturlig nok på å rekruttere til egen stilling. Samtidig vil ikke kirken lykkes med å øke rekrutteringen før alle menigheter begynner å utfordre unge mennesker til en kirkelig utdanning eller støtter en andrekarriere-person som tar tilleggsutdanning for å bli kvalifisert for en kirkelig stilling. Det meste av rekrutteringen foregår lokalt. Dette er en viktig erkjennelse i en fortsatt satsing på å rekruttere til kirkelige stillinger.

I 2021 ble det gjennomført en medarbeiderundersøkelse for alle ansatte. Den norske kirke har høyt engasjerte og kompetente medarbeidere som er innstilt på å gjøre en ekstra innsats når det trengs. Vi ser også spor av slitasje pga. lav gjennomføringskraft og uklarerhet rundt ansvar- og roller. Resultatene

fra undersøkelsen følges opp fra lokalt til nasjonalt nivå i kirken. Noen av funnene handler om en kompleks organisasjon som er krevende å manøvrere i. Egne arbeidsmiljøundersøkelser ble også gjennomført for kvinnelige prester og medarbeidere med LHBT+-identitet. Disse følges opp som en del av likestillings-, integrerings- og mangfoldsfeltet (LIM).

Mai 2022

Kristin Gunleiksrud Raaum
leder i Kirkerådet

Ingrid Vad Nilsen
direktør i Kirkerådet

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Den norske kirkes årsrapport tjener to formål. For det første utgjør den rapporteringen som skjer til Barne- og familiedepartementet som oppfølging av tilskuddsbrevet for finansieringen fra staten. I denne sammenheng brukes begrepet *virksomheten* for å vise til rettssubjektet Den norske kirke, altså bispedømmerådene og Kirkerådets virksomhet, inkludert prestene. I tillegg utgjør årsrapporten en vid rapportering for hele *trossamfunnet* Den norske kirke, der også utviklingen i menighetenes virksomhet gjennomgås og vises frem.

Formålet med rammebevilgningen fra Barne- og familiedepartementet er å støtte opp under Den norske kirke som folkekirke i samsvar med Grunnloven § 16. I Prop. 1 S (2020-2021) er det utledet følgende retningsgivende mål for anvendelsen av bevilgningen:

Den norske kirke skal være en landsdekkende, selvstendig og demokratisk folkekirke.

I Prop. 1 S (2020-2021) operasjonaliseres dette på følgende måte:

«Finansieringa av Den norske kyrkja skal leggje til rette for at kyrkja framleis kan vere ei folkekyrkje med ei sterk lokal forankring. Dei som er medlemmar av kyrkja, skal kunne ta del i gudstenester og kyrkjelege handlingar der dei bur. Ei folkekyrkje blir kjenneteikna av at folk sluttar opp om kyrkja, og at ho er synleg i lokalsamfunna, både som trussamfunn og kulturberar. Dette byggjer på at prestenesta har gode vilkår, og at kyrkjebygga blir haldne i hevd. Det er òg viktig at dei kyrkjelege organa har legitimitet og forankring hos medlemmane. Då er det ein føresetnad at det blir gjennomført demokratiske val både på lokalt, regionalt og nasjonalt plan i kyrkja.

Staten si oppgåve er å gi kyrkja høvelege rettslege og økonomiske rammer for arbeidet sitt, slik at kyrkja kan halde fram som ei demokratisk folkekyrkje. Strategiar og tiltak for å nå målet må kyrkja sjølv utforme».

Fra 1. januar 2021 er oppgavene innenfor gravplassforvaltningen overtatt av Statsforvalteren i Vestfold og Telemark.

I tillegg til tilskudd fra Barne- og familiedepartementet, mottar Den norske kirke ved Kirkerådet tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD) til Svalbard kirke over Svalbardbudsjettet. Kirkens særlige stilling på Svalbard, og kirkens rolle i den offentlige beredskapen, er bl.a. bakgrunnen for at bevilgningen er ført videre som en særskilt bevilgning over Svalbardbudsjettet og ikke inngår i rammetilskuddet fra Barne- og familiedepartementet til Den norske kirke. Utbetaling fra JD skjer to ganger i året etter utbetalingsanmodning fra Kirkerådet. For 2021 ble, ved en inkurie, kun én anmodning sendt.

Statens bevilgning til Den norske kirke skal dekke utgifter til prestatjeneste i alle landets 1164 sokn, forsvarlig drift i alle enheter, forvaltning av medlemsregisteret, faglig og økonomisk støtte til trosopplæring og annen trosformidling og diakonalt arbeid, samt til å ivareta det kirkelige demokrati.

Kirken har elleve bispedømmer med hver sin biskop, i tillegg til Bispemøtets preses, som har Nidaros domprosti som særskilt tilsynsområde. Hvert bispedømme har sitt valgte bispedømmeråd med sekretariat for råd og biskop.

Kirkemøtet er Den norske kirkes øverste representative organ, og består av medlemmene i de elleve bispedømmerådene, preses i Bispemøtet og lederen av Samisk kirkeråd, til sammen 116 medlemmer. I tillegg kommer representanter fra bl.a. utdanningsinstitusjonene og Den norske kirkes

ungdomsdemokrati¹. Kirkemøtet samles ordinært en gang i året, og i 2021 ble møtet gjennomført i Trondheim i perioden 11.-16. november. Kirkemøtet skulle vært gjennomført i april, men ble utsatt på grunn av koronasituasjonen. Totalt 27 saker ble behandlet.

Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd er opprettet av Kirkemøtet for å ivareta saker innen økumenikk, religionsdialog og spørsmål knyttet til samisk kirkeliv. Et utstrakt samarbeid med internasjonale økumeniske organisasjoner som Den norske kirke er medlem av, ivaretas av Mellomkirkelig råd.

Kirkerådet forbereder saker som skal behandles av Kirkemøtet, iverksetter Kirkemøtets beslutninger og leder arbeidet mellom Kirkemøtets samlinger.

Volumtall

Tabell 1: Fordeling av medlemmer i Den norske kirke 2021

	Medlemmer	Ant. innbyggere	Oppslutning	Utmeldt	Innmeldt
Agder og Telemark	314 683	485 104	65 %	1 296	314
Bjergvin	455 250	641 292	71 %	1 924	274
Borg	463 853	765 197	61 %	1 600	308
Hamar	294 897	387 305	76 %	797	137
Møre	202 644	265 848	76 %	745	121
Nidaros	344 595	474 131	73 %	1 443	156
Nord-Hålogaland	179 453	241 736	74 %	627	103
Oslo	434 252	924 897	47 %	2 623	419
Stavanger	320 222	485 797	66 %	1 887	233
Sør-Hålogaland	184 497	240 190	77 %	586	82
Tunsberg	328 212	513 773	64 %	1 316	233
Andre	2 221			8	
Bosatte i Norge	3 524 779	5 425 270	65 %	14 852	2 380
Uregistrerte personer	1 354				
Utvandret	134 630			75	13
Totalsum	3 660 763			14 927	2 393

Kilde: Den norske kirkes medlemsregister og SSB.

Tabell 2: Kirkelig inndeling

	Prosti	Fellestråd	Sokn
Agder og Telemark	9	42	110
Bjergvin	11	43	176
Borg	8	28	109
Hamar	10	47	162
Møre	6	25	95
Nidaros	9	34	119
Nord-Hålogaland	8	39	62
Oslo	7	3	59
Stavanger	9	23	89
Sør-Hålogaland	8	40	83
Tunsberg	9	24	100
Geografiske enheter	94	347	1 164

Kilde: Kirkerådet. – I tillegg kommer det syv døvemenigheter, Bymenigheten Sandnes, Saemien Åålmege og Svalbard kirke. Døvemenigheten er eget prosti.

¹ Leder av Mellomkirkelig råd, de tre teologiske fakulteter og fire representanter fra Ungdommens kirkemøte er gitt plass på møtet med tale- og forslagsrett.

Tabell 3: Utvalgte volumtall

	2008	2012	2017	2018	2019	2020	2021
Dåpshandlinger	42 599	38 357	30 643	28 911	28 358	24 046	26 655
Konfirmerte	41 655	41 186	35 519	35 248	34 513	33 083	33 488
Kirkelige vielser	10 536	8 898	7 331	7 048	6 214	4 394	4 814
Kirkelige gravferder	38 832	37 673	35 998	35 683	34 765	34 605	35 106
Gudstjenester totalt	67 455	4 786	61 000	60 396	60 166	48 483	51 042
Deltakere, gudstjenester totalt	6 330 752	6 012 554	5 454 826	5 318 193	5 249 069	2 360 703	2 344 020

Kilde: SSB og Den norske kirkes medlemsregister. Tallene er foreløpige.

Nøkkeltall for årsregnskapet

Tabell 4: Nøkkeltall for årsregnskapet (2021)

Enhet	Årsverk		Overføring	Drift	Lønn	
	Antall årsverk	- herav i preste-tjeneste	Tildeling budsjett-gruppe 1	Drifts-utgifter	Lønns-utgifter	Lønnsandel av drifts-utgifter
Oslo	181,6	154,4	154 571	154 761	142 603	92,1 %
Borg	156,4	144,5	132 455	135 049	120 096	88,9 %
Hamar	126,9	115,1	113 186	117 059	103 887	88,7 %
Tunsberg	130,6	118,6	108 351	109 908	102 094	92,9 %
Agder og Telemark	144,0	129,9	124 327	122 528	113 863	92,9 %
Stavanger	115,6	106,2	105 381	106 206	94 679	89,1 %
Bjergvin	186,6	169,1	157 358	157 700	143 171	89,1 %
Møre	88,9	76,5	78 050	78 044	98 690	88,0 %
Nidaros	134,7	122,6	120 532	121 463	107 391	88,4 %
Sør-Hålogaland	99,6	88,3	82 091	83 082	71 893	86,5 %
Nord-Hålogaland	104,5	90,0	89 748	89 291	74 979	84,0 %
Bispemøtet	4,0	-	7 475	6 074	3 328	54,8 %
Kirkerådet*	109,8	-	232 560	252 578	91 187	36,1 %
Total	1 583,2	1 315,2	1 506 085	1 533 743	1 267 861	82,4 %

Kilde: Kirkerådet. *Rettssubjektets pensjonskostnader på kr 158 387* er her holdt utenfor. Eksterne stillinger kan være inkludert i årsverk uten at det reflekteres i kostnadene.

Del III. Årets aktiviteter og resultater

A. Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk

Tabell 5: Oversikt mål- og resultatoppnåelse

Strategiske mål	Resultatmål	Resultat	
Gudstjenestelivet blomstrer	Vekst i antall deltakere per gudstjeneste	46 deltakere i snitt, ned 6 %.	Synkende
	Flere velger kirkelig vigsel	4 833 kirkelige vigslere, opp 10 %. Utgjorde 31 % av alle vigslere, opp 3 prosentpoeng.	Stigende
	Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe	83 % av antall døde, ned 3 prosentpoeng.	Synkende
Flere søker dåp og trosopplæring	Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet	Antall sokn med samisk i gudstjenesteordning opp 63, til 202 sokn.	Stigende
	Oppslutningen om dåp holdes oppe	Andel dømte av fødte opp 1,6 prosentpoeng, til 46,6 %	Stabil
	Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil	Stabilt mot fjoråret	Stabil
	Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe	Andel konfirmerte av dømte 15-åringer uendret på 79 %	Stabil
Kunst- og kulturuttrykket er en del av kirkelivet	Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangement	Antall deltakere totalt opp 26 %	Stigende
	Flere åpne kirker	Antall sokn med åpne kirker opp 10 %, til 792 sokn. Antall dager med opp 4 %.	Stigende
Kirken engasjerer seg i samfunnet	Flere menigheter med diakonal betjening	700 sokn med diakonal betjening, stabilt mot fjoråret	Stabil
	Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge	Antall sokn ned 4 %	Synkende
	Arbeid med religionsdialog styrkes	Stabilt mot fjoråret	Stabil
	Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom	Nedgang i antall oppslag	Synkende
	Samarbeidet kirke/skole styrkes	50 % færre skolegudstjenester, 5 % flere barnehagegudstjenester.	Synkende
Flere finner sin plass i kirkelig arbeid	Rekruttering til vigslede stillinger styrkes	Stabilt mot fjoråret	Stabil
	Flere engasjeres til frivillig tjeneste i kirken	7 % færre frivillige sett mot fjoråret	Synkende
	Kirkelige medarbeidere trives i jobben	Totalt sykefravær opp 0,4 prosentpoeng, til 5,8 %	Stabil

Den norske kirke fikk sommeren 2021 et særskilt engangstilskudd på 18 millioner kroner fra Kulturdepartementet (KUD). Formålet med tilskuddet var å støtte opp under frivillighetspolitiske mål, bred deltakelse og mangfold og avhjelpe organisasjoner med frivillig innsats gjennom den pågående pandemien. Dette skulle gjøres ved å stimulere til aktivitet innenfor rammene av myndighetenes smitterestriksjoner. Tilskuddet skulle gå til menigheter i Den norske kirke med frivillig innsats, som har

hatt merkostnader og/eller mindreinntekter som følge av covid-19. I samarbeid med KA² besluttet Kirkerådet å videresende tilskuddet i sin helhet til alle landets kirkelige fellesråd, basert på en egen fordelingsnøkkel. Innenfor vilkårene i tilskuddsbrevet fra KUD og Kirkerådets føringer, var det opp til fellesrådene å vurdere hvordan tilskuddet best kunne utnyttes i fellesrådsområdene og hvordan de skulle fordeles blant menighetene. Tilskuddene gjorde kjærkomne tiltak mulig i en krevende tid i menighetene.

B. Resultater og måloppnåelse 2021

For å vurdere resultat- og måloppnåelse har Kirkerådet mottatt, innhentet og bearbeidet data fra en rekke ulike kilder. Menighetene har rapportert inn sin aktivitet via Statistisk sentralbyrå (SSB), og Kirkerådet har mottatt data fra dem. Det foreligger tall fra 1 158 av 1 164 sokn. Tallene til denne årsrapporten er hentet ut 14. mars 2022, noe senere enn tallene som er publisert hos SSB. Det er derfor noen mindre avvik mellom tallene som brukes i denne årsrapporten, og det som er tilgjengelig via SSBs nettsider. Tidligere år er fjorårets tall blitt brukt ved manglende svar. Dette er ikke gjort i tallene for 2020 og 2021, da pandemien gjør at fjoråret gir et dårlig bilde for det påfølgende året. Øvrige datakilder er bispedømmene samt registre som Kirkerådet bruker. Det er også innhentet tall fra medlemsundersøkelsen Opinion gjennomførte for Den norske kirke i august og september i fjor. Her ble blant annet medlemmenes holdninger og forventninger knyttet til Den norske kirke undersøkt.

Bispedømmene leverer sine årsrapporter til Kirkerådet innen 1. mars. I løpet av mars og april gjennomførte Kirkerådet og preses utviklingssamtaler med biskop, bispedømmerådsleder og stiftsdirektør i hvert bispedømme. Oppsummeringer og elementer er tatt inn i denne rapporten.

Kirkemøtet vedtok høsten 2021 en ny strategi for kirken. Det arbeides med å etablere resultatmål og indikatorer for den nye strategien. Siden strategien ble vedtatt så sent på året følger denne årsrapporten den gamle oppbyggingen av strategiske mål og resultatmål.

B.1 Gudstjenesteliv

Den norske kirke skal ha en oppslutning som bekrefter dens karakter som folkekirke

B.1.1 Gudstjenester

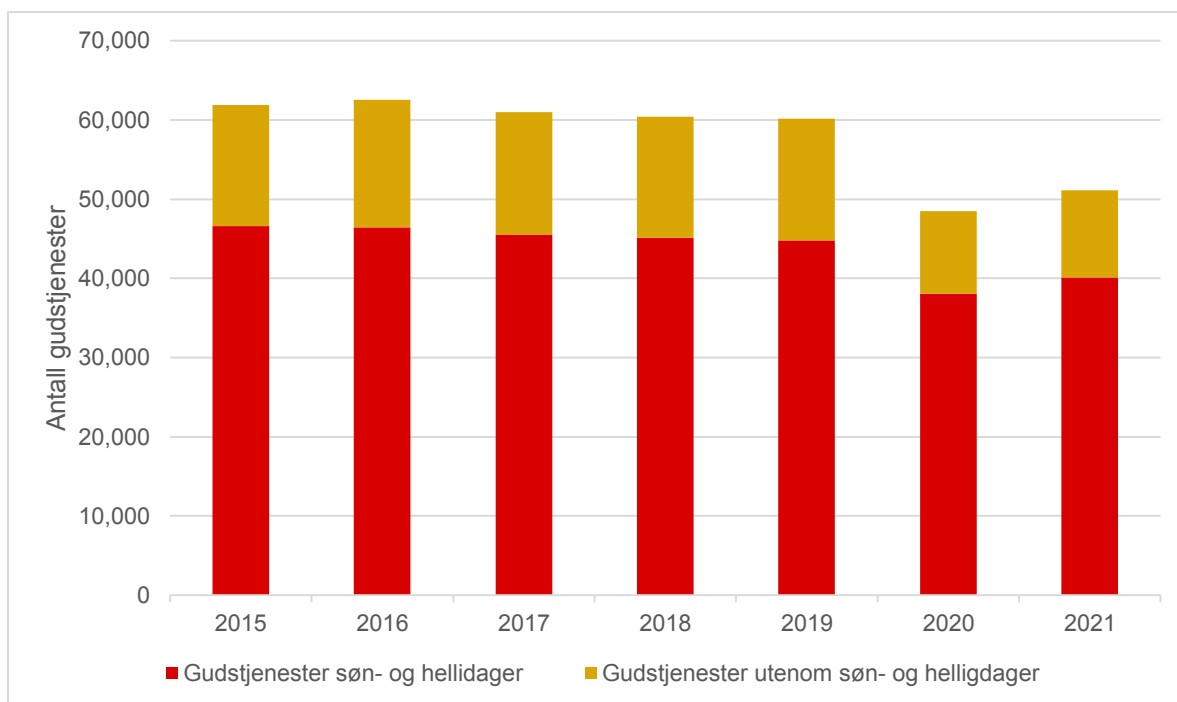
Strategisk mål: Gudstjenestelivet blomstrer

Resultatmål: Vekst i antall deltakere per gudstjeneste

Antall gudstjenester sank med 15 % fra 2019 til 2020, men økte igjen fra 2020 til 2021 med 5 %. Endringen i antall gudstjenester varierer mellom bispedømmene, fra å være på nivå med 2020 i Stavanger til en økning på 10 % i Bjørgvin, Hamar og Nidaros.

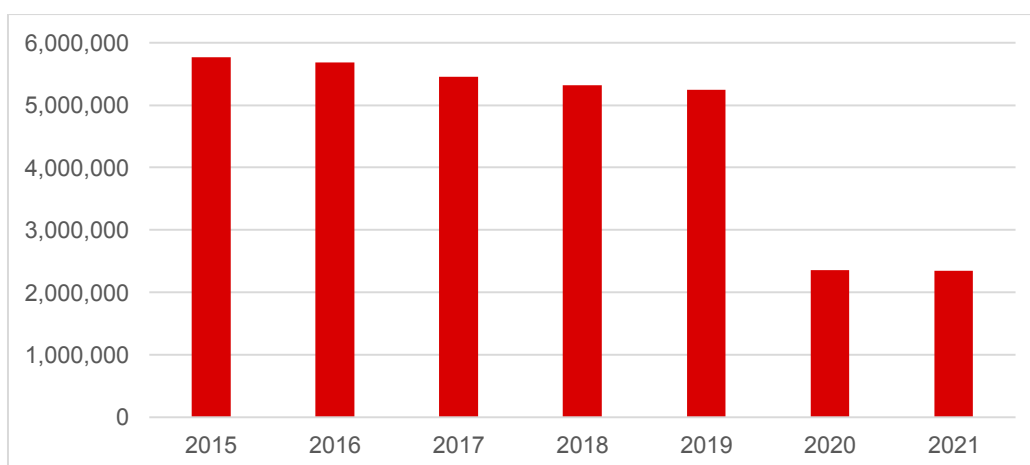
Av totaltallet på 51 121 gudstjenester utgjør 40 115 gudstjenester på søn- og helligdager, som er en økning på 5 % fra 38 024 i 2020. Det varierer mellom bispedømmene fra et stabilt nivå sett mot fjoråret i Nord-Hålogaland, til en økning på 12 % i Bjørgvin, Møre og Nidaros.

² Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter

Figur 1: Antall gudstjenester, søn- og helligdager og andre dager

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall for 2021 er foreløpige.

Noe av økningen i antall gudstjenester skyldes en satsing på egne dåpsgudstjenester, og flere mindre konfirmasjonsgudstjenester. Noen steder har koronasituasjonen gitt anledning til å lage hverdagsmesser og alternative gudstjenester, som normalt ikke samler så mange mennesker. At antallet gudstjenester økte, ga nasjonalt sett lite endring i gudstjenestedeltakelsen, som er på nivå med 2020. Forskjellene mellom bispedømmene er relativt store og ligger mellom en nedgang på 8 % i Agder og Telemark og Oslo, til en økning på 8 % i Bjørgvin. På søn- og helligdager utgjør nedgangen 2 %. Her fordeler bispedømmene seg fra en nedgang på 13 % i Oslo til en økning på 6 % i Nidaros og Bjørgvin. Gjennomsnittlig antall gudstjenestedeltakere er gått ned med 6 % fra 49 til 46.

Figur 2: Antall gudstjenestedeltakere

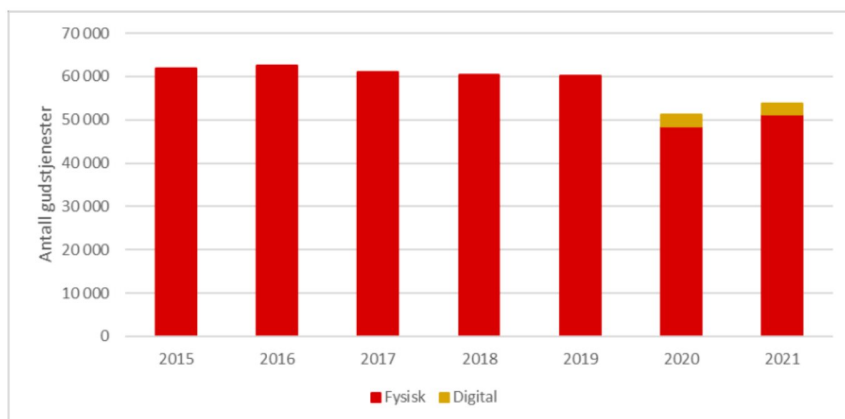
Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall for 2021 er foreløpige.

Også 2021 ble preget av pandemien, og smitteverntiltakene endret seg kontinuerlig. Dette gjør at tallene sier lite om måloppnåelse, men heller forteller om økt fleksibilitet i gudstjenestelivet. Bispedømmene rapporterer om "Bålpanne-gudstjenester", parkeringsplassgudstjenester og

påskevandring. En menighet i Harstad prosti omgjorde raskt én konfirmasjonsgudstjeneste til 22 enkeltkonfirmasjoner à 20 minutter.

Da koronapandemien inntraff i 2020 startet også en stor mobilisering og kompetanseheving på digitalt arbeid i Den norske kirke. I 2021 ble arbeidet med det digitale videreført, både som alternativ til å møtes fysisk til gudstjeneste, og som hybridløsninger. Borg bispedømme har for eksempel brukt kompetansehevingen på digital kommunikasjon til å utvikle liturgi for forordnet digital gudstjeneste og veiledninger for økt kvalitet på digitalt innhold i kirkens kanaler.

Figur 3: Antall gudstjenester, fysiske og digitale

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall for 2021 er foreløpige.

Selv om digitale muligheter har åpnet nye rom som kan utvikles videre og utfylle tradisjonelle arbeidsformer, forteller mange bispedømmer også om en «digital tretthet». Tendensen til dette kan sees som del av den omfattende belastningen pandemien har medført. Pandemien kan ha skapt nye vaner som kan innebære varig nedgang i gudstjenestedeltakelse. Dette utfordrer Den norske kirke til å stille noen grunnleggende spørsmål om hvordan kirken kan være relevant på nye måter. I Oslo er Nordre Aker prosti i gang med å prøve ut gudstjenestens «forskjellige tider, steder, form og innhold», bl.a. ved å «[s]e for seg mennesker samlet til frokost, i en kirke som er åpen fra tidlig morgen. La folk gå ut og inn, og feire gudstjeneste i det som blir en kombinasjon av gudstjeneste og åpen kirke». I tiden som kommer blir det viktig at oppsamlede ideer, fordret av ny virkelighet og hverdag, av nye erfaringer og behov, kan inngå i arbeidet med å skape nye vaner og utvikle nye måter å være kirke på.

Pandemien og smitteverntiltakene har vist at kirkens uttrykk, kommunikasjon og omgangsform ikke er selvsagt for mange. Dette kan høres i spørsmålene som stilles i flere av årsrapportene fra bispedømmene: Hva er en gudstjeneste, hvordan er den, hvorfor er den, hva er deltakelse, og hvordan kan forståelse og praksis utvikles i lys av ny virkelighet og erfaring? Rapportene peker på hvordan mange er blitt mer oppmerksomme på at pandemien har avslørt nye behov og ført til nye vaner. I dette ligger muligheter til utvikling. I tiden fremover blir det viktig både å anerkjenne den tradisjonen gudstjenesten er, formen og rytmen den har, dens diakonale funksjon og evne til å gi pågangsmot og styrke ved kjente ord og handlinger. Samtidig må Den norske kirke gripe muligheten for å videreutvikle tenkning, språk og praksis i gudstjenestelivet.

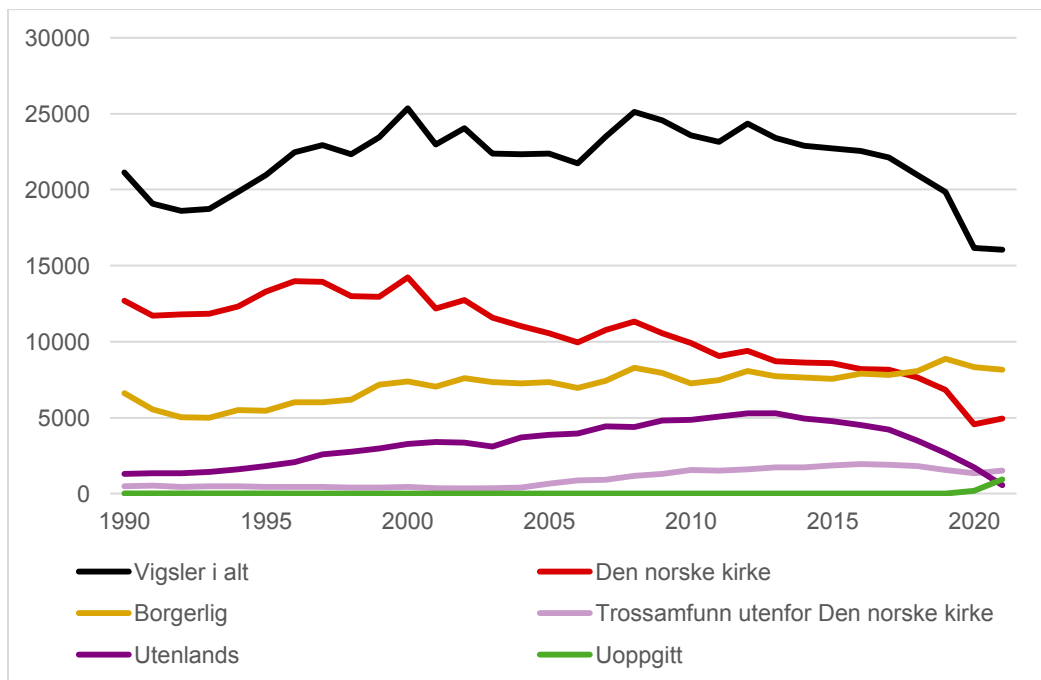
B.1.2 Vigsel

Resultatmål: Flere velger kirkelig vigsel

I 2021 har det vært en oppgang i antall vielser på 10 % i Den norske kirke, fra 4 394 til 4 833. Nivået er fortsatt lavere enn før pandemien. Størst økning er det i Oslo med 31 % og Hamar med 26 %. Til

sammenligning er antall inngåtte ekteskap på landsbasis uendret, fra 16 151 til 16 050³. I 2020 utgjorde kirkelige vielser 28 % av inngåtte ekteskap. I 2021 økte andelen til 31 %.

Figur 4: Antall vigslar

Kilde: Statistisk sentralbyrå – Ekteskap og skilsmisser.

Medlemsundersøkelsen for 2021 viser at 62 % av medlemmene i Den norske kirke ville valgt kirkelig vielse dersom de skulle ha giftet seg i dag. Selv om andel kirkelige vielser økte fra 2020 til 2021, forteller det store bildet de siste årene om en nedgang. At kommunene 1. januar 2018 overtok retten til borgerlig vigsel, synes å ha ført til at flere velger dette alternativet. En annen årsak kan være forestillinger om at kirkebryllup er pompøst og kostbart, og gjerne feiret med et stort nettverk av familie og venner. En borgerlig vielse kan oppleves som enklere å gjennomføre.

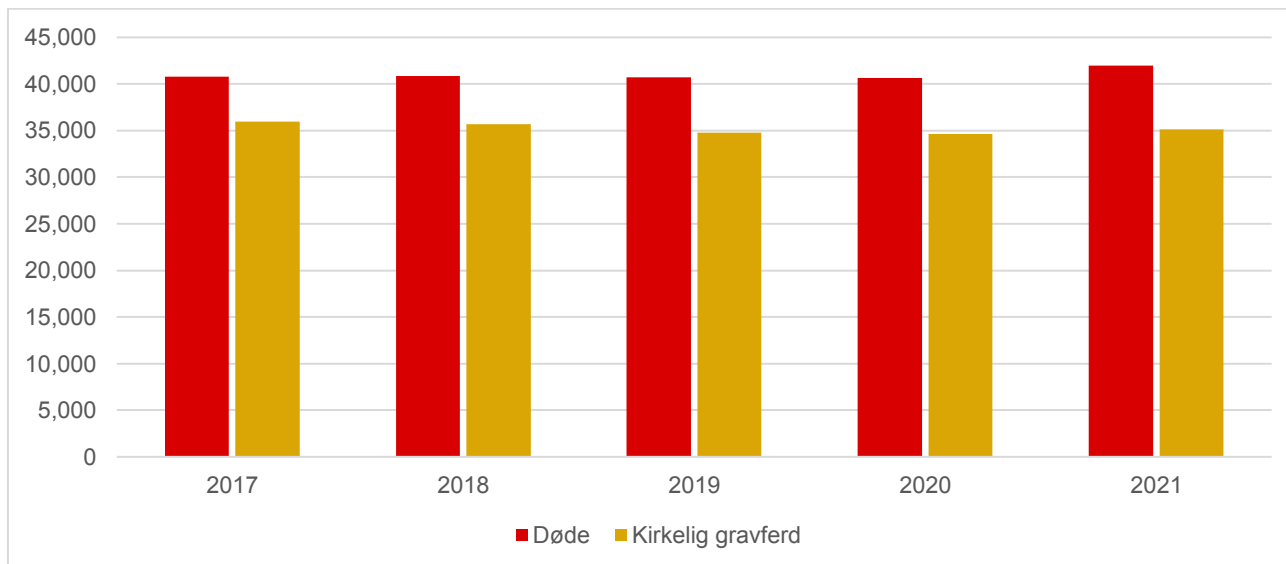
Flere steder i Den norske kirke er det gjort et godt arbeid med å nå ut med et mer mangfoldig tilbud for ulike medlemsgrupper, enklere seremonier, drop-in-vielser, vielse for godt voksne par, samt tilbud også utenfor kirkerommet. Austmarka kirke utenfor Kongsvinger arrangerte drop-in-vielser 14. februar 2021, der ni par ble viet.

³ Kilde: <https://www.ssb.no/befolkning/barn-familier-og-husholdninger/statistikk/ekteskap-og-skilsmisser>

B.1.3 Gravferd

Resultatmål: Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe

Figur 5: Kirkelig gravferd og døde

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tallene for kirkelig gravferd er foreløpige.

Antallet kirkelige gravferder var høyere i 2021 enn de to foregående årene. Likevel sank andelen kirkelige gravferder sett opp mot antall dødsfall, fra 86 % i 2019 til 83 % i 2021. Nedgangen bør sees i sammenheng med at det i 2021 var flere dødsfall i Norge enn på mange år, med 42 002 døde⁴.

1. januar 2021 begynte man å telle fremmøtte ved kirkelig gravferd. Det må forventes innkjøringsutfordringer med registrering og rapportering fra soknene. Samtidig gir dette nye tallet et viktig signal om hvor bredt Den norske kirke når ut gjennom gravferdene. Selv med pandemiens antallsbegrensninger, har det vært 1 678 518 deltakere på kirkelige gravferder i 2021. Medlemsundersøkelsen 2021 viser at 35 % har deltatt ved kirkelig gravferd i løpet av det siste året. Dette tallet var i medlemsundersøkelsen i 2019 51 %, som viser at det kan forventes at andelen stiger etter pandemien. Deltakerprosenten bekrefter at gravferd er Den norske kirkes viktigste møtepunkt med bredden av befolkningen.

Kirkelig gravferd ble vedtatt som ett av fem fokusområder av Kirkerådet i 2021. Det ble gjennomført en konsultasjon med alle yrkesgrupper som er involvert ved kirkelig gravferd, slik at ulike utfordringer kunne presenteres. Samarbeidet med gravferdsbyråene er ansett som gjennomgående godt både fra kirkens og byråenes side. Presentasjonen av gravferd på kirken.no er fornyet, det er startet et nytt forskningsprosjekt ved MF vitenskapelig høyskole og det skal utgis en artikkelsamling om gravferdens teologi. Det er videre gjennomført en spørreundersøkelse om pårørendes opplevelse av kirkelig gravferd og det er etablert flere arenaer for samtale om kirkelig gravferd med ulike aktører. Alt dette gir godt grunnlag for den videre samtalen om kirkelig gravferd i Den norske kirke.

Da nedstenging førte til antallsbegrensninger for deltakelse ved gravferd, ble familier og nære pårørende prioritert, mens naboer og nærmiljø ofte ble stående utenfor det som ellers ville vært en selvsagt arena for fellesskap og støtte i sorgen. Oslo bispedømme erfarte at flere ønsket prest og kirkelig liturgi i forbindelse med dødsfall i 2021, og antyder at nedstenging og avstandsregler paradoksalt nok kan ha gjort møtet mellom kirke og sørgende enda nærere. Samtidig har

⁴ Kilde: <https://www.ssb.no/befolkning/fodte-og-dode/statistikk/dode/artikler/flere-dode-enn-pa-mange-ar>

antallsbegrensninger vært krevende for de pårørende. Denne begrensningen har også utfordret lokal tilhørighet og tradisjonelt sterke bånd mellom kirke og lokalsamfunn.

Flere bispedømmer skriver om gravferdsbyrå som tilbyr hele gravferden i egne lokaler. Slike tilbud kan være attraktive fordi pårørende kan oppleve større fleksibilitet, blant annet knyttet til valg av musikk. Den norske kirke erfarer like fullt at det er bred oppslutning om kirkelig gravferd slik seremonien er utformet i dag. En rekke av leddene i liturgien er dypt forankret i lokal og nasjonal kultur og har dermed en bredere betydning enn som kirkelig liturgi.

Biskopen i Tunsberg skriver at han ønsker at kirken skal «bidra til å rydde bort den falske motsetnaden mellom ei personleg og ei kyrkjeleg gravferd. Saman med dei pårørande må prest og kyrkjemusikar legge til rette for at gravferda blir ein god avskjed med avdøde, og ikkje i realiteten eit nei til sjølve gravferdas «sak», som er avskjeden med eit konkret menneske.»

Både erfaringer knyttet til antallsbegrensningene, utstrakt bruk av strømming, og at enkelte gravferdsbyrå tilbyr løsninger som for mange fremstår mer fleksible og personlig tilpasset enn Den norske kirkes ordning, kaster lys over ulike oppfatninger av og forventninger til hva en gravferd er og kan være. Diskusjonen og utviklingen vil tas med i det videre arbeidet med gravferd i Den norske kirke.

B.1.4 Samisk kirkeliv

Resultatmål: Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet

Tabell 6: Samisk kirkeliv

	2017	2018	2019	2020	2021
Sokn som har hatt gudstjenester med samisk innslag	148	176	193	184	189
Gudstjenester med samisk innslag	2 524	3 321	3 500	3 543	4 161
Sokn som har innarbeidet samisk språk i ordning for gudstjenesten	113	120	141	139	202
Sokn som har innarbeidet samisk språk i lokal trosopplæringsplan	57	61	73	88	94
Totalt antall sokn i Den norske kirke	1 024	1 197	1 193	1 164	1 164

Kilde: Bispedømmene og SSB.

Målingene fra de siste fem årene viser at antallet sokn som har gudstjenester med samisk innslag øker noe fra år til år, med unntak av 2020 (som i det store og hele synes å bero på pandemien). I 2021 hadde 16 % av soknene gudstjenester med samiske innslag.

Bispedømmene gir oppmerksomhet til, eller har som mål å bidra til oppmerksomhet rundt samiske merkedager, som for eksempel den samiske nasjonaldagen 6. februar.

Heftet «Samisk språk, kultur og liturgi i Den norske kirke (DNK)» ble publisert. Heftet er utarbeidet av Samisk kirkeråd og gir en oversikt over ressurser, verktøy og kompetanse som finnes i Den norske kirke for å fremme samisk kirkeliv. Bispedømmene opplever heftet som et viktig og nyttig bidrag i dialogen med menighetene om å inkludere samisk språk, kultur og liturgi i kirkelige handlinger.

Samisk kirkeråd har fått oversatt revidert ordning for hovedgudstjeneste, samlingsbønner og forbønner 2019 til sørsamisk. Oversettelsene ble godkjent på deres møte i mai 2021. På senhøsten startet arbeidet med å oversette liturgien til lulesamisk. Denne forventes ferdig i mars 2022. Arbeidet har tatt lenger tid enn forventet, fordi det var utfordrende å finne oversettere.

Samiske trosopplæringsressurser

Antall sokn som har innarbeidet samisk språk i lokal trosopplæring har økt fra 88 i 2020 til 94 i 2021. Nidaros har flest med 44, Sør-Hålogaland 22 og Nord-Hålogaland har 21 sokn. For Samisk kirkeråd er det et mål å utvikle og tilgjengeliggjøre samiskspråklig trosopplæringsmaterieil. Heftet «Samisk språk, kultur og liturgi i Den norske kirke (DNK)» inneholder veiledning om hvordan samisk liturgi, språk og kulturuttrykk kan innlemmes i trosopplæringen på lokalt nivå. Heftet har også en kort beskrivelse av de

samiske ungdomssamlingene og konfirmasjonsleirene. Samisk konfirmantleir 2021, som ble arrangert 10. februar, hadde en hybrid form. Det betyr at en del av programmet ble gjennomført fysisk på fem forskjellige plasser og resten av programmet ble gjennomført i form av en felles digital løsning, med blant annet gudstjeneste.

B 1.5 Kvensk kirkeliv

Nord-Hålogaland bispedømmeråd har et nasjonalt ansvar for kvensk kirkeliv og har et eget kvensk kirkeutvalg. Det er en økende bevissthet om kvensk kirkeliv og kvensk språk og kultur både i bispedømmet og ellers i kirken. Nord-Hålogaland bispedømmeråd vedtok at bispedømmet nå har tre offisielle navn, der det kvenske navnet «Pohjais-Hålogalandin pispaseura» er et likestilt navn på linje med det norske og samiske navnet. Salmehefte på kvensk, «Gamle salmer mot nye tider», ble ferdigstilt på slutten av året/begynnelsen av 2022 og trykkes opp i løpet av 2022. En digital markering av kvenfolkets dag 16. mars ble tatt godt imot. Utfyllende årsrapport om kvensk kirkeliv på nasjonalt nivå finnes i Nord-Hålogaland bispedømmeråds årsrapport.

B.2 Dåp og trosopplæring

Den norske kirke skal formidle evangelisk-luthersk tro og tradisjon og tilby trosopplæring til alle dømte barn

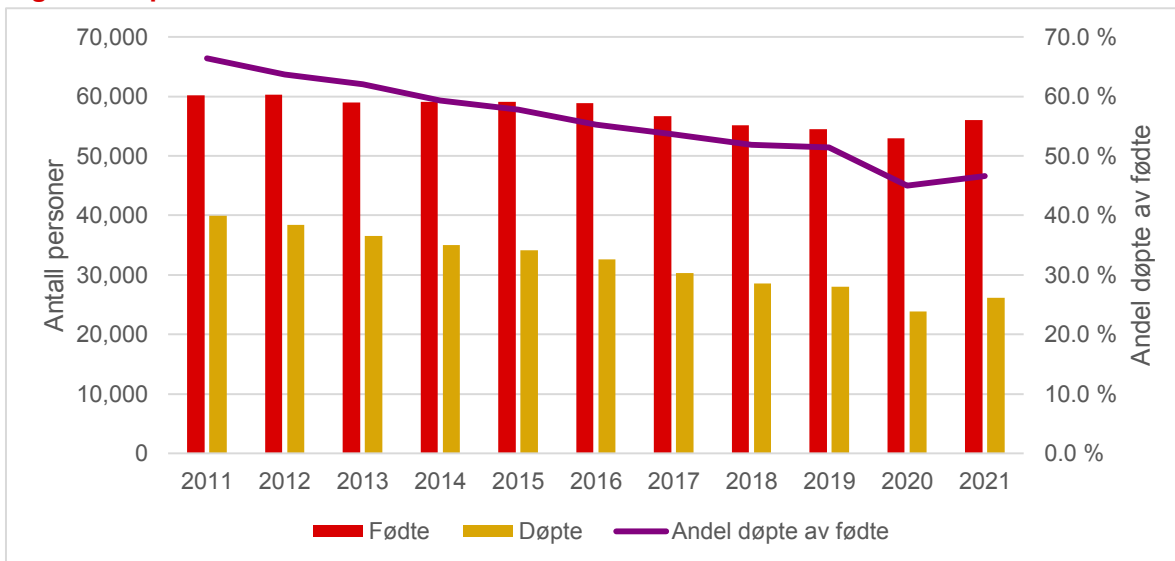
Strategisk mål: Flere søker dåp og trosopplæring

B.2.1 Dåp

Resultatmål: Oppslutningen om dåp holdes oppe

Antall dåp økte fra 23 822 i 2020 til 26 137, en økning på 10 %. Antall dåp er fortsatt ikke tilbake på nivået fra 2019. Det er fortsatt en del av 2020-kullet som ikke er døpt. Det vil i årene fremover være viktig å legge til rette for å dømpe også eldre barn. Tallene for dåp av 14-15 åringer er ganske stabile de siste årene, med omtrent 1 000 dømte årlig.

I medlemsundersøkelsen for 2021 sier 78 % at de ville valgt dåp om det hadde vært aktuelt for dem i dag. Dette forteller at dåp er viktig for mange av Den norske kirkes medlemmer. Likevel er dåpstallene svakt synkende. Årsakene er sammensatte. Foreldre sier de i større grad ikke ønsker å ta viktige valg på vegne av barna sine når de er små: Dåp er noe de selv kan ta stilling til når de eventuelt skal konfirmeres. Andre har mindre kontakt og forhold til kirke og trosliv, dermed blir dåp valgt bort. For noen ble dåpen avlyst på grunn av pandemien. Erfaringer fra Den norske kirke i 2020 og 2021 viser at der kirken tar kontakt med dåpsfamilier for å tilby ny dåpsdato, gjennomfører flere dåp.

Figur 6: Dåp

Kilde: Den norske kirkes medlemsregister og Statistisk sentralbyrå. Foreløpige tall for antall døpte 2021. Dåpstall f.o.m. 2016 viser totalt antall døpte i soknet. For 2015 og tidligere årganger er «dåpshandlinger i soknet» benyttet.

Alle bispedømmene tilbyr stor fleksibilitet ved dåp, dette gjelder både egne dåpsgudstjenester eller mer egnede tidspunkt. Noen har kanskje utsatt dåpen fra året før, i håp om at det skulle bli mulig med flere til stede enn i de mest nedstengte periodene. Graden av nedstenging har variert sterkt rundt om i landet, noe som også kan ha påvirket tilgjengelighet for dåp. Statistikken viser at det er mange menigheter som fortsatt ikke har samme antall dåp som de hadde i 2019.

Det viktigste grepet for å opprettholde og øke oppslutningen om dåp, har vært å være på tilbudssiden. Det sier prosten i Valdres. Menighetene har i større grad enn før lagt til rette for dåp, enten på gudstjenesten søndag, ved stølsheimen i fjellet eller i egne dåpsgudstjenester på det tidspunktet familien ønsket det.

Møre bispedømme har fortsatt høye dåpstall og ligger 19 prosentpoeng over landsgjennomsnittet. De forteller om flere årsaker: historisk og kulturell forankring, tilgjengelighet, dedikerte medarbeidere og et gradvis gjenåpnet samfunn. Mer uventet viser tallene fra Møre at det er by-prostiene som har høyest oppslutning. En forklaring kan være at det er høyere gudstjenestefrekvens og bedre tilbud av egne dåpsgudstjenester i de mer urbane delene av bispedømmet.

I årene 2019 til 2021 var dåp et satsingsområde i Den norske kirke. Flere bispedømmer har jobbet godt med dette. I Borg bispedømmes dåpsstrategi var et av delmålene å få vite mer om "dåpsreisen" til unge foreldre. På hvilken bakgrunn velger folk dåp eller ikke dåp. Foreldrenes erfaringer har gitt viktig kunnskap som menighetene kan ta med seg videre i dåpsarbeidet. Et stikkord er fleksibilitet i kirkens dåpstilbud. Borg er et av de bispedømmene som har hatt en merkbar økning i antall døpte fra 2020 til 2021 på hele 17 %.

I Tunsberg bispedømme har Modum menighet utarbeidet et opplegg om dåp: "Hele staben sammen om dåp". I dette opplegget er det laget filmer, ressurser og samtaleopplegg som menighetene kan bruke. Alt ligger tilgjengelig på bispedømmets hjemmeside slik at flere kan dra nytte av arbeidet.

Borg bispedømme konkluderer med at "dåpssamtalen er viktigere enn vi tror". Dåpssamtalen er et av de viktige møtepunktene mange har med kirken, og gode verktøy for dåpssamtalen kan gjøre dialogen og innholdet i denne samtalen meningsfylt for begge parter. I Oslo har biskopen sendt ut et ressursdokument til alle stabene om dåpssamtalen, med oppfordring om å drøfte dåpssamtalen i

tverrfaglige fora. Stavanger bispedømme har utviklet et metodisk opplegg for dåpssamtalen til bruk for ansatte. Opplegget bruker symboler knyttet til dåpen og ønsker å skape dialog og inkludering av foreldre og familie som skal ha dåp. Tilbud om egne dåpsgudstjenester ser ut til å gi økning i antall døpte. Også tilbudet om drop-in-dåp har gitt nye muligheter til mennesker som ikke har ønske om å ha dåp i en tradisjonell gudstjeneste. Presten Stein Ellinggard ble tildelt Olavsstipendet for 2021 for et prosjekt om drop-in-dåp. Prosjektet munnet ut i rapporten «Frelst i en fei», hvor det blir opplyst at flere av informantene ikke ønsket dåp i menigheten de hører til i. De ønsker dåp, men ikke nødvendigvis i en tett tilknytning til en menighet. Dette er et signal om at dåpen har betydning for den enkelte, samtidig som ulik dåpspraksis utfordrer kirken på kirkeforståelse og teologi.

Flere steder i landet er det arrangert drop-in-dåp eller åpne dåpsdager i 2021. Arendal prosti brukte Arendalsuka til å markedsføre dåp, og 16 personer ble døpt på den åpne dåpsdagen. I Oslo bispedømme var det høsten 2021 to felles annonseringer om drop-in dåp, mens Bjørgvin bispedømme samarbeidet med Bergen kirkelige fellestråd om en satsing på dåpskampanje mot slutten av året. Samarbeidet tilbød drop-in-dåp i alle prosti to helger den høsten, og 48 personer ble døpt. Borg bispedømme hadde en koordinert drop-in-dåp kampanje der fem av prostiene, med til sammen 20 sokn, deltok i kampanjen. Her ble til sammen nær 60 personer døpt. "Gjennom kampanjen nådde vi folk som vi vanligvis ikke når i større grad (menn 45-54 år), det skapte synlighet for kirken på arenaer der kirken vanligvis ikke er og det skapte oppmerksomhet rundt kirkens tilbud og innholdet i dåpen", skriver Borg bispedømme i sin årsrapport. Eksemplene viser hvordan Den norske kirke kan gjøre dåp tilgjengelig for flere.

Et felles nordisk luthersk prosjekt "Dåp i forandring" (Baptism in times of change) ble avsluttet i 2021 med en rekke anbefalinger knyttet til de nasjonale kirkene. Dette gjelder blant annet samtaler om hva som er kirkens rolle og plass i dagens samfunn, og å fortsette arbeidet med dåp og dåpsteologi som gjør den tilgjengelig og forståelig. Prosjektet berørte også temaer som allerede har blitt jobbet med i Den norske kirke, men som fortsatt vil være aktuelt i årene fremover knyttet til dåp og dåpsteologi. En finsk undersøkelse viser at valget om dåp eller ikke dåp ofte blir tatt lenge før barnet er født. For mange er dette et tema de tar stilling til i ungdomstiden, og det kan være interessant å se på sammenheng mellom konfirmantdeltakelse og dåp av spedbarn. Dersom færre får tilknytning til kirken gjennom å delta i konfirmanttiden, velger de neppe dåp når de får barn. Derfor vil et godt konfirmantarbeid, ledertrening og fokus på unge voksne være essensielt for folkekirken.

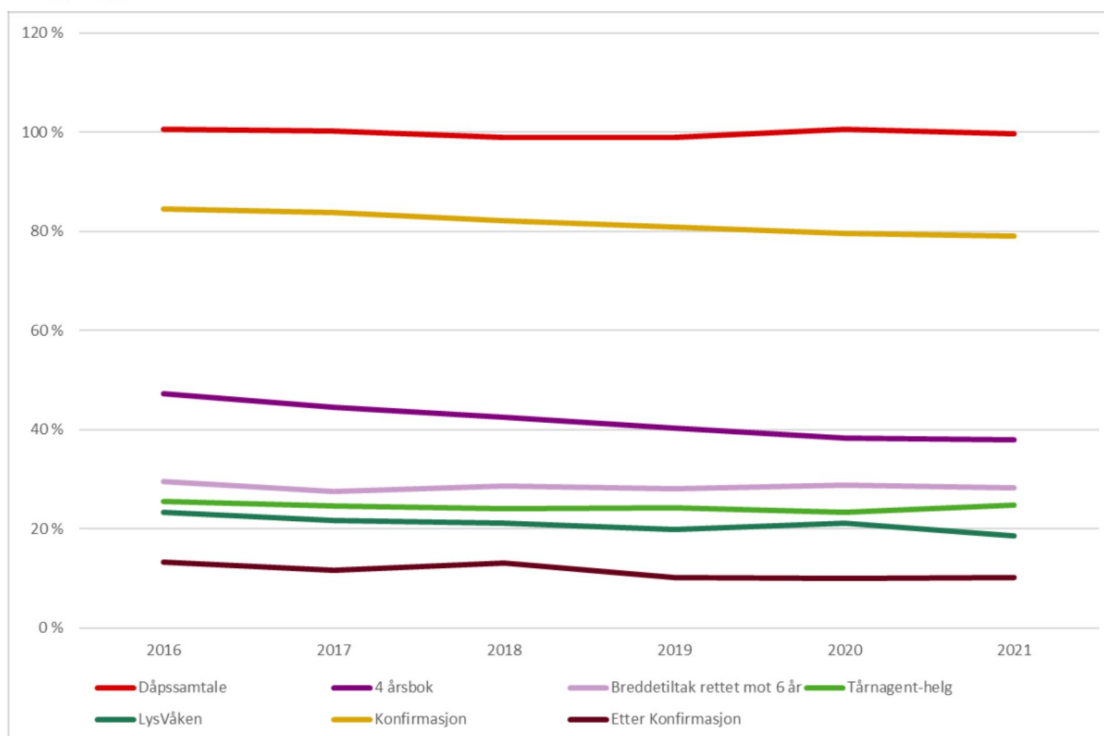
Et sentralt spørsmål i dåpsarbeidet er hvordan kirken når ut til ulike målgrupper med informasjon om dåp. Å være til stede på mange ulike plattformer og arenaer, samt å være positive til forespørsel om dåp, er viktig i alt kommunikasjonsarbeidet i kirken. I Bjørgvin og Stavanger bispedømmer er det vist reklamefilmer om dåp på kino. Også nasjonalt tas det grep for å nå ut med informasjon til ulike målgrupper. Den norske kirke bør også fremover være bevisste i språk, billedbruk, annonseutforming og på egne nettsider som signaliserer at dåp er noe som kan skje hele livet.

B.2.2 Trosopplæring

Resultatmål: Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil

Menighetene rapporterer at 181 425 barn og unge har deltatt i menighetenes trosopplæringstiltak i 2021, mens øvrige tiltak for barn og unge har hatt 90 883 deltakere. Til sammen har menighetenes tilbud nådd 272 308 barn og unge i 2021, det vil si over 20 000 flere deltakere enn i 2020.

Figur 7: Gjennomsnittlig deltakelse ved utvalgte trosopplæringstiltak og andel deltakere av målgruppen

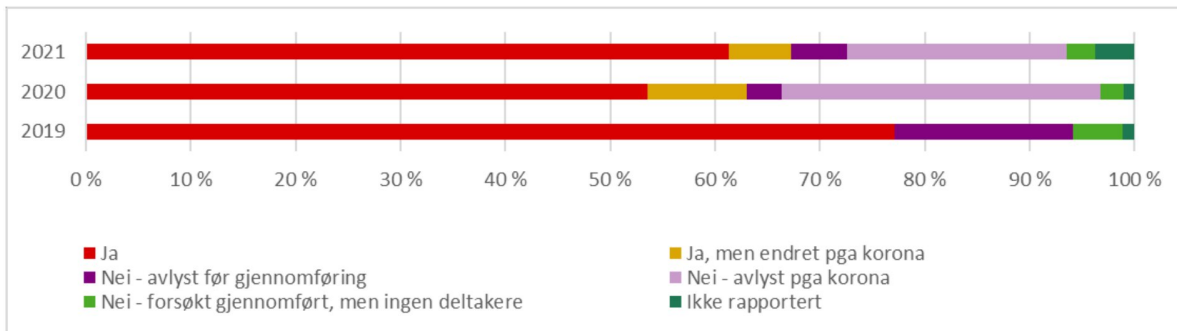
Kilde: Menighetens rapportering i *Planverktøy for trosopplæring*.

Antallet deltakere på Tårnagentene og Lys Våken økte fra 2020 til 2021. Deltakertall for 4-årsbok og breddetiltak rettet mot 6-åringer gikk derimot noe ned. Det er verdt å nevne at tallgrunnlaget er hentet fra de menighetene som gjennomførte tiltak i 2021.

Oppslutningen om utdeling av 4-årsbok er betydelig redusert de siste fem årene, fra 47 % til 38 %. Stavanger bispedømme reflekterer rundt dette i årsrapporten sin og nevner at "det kan også henda at tiltaket ikkje verkar like spennande som andre tilbod." Dette utfordrer til å tenke nytt om formen og innholdet for dette tiltaket. Oppslutningen på breddetiltakene etter konfirmasjon forblir stabilt lav. Mange erfarer at rekrutteringen er vanskelig og oppleggene ikke appellerer til målgruppen. Flere bispedømmer peker på at samarbeid med organisasjonene er viktig i fasen etter konfirmasjonen.

Oppslutningen rundt breddetiltakene frem til konfirmasjonsalderen går jevnt ned jo eldre deltakere blir. Det er over en tredjedel av alle døypte som mottar 4-årsbok, men det er kun en femtedel som deltar på Lys Våken. Flere bispedømmer ønsker å tenke mer helhetlig rundt trosopplæringen - både ved å bygge bro mellom breddetiltakene og knytte dem til det kontinuerlige arbeidet. I årsrapporten fra Stavanger bispedømme pekes det på at de ønsker å tenke nytt om breddetiltakene, og jobber derfor med et nytt opplegg for 7-åringer, basert på kirkeårets farger.

I 2021 ble det gjennomsnittlig gjennomført 220,2 trosopplæringstimer pr bispedømme. En økning med 6,5 timer fra 2020, samtidig som antallet gjennomførte timer fremdeles ligger betydelig lavere enn i 2019 (269,7 timer). Noe kan begrunnes med utfordringer knyttet til koronarestriksjonene.

Figur 8: Gjennomførte og avlyste tiltak

Kilde: Menighetens rapportering i Planverktøy for trosopplæring.

I 2021 rapporteres det at 29 % (5 107) av alle tiltak/arrangementer ble avlyst mot 35 % (6 503) i 2020. Korona oppgis som årsak for 21 % av alle avlysninger i 2021. Andre grunner enn korona for avlysninger oppgis til kun å være 8 %. Tallene fra 2019 viser imidlertid at mange tiltak (22 %) også ble avlyst før pandemien, noe som indikerer at bakgrunnen for avlysninger kan være sammensatt.

Rekrutteringsutfordringer både blant prester og andre kirkefaglige ansatte gjør det vanskelig å gjennomføre planlagte arrangement. Dette understreker igjen behovet for å satse målrettet på rekruttering til kirkelig utdanning.

Gjennom pandemien har ansatte i lokalmenighetene vist kreativitet og innsatsvilje, evne til å re-planlegge og tilpasse seg endringer. Det er lagt til rette for fysiske møtepunkter der det har vært mulig, mens digitale plattformer fortsatt er et godt hjelpemiddel for mange. Menighetene har brukt mulighetene til å samles i perioder med mindre smitteverntiltak, og antall aktiviteter utendørs økte betydelig. Blant eksemplene er allehelgensvandringene på kirkegården, bålsamlinger, lysvandring, agentløype, sporlek og rebusløp. Kohortvise aktiviteter har bidratt til å kunne gjennomføre breddetiltak, om enn i noe forenklet form. Kinn menighet i Bjørgvin bispedømme beskriver en av sine erfaringer slik: "Pga. korona var tiltaket forenklet til det ekstreme; åpent kirkerom i gudstjenestetid, kl. 11-12, med utdeling av 4 års-bok til dem som kom (kantor spilte påskesalmer på flygelet). Én og én kohort kom inn i kirkerommet om gangen og fikk med seg bok, litt sjokolade og en hyggelig prat/hilsen."

Selv om 2021 har vært et krevende år, har menighetene fått til mye på tross av begrensningene og uforutsigbarheten. De ansatte har vært kreative og vist stor innsatsvilje for å opprettholde så mye som mulig av tilbudet. Et større mangfold i metode og kreativ tenkning tas med videre som erfaringsgrunnlag for å kunne tenke nytt i et "normalår".

I flere bispedømmer er det i 2021 gjennomført revisjon av de lokale trosopplæringsplanene. Flere tar til orde for at enkle, mindre ambisiøse opplegg med hyppigere møtepunkter kan fungere vel så godt som de omfattende fasetiltakene. Prosten i Tungenes i Stavanger bispedømme skriver: "En utfordring i dette arbeidet, som blir mer aktuell når trosopplæringen går inn i en ny fase i kirken, er å la breddetenkning prege de ukentlige tilbudene til barn og unge i enda større grad enn før."

Kirkerådets trosopplæringsutvalg leverte i 2021 sin rapport "Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring". Rapporten kommer med flere anbefalinger for videre arbeid med trosopplæring og kirkelig undervisning. Utvalgets hovedanbefaling er at trosopplæringsoppgaven videreføres, men at undervisningsarbeidet i kirken i enda større grad rettes både mot døpte og interesserte. Det anbefales blant annet større grad av helhetlig tenkning rundt det pedagogiske arbeidet, større sammenheng mellom kirkelig undervisning og kirkens andre hovedoppdrag, og fokus på livslang læring. Slik sett er det sammenheng mellom mange av aspektene som nevnes i bispedømmerådernes årsrapporter og refleksjonene i utvalgets rapport. Rapporten sendes på høring i 2022 og følges opp med utredninger og forberedelser til en revidert plan for trosopplæring som skal behandles av Kirkemøtet 2024.

B.2.3 Konfirmasjon

Resultatmål: Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe

Tabell 7: Konfirmasjoner

	2017	2018	2019	2020	2021
Konfirmerte	35 519	35 248	34 513	33 115	33 561
Andel konfirmerte av døpte 15-åringer	83 %	82 %	81 %	79 %	79 %
15-åringer	61 354	62 646	63 408	63 256	65 084
Andel konfirmerte av alle 15-åringer	58 %	56 %	54 %	52 %	52 %

Kilde: SSB. Tallene for antall konfirmerte i 2021 er foreløpige.

I 2021 var det 33 561 konfirmanter i Den norske kirke, noe som tilsvarer 79 % av døpte 15-åringer. Kirkelig konfirmasjon står fortsatt sterkt, og i 2021 ble 52 % av alle 15-åringer i Norge konfirmert i Den norske kirke. Bispedømmene Møre, Agder og Telemark og Oslo har alle en økning i antall konfirmanter, og i Oslo er det en økning i alle prostier.

Konfirmasjonsarbeidet har vært høyt prioritert i året som har gått, men konfirmasjonstiden i 2021 ble også preget av lange perioder med smittevernstiltak. Det var vanskelig for mange menigheter å tilby jevnlig fysiske samlinger og konfirmantleirer, og biskopene anbefalte også utsettelse av konfirmasjon fra vår til høst. Mange menigheter valgte å fortsette med digitale tilbud og bo-hjemme-leir. Andre fikk arrangert leirer enten i menighet eller sammen med en organisasjon. Nidaros bispedømme samarbeidet med KRIK om å arrangere en storstilt konfirmasjonsleir med 600 konfirmanter fra 22 menigheter, og i Bjørgvin bispedømme dro et team rundt for å tilby opplegg i menighetene.

Ansatte og frivillige har tilrettelagt for at konfirmantene skulle få en så god og trygg konfirmanttid som mulig. Agder og Telemark bispedømme påpeker; «I 2021 ser det ut til at erfaringa frå året før gjorde at ein var tryggare på kva ein kunne gjera og korleis ein kunne gjennomføra undervisninga for å unngå smitte».

I 2021 ble det gjennomført 4 667 konfirmasjonsgudstjenester. Det er en økning på 56 % fra 2019. Det har vært viktig for menighetene å tilby flere konfirmasjonsgudstjenester slik at smittevern ble ivaretatt og flest mulig kunne delta. Likevel viser medlemsundersøkelsen for 2021 at andelen som har deltatt på en konfirmasjonsgudstjeneste har sunket fra 21 % i 2019 til 16 % i 2021. Dette kan forklares med smitteverntiltak og antallsbegrensninger som preget både vår og høst 2021.

Flere bispedømmer forteller at samarbeid om konfirmantarbeid på tvers av sokn fungerer godt, og at øvrig ungdomsarbeid, lederkurs og leir er viktig for rekruttering til konfirmasjonstiden. Prosten i Senja skriver «Det jeg kan se er at flere av de små soknene (...) sliter med oppslutning om konfirmasjon, mens de større gjør det bedre. Det ser ut til at de soknene som arbeider bevisst med minilederskurs for fjorårskonfirmanter og lykkes med det, ser dette igjen i oppslutningen om konfirmasjon. Å ha med motiverte ungdommer som miniledere på leirer etc har betydning mye, ikke bare for minilederne, men også kvalitativt for konfirmantenes opplevelse av konfirmanttiden».

Satsinger og strategisk arbeid både fra menigheter og bispedømmer ser ut til å øke oppslutningen om konfirmasjon. Fra nasjonalt hold er det gitt stimuleringsmidler til menigheter for å tilby ledertrening og leir for blant annet fjorårskonfirmanter.

Konfirmasjon skal være for alle som ønsker det. I Tunsberg bispedømme har en undersøkt hvordan informasjon om tilrettelegging er kommunisert på menighetenes nettsider. Det viste seg at dette i liten grad kommuniseres, og de skriver: «Dette handler kanskje om manglende bevisstgjøring til hvordan vi kommuniserer konfirmasjon for unge med variasjoner i funksjonsevne. Her er det utviklingspotensial».

Arbeidet som gjøres i hele kirken med å både skape og kommunisere en universell kirke og en ikke-ekskluderende praksis, blir viktig i årene fremover.

Våren 2021 ble det laget en digital kampanje på TikTok, hvor blant annet lokalt ansatte bidro med videoer, bilder og informasjon til kommende konfirmanter. TikTok-kampanjen #konfirmantene hadde pr 1. desember fire millioner seere, og må sies å ha nådd bredt ut. Dette viser at det er viktig at kirken er synlig til stede der hvor ungdommer er. Nettsiden I-konf.no gir konfirmantene mulighet til å gi tilbakemelding på det de har deltatt på. Dette gjør at menighetene kan evaluere eget konfirmantopplegg. Verktøyet vil gi nyttig innsikt og statistikk for årene fremover og gjøre det enklere for menigheten å evaluere, reflektere og justere konfirmasjonstidens innhold.

Høsten 2021 ble alle menigheter invitert til å delta i den tredje europeiske konfirmantundersøkelsen. Undersøkelsen gjennomføres via en nettside, og menigheten vil få tilgang til sine tall umiddelbart.

Kirkemøtet 2021 vedtok konfirmasjonstidens innledende og avsluttende gudstjeneste. Nye forbønner for presentasjonsgudstjenesten, en liturgi for den avsluttende konfirmasjonsgudstjenesten, og forslag om nye alternative tekster til lesninger og preken, ble vedtatt. De alminnelige bestemmelser for konfirmasjon er også revidert og vedtatt. Dette legger til rette for at de kommende års konfirmanter i større grad kan oppleve at konfirmasjonstidens gudstjenester er relevante.

B.3 Kirke og kultur

Strategisk mål: Kunst og kulturuttrykk er en del av kirkelivet

B.3.1 Konserter og kulturarrangement

Resultatmål: Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangement

Kirkens konsert- og kulturarrangementer ble også i 2021 påvirket av nedstengingen i kulturlivet. Antall konserter i regi av menighetene var på nivå med 2020 og det var en liten økning i antall deltakere på disse på 6 %. Antall konserter i regi av andre hadde en økning på 27 % og deres publikumsantall er nær doblet fra 2020 til 2021. Dette kan tyde på at menighetene strevde mer med å få gjennomført egne konserter sammenlignet med profesjonelle aktører som turnerer i kirkene. Menighetenes egne kulturarrangementer hadde derimot en oppgang på 26 %, men her falt publikumsantallet med 29 %. Antall kulturarrangement i regi av andre sank med 3 %. Til gjengjeld hadde disse en oppgang i antall publikummere på 147 %.

Flere bispedømmer melder om konsert- og kulturaktivitet ved ulike jubileum: Hans Nielsen Hauge, Ingrid Bjerkås, Kjell Aukrust og samarbeid med andre kulturaktører som litteraturfestivaler og bibliotek. Sør-Hålogaland ved Ankenes menighet samarbeidet med skolene i fellesrådsområdet om Orgel-Kids. 171 grunnskoleelever fikk lære om orgelbyggekunsten i kunst- og håndverksfaget. Tiltaket skal nå spres til andre menigheter i bispedømmet.

Digitale kulturarrangement er krevende å produsere på et høyt faglig teknisk nivå og det er vanskelig å få inn billettinntekter. Tallene for disse arrangementene er også usikre. Flere bispedømmer melder om en digital tretthet i befolkningen der det var færre deltakere i 2021 enn i 2020.

Det vil kreve en innsats å få konsert- og kulturarrangementene tilbake på samme nivå som før nedstengingen. Publikumsutvikling, deltakerkontakt, markedsføring, billettsalg og søknadskompetanse er noen stikkord for områder med behov for å heve kompetansen for å gjenoppbygge kirken som kulturaktør og -arena. I 2021 ble det gjennomført flere webinarer om kulturfeltet med god oppslutning fra lokalkirken, og det skal utvikles kurs knyttet til kulturfrivillighet. Vakanser i kirkemusikerstillinger løftes frem fra Nord-Hålogaland bispedømme som en faktor som påvirker kulturfeltet i kirken. Den norske kirke ønsker derfor å satse på kompetanse hos kirkemusikere, for å få mindre gjennomtrekk og økt kulturaktivitet i menighetene.

Kirkens korvirksomhet har over lengre tid gått ned. Trenden ble forsterket av pandemien. Antall barnekor er sterkest rammet med en nedgang fra 2019 til 2021 med 16,5 % og antall medlemmer har sunket med 24,9 %. Antall voksen- og familiekor har falt med 14,4 % i samme periode, og med 16,4 % færre medlemmer. Fortsetter den negative trenden vil rekrutteringen til kirkens korvirksomhet bli svekket. Nord-Hålogaland bispedømme reiser spørsmål ved konsekvensen av nedgangen i kirkens korvirksomhet og ser dette i sammenheng med at korvirksomhet er en del av kontinuerlige tiltak under trosopplæringen for barn og unge.

Da er det oppløftende at det noen steder etableres kor, som for eksempel domkirkens jentekor i Kristiansand. Nidaros bispedømme løfter frem det langsiktige og gjennomgående arbeidet Inderøy menighet har hatt på korfeltet.

Tabell 8: Antall kor og -medlemmer

	2017	2018	2019	2020	2021
Antall barnekor	1 059	1 028	983	885	821
Antall medlemmer i barnekor	20 059	19 785	18 707	15 962	14 055
Antall voksen-/familiekor	619	629	632	567	540
Antall medlemmer i voksen-/familiekor	14 510	14 254	14 287	12 516	11 938

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall for 2021 er foreløpige.

B.3.2 Åpne kirker

Resultatmål: Flere åpne kirker

Åpne kirker

Vei- og pilegrimskirker og åpne kirker kommer relativt godt ut av nedstengingen i 2021. Samlet sett er det en oppgang på 11 % for antall sokn med åpne kirker fra 2020 til 2021, fra 712 til 792 sokn. Antall dager kirkene hadde åpent økte med 4 %.

Hamar bispedømme hadde en økning på 32 % etterfulgt av Sør- og Nord-Hålogaland med 27 % økning på antall sokn med åpne kirker. Veksten i Hamar bispedømme skyldes trolig deres tiltak med søkbare midler til soknene for åpne kirker hvor 15 sokn fikk innvilget støtte. De knytter likevel veksten også til at innstillingen til å ha åpne kirker er endret. Oslo bispedømme hadde størst nedgang med 7 % for åpne kirker. Bispedømmet har lyst ut stimuleringsmidler til menigheter som ønsker å videreutvikle tiltaket åpen kirke. Her har f.eks. Holmsbu kirke utviklet en metode for omvisningstiltak tilrettelagt for synstolkning av kunsten i kirken.

Ser man på antall dager med åpne kirker, hadde Agder og Telemark sammen med Bjørgvin bispedømme henholdsvis 74 % og 61 % økning mens Møre bispedømme hadde størst nedgang på 23 %. I Agder og Telemark har noen sokn lagt til rette for turister med guidet formidling av arkitektur, kirkekunst og utsmykning. Nøkkelstedene i kystpilegrimsleden i Bjørgvin bispedømme gikk sammen om en arrangementsrekke med overskriften «Perler på en snor», hvor de lokale soknene samarbeidet med kulturaktører som historielag, turlag og grendelag.

B.3.3 Pilegrim

Den norske kirke har ikke fullgode tall for korte eller lengre pilegrimsvandringer, men noen tall gir noen indikasjoner: Utstedte Olavs brev til de som har gått mer enn 100 km økte fra 384 i 2020 til 760 i 2021. Samtidig er dette fortsatt lavere enn i 2019 (1 280 Olavs brev).

Besøkende til Oslo pilegrimssenter økte fra 800 i 2020 til 1 090 i 2021, mot 1 500 besøkende i 2019. Flere bispedømmer rapporterer at antall pilegrimer økte i 2021, samtidig som det var få utenlandske

pilegrimer. Etablering av flere regionale pilegrimssentre og pilegrimsvandring som pandemivennlig ferietilbud, kan ha bidratt til økningen.

Artistens Moddis vandring i 2021 ga god reklame for tilbudet. Tunsberg bispedømme løfter frem bl.a. tiltaket «Kirkebakkestier», som er et samarbeidstiltak mellom pilegrimsleden, stolpejakten og turistforeningen. Tiltaket gjør det enklere å være pilegrim i nærmiljøet der QR-koder er plassert utenfor kirkene for å vise vei til merkede løyper. Bjørgvin bispedømme peker på at kirkens pilegrimsarbeid kan bidra til økt frivillig innsats. Prestegården på Stiklestad er utviklet i pilegrimsøyemed, og Nidaros bispedømme vil knytte dette opp mot en regional pilegrimsforening og den nye forbundsstrukturen for frivillighet Norge (Pilegrimsforbundet i Norge). Flere regionale pilegrimssentre er under etablering i samarbeid med bl.a. kommune og fylke.

Som tilbud til pilegrimer er det avgjørende med flere åpne kirker langs ledene. I 2021 var det en samlet økning på sokn med vei- og pilegrimskirker på 13 %, men med en samlet nedgang på 6 % med antall dager med vei- og pilegrimskirke. Svingningene i tallene er store mellom bispedømmene, noe som kan skyldes uklarhet knyttet til registreringen.

B.4 Kirke og samfunn

Strategisk mål: Kirken engasjerer seg i samfunnet

B.4.1 Diakoni

Resultatmål: Flere menigheter med diakonal betjening

Hanne Louise Salvesen, diakon i Eidanger, Agder og Telemark bispedømme, skriver: "Den diakonale kirke er ikke rutiner og «det vante». Den diakonale kirke lever med mennesker, deler deres utfordringer og gleder, kjenner deres tap. Medvandrere. Tenke nytt, tilpasse oss, skape nye kontaktpunkt: dette er også den diakonale kirke. Kom hva komme vil, vi går sammen. Vi kan snuble, miste fotfestet, men vi slutter ikke å bevege oss. For vi vet. Der mennesket er, der er også Gud."

700 av 1 164 sokn i Den norske kirke har diakonal betjening. Tallet på menigheter med lokal plan for diakoni er mer eller mindre konstant. De siste to årene har antall diakonstillinger økt med 62. Nidaros bispedømme melder om synlige diakonale spor i de ulike lokalsamfunnene i 2021 på tross av krevende arbeidsforhold under pandemien: "... Friske midler fra Kirkerådet til regional styrking av diakonien i menighetene inspirerte flere menigheter til å gå i samtale med kommunen om opprettelse av diakonstilling."

For å skape troverdighet lokalt og en tydeligere forankring av diakonens rolle i lokalsamfunnet, har flere bispedømmer valgt tydelige profiler på noen av de nyetablerte diakonstillingene, som for eksempel Tunsberg bispedømme på feltene integrering og sorgstøtte. De mener det er med på "(...)å skape en spisset og mer tydelig fagkompetanse innenfor et aktuelt, diakonalt arbeidsfelt. Denne kompetansen blir igjen etterspurt av samarbeidspartnere og andre samhandlingsaktører(...). Disse diakonstillingene (...) kan bidra konkret og kompetent inn på vegne av kirken."

Ungdomsdiakoni handler om å hindre utenforskap blant barn og unge ved å vise omsorg og skape gode og trygge møteplasser. Selv om Ungdata 2021⁵ kan rapportere at de fleste barn og unge klarte seg bra i pandemien, melder 3-6 % av ungdommene om dårligere livskvalitet. Ca. 30 % melder at de følte seg mer ulykkelig, trist eller deprimert. En kartlegging blant kommunale tjenester, spesialisttjenester og frivillige organisasjoners lavterskeltilbud i 2021 om barn og unges psykiske helse, viser en økt tilstrømning av pasienter med alvorlige spiseforstyrrelser og selvmordstanker.

⁵ <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/handle/11250/2767874>

Bispedømmene rapporterer at behovene har blitt større under pandemien, og mange av de nye diakonstillingene er etablert innen feltet ungdomsdiakoni. Borg bispedømme melder blant annet at kirken i Halden har fått i gang "...et «*Oppsøkende Ute team for ungdom*» i samarbeid med SLT⁶ koordinator, barnevern, skolekontakt og diakon". Tunsberg bispedømme forteller at de med tilbudet *Ung Sorg Vestfold* i regi av ungdomsdiakonen, har truffet en nisje med å tilby fagkompetanse til videregående skoler som ønsker seg det. Tiltaket bidrar til diakonalt entreprenørskap i flere bispedømmer. Blant annet har dette vekket interesse på fylkeskommunalt plan i Telemark, hvor *Ung Sorg Telemark* i ferd med å etableres med fylkeskommunale midler. På denne måten brer dette og andre diakonale konsepter seg i bispedømmene.

Det arbeides med å etablere ungdomsdiakoninettverk flere steder, blant annet i Borg bispedømme. Et annet eksempel på nettverksbygging, er diakonene på Romerike, som har gått sammen på tvers av prostier og driver lavterskeltilbudet «Tid for samtale» for hele befolkningen.

Det ble lyst ut innovasjonsmidler til bispedømmene både i 2020 og 2021, med fokus på frivillighet, bærekraftsmålene og samskaping. 1,5 millioner kroner ble delt ut til fem prosjekter i 2020 og 2,5 millioner kroner til ni prosjekter i 2021. Samskaping og samhandling er i økende grad tema i menighetene, også på visitaser og fagsamlinger med råd og ansatte. Det har gitt resultater, noe Møre og Nidaros bispedømmer er gode eksempler på. Sistnevnte rapporterer at det "(...) har resultert i et prosjekt knyttet til åndelig omsorg på bosenter og sykehjem, og en sorggruppe for ungdom i Stjørdal kommune. I Steinkjer samarbeider kirken med kommunen om oppfølging av rusmisbrukere. I Orkdal prosti har de satt i gang et samarbeid mellom Sanitetsforeningen, Røde Kors, Frivillighetssentralen og diakoniuvalget om tiltak rettet mot innbyggerne. I Åfjord har kirken i samarbeid med kommunen, Fosen renovasjon, Fosen vekst og Flyktingetjenesten startet opp gjenbruksbutikken *Brukt å my mer*".

Også i 2021 er det arbeidet systematisk med helse og omsorg i menighetene. Antall andakter på institusjon er i ferd med å ta seg opp etter pandemien, og har økt med 30 % på landsbasis i 2021. Medlemsundersøkelsen viser at 50 % av medlemmene mener kirken er samfunnsnyttig når den arbeider for vanskeligstilte. Mennesker som sliter med rusavhengighet, ensomhet, bostedsløshet eller andre utfordringer har hatt et tøft år også i 2021. Kirkelige tilbud som kirkens feltarbeid i Asker, har vært avgjørende for å møte denne type utfordringer.

Den norske kirkes medlemsundersøkelse for 2021 viser at 81 % synes kirken er samfunnsnyttig i situasjoner hvor den støtter mennesker i sorg. Flere bispedømmer melder at behovet for samtaler, sjelesorgsamtaler og sorgarbeid er stort. Mange bispedømmer har møtt etterspørselen med formelle og uformelle tilbud om samtaler, alt fra Walk&talk til etablering av samtaletilbud på kjøpesenter. Hamar bispedømme melder at antall sjelesorgsamtaler i bispedømmet økte med 25 % i 2020, en økning som fortsatte inn i 2021 med ytterligere 13 %. Det samlede tallet på samtaler er trolig større, ettersom de registrerte sjelesorgsamtalene er med vigslet personell.

Smittevernsrestriksjonene gjorde at mange pårørende og sørgende heller ikke i 2021 kunne bearbeide sorgen på den måten de har hatt behov for. Antall sorggrupper landet over har økt med hele 29 % siden 2020. I mange bispedømmer er diakoner og prester medlemmer i kommunenes psykososiale kriseteam. Informasjonskampanjen «Derfor bør du sette av tid til sorgarbeidet» i Borg bispedømme nådde 1 million, og 9 000 klikket seg videre for å få mer informasjon. Dette er ett eksempel på kreativt arbeid med markeringen av allehelgensdag som en dag for sorg. Alle bispedømmer markerer allehelgensdag.

Fortsatt satsing på kirkens ungdomsdiakonale profil er nødvendig for å møte de økende utfordringene i psykisk helse blant barn og unge kjølvannet av pandemien, særlig barn med lettere til moderate psykiske helsebelastninger. Møre bispedømme peker på hvor avgjørende det er med rådgivere i bispedømmet som kan koordinere, kurse og stimulere menighetenes diakonale arbeid. Å øke den

⁶ Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak

diakonifaglige kompetansen blant ansatte og frivillige og synliggjøre kirken som samskappingsaktør i møte med kommuner og andre ideelle organisasjoner, vil være avgjørende for den videre utviklingen av kirken som sivilsamfunnsaktør. I 2021 ble det avsatt midler til stipendier til diakonimedarbeidere i Den norske kirke som ønsker å kvalifisere seg for å bli diakon. Midlene er etterspurt og bidrar til kompetanseheving lokalt.

Kirken skaper trygge rom

Samarbeidsrådet for overgrepfeltet (SRO) gjennomførte i 2021 møter for å oppdatere aktuelle saker og arbeid med en handlingsplan. VAKE, kirkelig ressurscenter mot seksuelle overgrep, ferdigstilte i 2021 en digital kurspakke for unge ledere i kirken, Positiv seksualitet (www.ressursbanken.no). Kurspakken tar for seg det teologiske grunnlaget for positiv seksualitet, og hvordan barn og ungdom utvikler seg med hensyn til seksualitet. I kurspakken finnes et utall oppgaver som unge ledere kan benytte i møte med andre ungdommer i menigheten når det gjelder kropp, følelser, tanker, grenser og seksualitet. Det er viktige ressurser inn i det kontinuerlige arbeidet med å ha gode rutiner for det forebyggende arbeidet i bispedømmene.

Inkluderende kirkeliv

Flere bispedømmer rapporterer om temaet inkluderende kirkeliv, men fortsatt ikke alle. Det er viktig for kirken å sikre mennesker med nedsatt funksjonsevne og utviklingshemming en likeverdig tilhørighet og deltakelse i lokalkirken. En inkluderende kirke mener forskjellighet beriker og at alle skal kunne delta på lik linje. I 2021 rapporterer flere bispedømmer om avlysninger både i menigheter, omsorgsboliger og institusjoner. Agder og Telemark bispedømme skriver: "Mange mennesker med ulike funksjonsnedsettelse har opplevd et tøft år. Ensomhet og isolasjon har vært hverdagen for mange. Derfor har det vært stort når en kunne samles. De fleste lokale arrangement og grupper har opplevd svært god oppslutning når det har vært mulig å samles."

Stavanger bispedømme forteller: "Menneske med utviklingshemming er spesielt utsette i forhold til tap av relasjonar og stabile kontaktpunkt. Det er gjennom å skapa trygge og stabile arenaar me når fram. Me veit at mange utviklingshemma har psykiske helseutfordringar og at arbeidet vårt motverkar dette."

Borg bispedømme deler: "Gudstjenestene søndag formiddag har vært mer åpne enn de tilrettelagte fellesskapene, og da har det vært ekstra viktig å huske på disse gruppene, noe flere menigheter har vært flinke til. De har involvert folk til ulike oppgaver i gudstjenestene, noe som har ført til at enkelte med utviklingshemming har funnet sin plass i kirkens hovedsamling når andre samlinger har vært lukket".

I flere bispedømmer er det startet nye tiltak. I Mo i Rana ble «Hver gang vi møtes» startet opp. Annen hver uke samles 30–40 mennesker med ulike funksjonsutfordringer i alderen 18–70, til måltidsfellesskap, sang og bønn i Yttern kirke. Den diakonale bemanningen i samarbeid med kommunens miljøtjeneste uttrykker stor glede for at dette har lyktes, og er i gang med å videreutvikle tilbudet.

Veien er fortsatt lang mange steder før Den norske kirke kan si at alle menigheter er inkluderende. Dette gjelder fysisk tilgjengelighet, aksept av ulikhet og tilrettelegging slik at mennesker med ulike funksjonsnedsettelse og utviklingshemming kan delta på et likeverdig, selvstendig og fullverdig grunnlag. Den norske kirke fortsetter å minne kommunene om retten til tros- og livssynsutøvelse for mennesker som lever på institusjon.

Det arbeides med en strategi for universell utforming som er planlagt til Kirkemøtet i 2023.

B.4.2 Kirken i det flerkulturelle Norge

Resultatmål: Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge

Menighetenes årsstatistikk viser at i overkant av 200 menigheter har hatt tilbud relatert til integreringsarbeid rettet mot innvandrere i 2021, en svak nedgang på 4 % fra 2020. Nedgangen i aktivitet er særlig stor i Nord-Hålogaland (fra 7 tilbud til 2), men også Bjørgvin (fra 23 tilbud til 15) og

Hamar (fra 24 tilbud til 21) rapporterer om redusert aktivitet på feltet. I tillegg til pandemien forteller Hamar bispedømme om nedlagte asylmottak og innvandrere som flytter ut av kommunen som en årsak.

Sør-Hålogaland og Stavanger bispedømmer har flere tilbud rettet mot innvandrere det siste året. Også i Agder og Telemark, Tunsberg og Borg bispedømmer er det en svak økning i antall tiltak fra året før. Borg bispedømme utarbeidet en undersøkelse knyttet til foreldre som tar med sine barn til dåp. Denne undersøkelsen viste at det er en høyere prosentandel blant innvandrere og barn av innvandrere som ikke døper barna sine enn i den "etnisk norske" befolkningen. Dersom Den norske kirke fortsatt skal være folkekirke for et flertall av befolkningen, er det vesentlig å nå innvandrerbefolkningen.

I Tunsberg bispedømme er det ansatt to integreringsdiakoner. Resultater av dette sees. Samtidig er det "behov for en grundigere kartlegging med tanke på egen bevisstgjøring og oppfølging av kirkemøtesaken om Kristne migranter"⁷. I Oslo bispedømme kom nettverket "Fremtiden bor hos oss" i gang etter en modell fra Sverige i 2019. Nettverket består av menigheter i Den norske kirke som vil videreutvikle sin identitet som lokalkirke i møte med en flerkulturell og flerreligiøs urban kontekst. Oslo kommune hadde i 2020 mer enn 58 000 medlemmer registrert i tilskudsberettigede kristne trossamfunn utenom Den norske kirke. Mange menigheter leier eller låner ut lokaler til migranter. Noen av kirkens ansatte har i 2021 gjennomgått Flexid-kurs som bidrar til økt krysskulturell kompetanse. Flexid kan bidra til viktig kompetanse særlig i møte med ungdommer i en flerkulturell kontekst. Det er ønskelig å videreføre og øke denne satsingen..

Det er vedtatt en treårig handlingsplan om Kristne migranter etter at dette var en Kirkemøtesak i 2020. Det er etablert en samarbeidsavtale med Det norske misjonsselskap (NMS) og Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA) som omfatter flere av punktene i handlingsplanen. Disse handler om kompetansebygging og ressursutvikling, og skal bidra til å ruste menigheter over hele landet til å løfte arbeidet med kirken i det flerkulturelle Norge.

B 4.3 Religionsdialog

Resultatmål: Arbeid med religionsdialog styrkes

Arbeid med religionsdialog knyttes ofte opp til de fem etablerte kirkelige dialogsentre og Dialogforum Østfold, i tillegg til lokale og regionale samarbeidsråd for tros- og livssynssamfunn. De fleste bispedømmene er engasjert i samarbeidsråd. En slik rådsstruktur har i stadig større grad blitt etablert over hele landet, både i byer og i regioner, og er blitt tros- og livssynsdialogens ansikt utad. Som tidligere er rapportering om dialogarbeid i mindre grad knyttet opp til lokale grupper eller sammenslutninger i menigheter eller prostier.

Fra 2020 har de fem kirkelige dialogsentrene⁸ og Dialogforum Østfold fått tilskudd fra Kirkerådet til drift. Det skrives årsrapporter fra hvert enkelt senter og en oppsummerende analyse. For 2021 fremhever analysen polarisering, «kampen» om det livssyns åpne samfunn og påfølgende vegring mot synliggjøring av tro eller livssyn i det offentlige rom og på sosiale medier, særlig blant ungdom og unge voksne.

På nasjonalt nivå spiller Den norske kirke en viktig rolle i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL). Under pandemien har samholdet mellom tros- og livssynssamfunnene, ikke minst med tanke på myndighetenes koronahåndtering, vært viktig. Kirkelige dialogsentre i bispedømmene har videreført sitt

⁷ VID Stavanger gjennomfører i 2022 forskning på kristne migranter, som inkluderer en spørreundersøkelse som går ut til alle ansatte i Den norske kirke.

⁸ De kirkelige dialogsentrene finnes i Oslo, Bergen, Stavanger, Drammen og Trondheim.

samarbeid med lokale STL-grupper og Mellomkirkelig råds bilaterale kontaktgrupper har møttes jevnlig, om nødvendig digitalt, under hele pandemien⁹.

Kirkemøtet vedtok i 2016¹⁰ å arbeide med Den norske kirkes relasjon til jøder og jødedom. Våren 2021 ble et faglig utvalg av 15 personer nedsatt av Mellomkirkelig råd og Bispemøtet for å arbeide med «Teologiske og praktiske perspektiver på Den norske kirkes relasjon til jødedom og jøder i dag». Utvalget skal levere sin rapport med anbefalinger til Mellomkirkelig råd og Bispemøtet høsten 2023.

B.4.4 Kommunikasjonsarbeid

Resultatmål: Kirkens digitale nærvær øker

Gjennom flere år har Den norske kirke styrket den digitale tilstedeværelsen – et arbeid som for alvor skjøt fart da pandemien slo til i mars 2020. Dette fortsatte inn i 2021, da "Digital kirke" var ett av to satsingsområder for Den norske kirke. Koronapandemien varte gjennom hele året, med tidvis svært strenge smitteverntiltak og antallsbegrensninger. En rekke menigheter og fellesråd fortsatte innovasjonen og beholdt det digitale kirketilbudet som en viktig del av sitt arbeid i 2021.

Samtidig rapporterer mange bispedømmer om en digital tretthet i året som gikk. Flere melder også om lavere satsing på området enn i 2020. Likevel har mange opprettholdt noe av det digitale kirketilbudet som oppstod i 2020, og de fleste har fortsatt med korte andakter og/eller gudstjenester. Sør-Hålogaland bispedømme understreker i sin årsrapport at til tross for den digitale trettheten, har digitale løsninger «på mange måter bidratt til å knytte bispedømmet og ansatte mer sammen, både i prostemøter, møter med Kirkevergelaget og andre møter som vanligvis krever reiser og stor grad av planlegging.»

Når man snakker om digitale gudstjenester i 2021, er det i stor grad snakk om gudstjenester sendt i sosiale medier, som Facebook og YouTube. Det er også gudstjenester i NRK TV, som i påsken, ved tiårsmarkeringen for 22. juli-terroren og i julen. Samtidig er det også flere eksempler på at formidling av kristen tro når bredt ut i andre formater og kanaler, som blant annet med podkast, på TikTok, Snapchat og gaming-nettsteder.

Enkelte menigheter har i større grad oppdaget digitale kanaler som en utvidelse av gudstjenestearbeidet. Et eksempel på dette er fra Agder og Telemark, der en menighet laget en fast podkast, «Før gudstjenesten» - en 25 minutters oppvarming til søndagens gudstjeneste.

Agder og Telemark bispedømme skriver: «Mye av fokuset rundt den digitale satsingen har vært knyttet til selve gudstjenesten. Digitale gudstjenester bør ikke undervurderes. Samlet deltakelse på digitale gudstjenester utgjør mange mennesker, og når gjerne mennesker som ellers ikke hadde kommet i Kirken.»

Borg bispedømme forteller at det digitale gudstjenestelivet har økt og mener det tyder på at arbeidet som ble nedlagt med digitale gudstjenester våren 2020 viste seg bærekraftig også i 2021. «Resultatene viser at det ikke er tvil om at kirkens digitale gudstjenestetilbud har bidratt til at kirken har vært mer synlig for flere mennesker i 2021 enn tidligere», skriver Borg i sin årsrapport, og fortsetter: «Kirkelige medarbeidere har gjennom koronatiden erfart at det digitale formatet skaper mange nye muligheter. Å være kirke på digitale flater utfordrer oss til teologisk refleksjon omkring kommunikasjon som formidling av guddommelig nærvær i menneskenes liv.»

Flere menigheter har også ønsket å satse videre, men har opplevd at ressursene ikke har strukket til. Noen steder har det å involvere frivillige vist seg å være en god løsning. Bjørgvin bispedømme skriver i sin årsrapport: «Vår vurdering er at dei kyrkjelydar som gjer dette til ein normal del av kyrkjelyden sitt liv

⁹ Det vises til STLs årsrapport: https://www.trooglivssyn.no/wp-content/uploads/2022/05/STLs_arsmelding_2021.pdf

¹⁰ Kirkemøtesak 15/16

ved å inkludera frivillige i strøyming, får ein gevinst både ved å opna opp for ein ny type frivillig teneste og ved å nå lenger ut i lokalsamfunnet.»

De viser til et godt eksempel fra Strusshamn på Askøy i Vesthordland prosti: «Ein har knytt til seg ei gruppe frivillige med både vaksne med relevant jobberfaring og tidlegare konfirmantar slik at ein er fleire om oppgåvene og skapar eit miljø. Dei har og laga ei mediagruppe for konfirmantar der dei er med og får opplæring i produksjonen og som kamerafolk. Strusshamn sender så og seia kvar søndag og 200-300 følgjer sendingane. Sendingane har høgt teknisk nivå, det er opptil fem kamera og dei sender direkte til Vimeo, YouTube og Facebook.»

For å kunne opprettholde og videreutvikle kommunikasjonsarbeidet i tiden som kommer peker Borg bispedømme på behovet for å styrke kompetansen på digital kommunikasjon: «Behovet for å forstå og endre seg i tråd med målgruppene vil kreve mer kapasitet og kompetanse framover, vi tror vi vil se flere fagfolk på kommunikasjon blant de ansatte i kirken framover.»

Oslo bispedømme stiller et viktig spørsmål: «Hvordan får man det digitale til å bli en naturlig del av det å være menighet?» Nettopp dette har vært et gjennomgående spørsmål i 2021. For å opprettholde et jevnlig gudstjenestetilbud på nett, har Kirkerådet hentet inn gudstjenester fra menigheter over hele landet og sendt nasjonalt på Facebook og YouTube annenhver uke hele året. Menigheter og fellesråd som har hatt ønske om å vise til et digitalt tilbud, men ikke hatt kapasitet til å sende egne gudstjenester, har hatt mulighet til å dele de nasjonale sendingene.

Sendinger som gjennom hele året har fungert særlig bra nasjonalt, er gospelgudstjenester. Også konserter i forbindelse med påske, høsttakkefest, allehelgen og jul har vært populære. Enkelte korte videoer, som «Ord for natten» og julevideoen «Hellige natt 2021» har også nådd svært langt ut i sosiale medier dette året.

For å styrke opplevelsen av fellesskap gjennom skjermen, har Kirkerådet vært opptatt av å være til stede i kommentarfelt og innboks i sosiale medie-kanaler, i tillegg til å fortsette tilstedeværelsen med andre kirkelige tilbud i andre kanaler, som den digitale bønneveggen og videreutvikling av chatten på nettkirken.no.

I januar 2021 overtok Den norske kirke Nettkirken fra Sjømannskirken. Hensikten var å styrke det digitale nærværet ytterligere, særlig gjennom en økt satsing på en samtaletjeneste via chat, som utføres av prester og diakoner. Året som har gått har hovedsakelig handlet om å skape en god struktur, tydelige retningslinjer og etablere et godt og sikkert chatteverktøy som ivaretar alle krav til personvern og datasikkerhet. Løsningen ble å benytte samme verktøy som Kirkens SOS – et verktøy som gir gode muligheter for å utvikle chattetjenesten videre.

En tilgjengelig kirke

Det helhetlige arbeidet med Kirke på nett har blant annet som formål å forkorte veien til kirken slik at engasjement, kirkelige handlinger og fellesskap i Den norske kirke skal virke enkelt tilgjengelig. For å gjøre kirkelige handlinger enklere tilgjengelig er mange av nettsidene om kirkelige handlinger på kirken.no blitt fornyet. Intensjonen har vært å brukerorientere nettsidene i større grad enn før. Målgruppen for nasjonale nettsider er i hovedsak medlemmer i Den norske kirke og mulige brukere av kirkelige handlinger. De nye nettsidene har fått gode tilbakemeldinger fra brukere.

I tillegg til nettsidene er det gjennomført en rekke nasjonale kampanjer for å øke befolkningens kjennskap til og kunnskap om kirkens tilbud. De største kampanjene er gjort på dåp, rekruttering, konfirmasjon og jul, men også i anledning gjenåpning av samfunnet i september, sommerkirken, allehelgen og flere andre høytider. Materiell i disse kampanjene ble gjort tilgjengelig i Ressursbanken.no.

Den norske kirkes medlemsundersøkelse, som ble gjennomført for tredje gang i 2021, gir fortsatt et viktig og nyttig grunnlagsmateriale både for kampanjene og for annet kommunikasjonsarbeid. Dette

benyttes både nasjonalt og av mange av bispedømmene. Undersøkelsene tydeliggjør hvilke forventninger og ønsker kirkens medlemmer har og gjør det enklere å målstyre informasjon om kirkens ulike tilbud til rette mottakere.

Hvordan skal kirken nå best ut med det kristne budskapet til sine medlemmer og befolkning for øvrig? Dette spørsmålet er blitt stilt stadig oftere de siste årene, ikke minst under pandemien – da vi så hvordan det digitale kirketilbudet nådde frem til mennesker som til vanlig ikke bruker kirken så ofte. Spørsmål om etikk, personvern og flere ulike dilemma knyttet til Facebook og andre sosiale medier som hoveddistribusjonskanaler for kirkens innhold ble også sterkere. I 2021 startet derfor Den norske kirke for alvor å vurdere andre alternativ for både produksjon og distribusjon av kirkens digitale innhold.

Det er arbeidet med å se på ulike løsninger for å sikre at kirkens digitale innhold er enkelt å finne. Dette har inkludert arbeid med målgruppestyring og å øke kunnskap om hvilke kanaler som fungerer best for ulike aldersgrupper.

Mange medlemmer, både de som bruker kirken ofte og de som er der sjeldnere, ønsker å øke sin kunnskap om kristne fortellinger. Mange har et sterkt forhold til sin lokale kirke. I arbeidet med å synliggjøre kirkens tilbud, er «Skjer i kirken» viktig. Dette er en arrangementsportal som viser hva som skjer i kirken «nær deg» og som ble lansert sommeren 2020. Menigheter i hele landet publiserer sine arrangement og aktiviteter på Skjer i kirken, slik at interesserte lett kan finne frem til dem.

«Skjer i kirken» er fortsatt under utvikling, og i 2021 er det arbeidet med å gjøre portalen så brukervennlig som mulig, både for menigheter og publikum. Det er likevel fortsatt mange arrangementer som ikke deles på «Skjer i kirken», så å øke kjennskapet til dette verktøyet blir viktig fremover.

I 2021 ble arbeidet med nettsider for kirkelige gravplassmyndigheter igangsatt. Frem til nå har hver gravplassmyndighet stått for egne sider, noe som gir mye dobbeltarbeid, og som gjør det vanskelig for brukere å finne riktig informasjon. Sidene vil være klare til å tas i bruk i løpet av våren 2022.

Noen av årets mest besøkte sider på kirken.no i 2021 var «Dåp» og «Konfirmasjon», men også sidene «Smittevernveileder» og «Info til medarbeidere» oppnådde høye besøkstall. Selv om den nasjonale kirken.no-siden først og fremst skal være rettet mot medlemmer, måtte koronainfo legges på kirken.no for å sikre å nå bredt ut med viktig informasjon til alle medarbeidere.

Pandemien satte arbeidet med å forbedre kirkens kanaler for internkommunikasjon på vent. På slutten av 2021 ble arbeidet satt i gang igjen, først og fremst ved å se på sammenhengen mellom kirken.no, ressursbanken.no og kirkens intranett Kirkebakken. Målet er å utvide Ressursbanken – både innholdsmessig og funksjonelt – slik at mest mulig av ressursdokumenter av ulik karakter kan ligge åpent for ulike medarbeidere.

Pandemien viste også et behov for å styrke internkommunikasjonen i hele trossamfunnet, og dette arbeidet er blitt videreutviklet i 2021. I april gikk nyhetsbrevet «Nytt fra Kirkebakken» over til å bli et ukentlig nyhetsbrev, i et mer brukervennlig oppsett med mer tekst og bilder. Nyhetsbrevet inneholder faglig påfyll, inspirasjon og lenker til å lese mer. Nyhetsbrevet har en bred målgruppe, og nyansatte må selv melde seg på eller få det videresendt av en kollega. I mange bispedømmer er det også satt i gang egne, regionale nyhetsbrev, som er med på å styrke internkommunikasjonen i hele trossamfunnet.

Et annet tiltak for hele trossamfunnet er månedlige, digitale allmøter. Disse gjør det mulig å gi alle ansatte den samme informasjonen på samme tid. For eksempel ble de nasjonale resultatene fra medarbeiderundersøkelsen presentert slik. Allmøtene varer en halv time, blir tolket til tegnspråk og kan sees i opptak. Avspillingstallene tyder på at staber ser allmøtet sammen.

B.4.5 Kirken i det offentlige rom

Resultatmål: Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom

Presse og media

2021 har hatt et bredt spekter av saker knyttet til krisehåndtering på Gjerdrum, Kongsberg og Lofoten, pandemihåndtering, utsettelse av kirkelige handlinger og biskopenes uttalelse om kollegafelleskap. Ifølge et bredt mediesøk fra Infomedia var det 2 427 treff på Den norske kirke kombinert med navnet på en i kirkens ledelse. Dette er en liten nedgang fra 2020.

Arbeidet har i stor grad vært knyttet til å betjene medias interesser. Proaktivt har det særlig vært fokusert på å løfte eksempler på lokalkirkens arbeid og tjeneste for lokalsamfunnet. Stavanger bispedømme beskriver betydningen av dette i sin årsrapport: «Viss kyrkja for det meste kjem på banen i media når det handlar om konfliktstoff eller tema mange oppfattar som smale, klarer me ikkje normalisera tru og religion eller gje eit oppdatert bilete av kva kyrkja er. Me treng fleire kristne stemmer som set ord på kva som er viktig for folk, anten dei kjem frå kyrkja eller andre stader.»

I tillegg er det arrangert flere frokostmøter for å reise ulike debatter. Blant disse var lanseringen av en juridisk utredning fra advokatfirmaet Wiersholm som vurderte smitteverntiltakene opp mot religionsfriheten. Dette skapte mye oppmerksomhet.

Samfunnskontakt

I 2021 ble arbeidet med samfunnskontakt forsterket. Bakgrunnen for dette er at skillet mellom stat og kirke krever en nyorientering av hvordan kirken arbeider for å påvirke politikk og rammebetingelser.

Det er blitt spilt inn momenter til partienes stortingsvalgprogrammer, samt arbeid for å påvirke regler knyttet til smittevernarbeidet. Det ble også igangsatt et opplæringsprogram for biskoper og stiftsdirektører som vil fortsette i 2022.

Bjergvin bispedømme beskriver dette i sin årsrapport: "Det å synleggjere kyrkja som ressurs i lokalsamfunn, i det offentlege Norge, og for den enkelte, krev systematisk arbeid med kommunikasjon. Det er stor forskjell på små lokalsamfunn og dei større byane, men det er viktig å være medviten om det samfunnet ein er del av og ikkje berre av indre-kyrkjelege saker. Samspel mellom nasjonalt nivå, bispedømenivå og lokalkyrkja er her viktig. Mykje bra skjer på kommunikasjonsfeltet nasjonalt, som er til stor hjelp på dette området."

Arrangement

I 2021 deltok Den norske kirke på Olavsfest i Trondheim og Arendalsuka. Begge arrangementene ble gjennomført i tett samarbeid mellom Kirkerådet og henholdsvis Nidaros og Agder og Telemark bispedømmer, fellesråd og lokale menigheter. Arrangementene var preget av pandemien, men ikke i større grad enn at de lot seg gjennomføre med økt avstand og smitteverntiltak. Olavsfest hadde temaet Nåde, og Den norske kirke holdt sine arrangementer i Kirkehagen, i tillegg til flere gudstjenester. Til tross for at langt færre hadde funnet veien til Olavsfest, var kirkens arrangementer godt besøkt.

Arendalsuka var preget av stortingsvalgkampen. Det største arrangementet var "Biskopen møter oljefondsjeften" der nytilsatt oljefondsjeft Nicolai Tangen møtte preses Olav Fykse Tveit til en samtale om Gud og mammon i Trefoldighetskirken.

B.4.6 Samarbeid mellom kirke, barnehage og skole

Resultatmål: Samarbeidet kirke-skole styrkes

Da ny runde med nedstenging kom 13. desember 2021, fikk det store konsekvenser for skolegudstjenestene, fordi de aller fleste skolegudstjenester finner sted siste uka før juleferien. Det førte til 50 % færre skolegudstjenester sammenlignet med 2020. Bispedømmene rapporterer unisont om at gudstjenestene ble avlyst med kort frist. I tillegg har det mange steder vært nærmest umulig å gjennomføre gudstjenester året igjennom på grunn av rødt og gult nivå i skolene. Samtidig finnes det lyspunkter. Gudstjenester for barnehager, som ofte gjennomføres før skolegudstjenestene, økte og

hadde 37 % flere deltakere enn i 2020. For denne gruppen økte også besøk i kirke utenom gudstjenesten med 30 %.

Til tross for krevende rammer for samarbeid mellom kirke og skole/barnehage meldes det om gode muligheter. I Elverum ble det planlagt skolegudstjenester før jul for alle skolene i kommunen, og det var første gang på veldig mange år at alle ønsket å gjennomføre dette. Samtidig er kirkens samarbeid med skole og barnehage ofte personavhengig. Et godt samarbeid mellom kirke og skole/barnehage er basert på relasjoner samt et større mangfold blant elevene, og utfordrer kirken til å levere gode og relevante opplegg i samarbeidet. Det er viktig å kjenne til skolens planverk. Flere bispedømmer har arbeidet godt med dette gjennom fagdager eller annen faglig fordypning, særlig rettet inn mot de nye læreplanene som kom i 2020. Tunsberg bispedømme poengterer i sin rapport: «Kirken lokalt må være på tilbudssiden og vise til hva vi kan bidra med inn i skolens kompetanseplan. Kirken kan støtte skolen i både å utforske ulike arbeidsmetoder, og å legge til rette for undring og refleksjon rundt eksistensielle spørsmål, kunst, musikk, lokalhistorie etc. Barnehage- og skolegudstjenester vil fortsatt være en god og viktig arena for barn og unge for å *møte representanter og utøvelse av levd tro*, slik det løftes frem i læreplanen».

Pandemien har samtidig ikke bare redusert aktiviteter, men også økt innovasjonen. Blant nye tiltak er sporløyper og digitale sendinger, og flere er interessert i pilegrimsvandring. Det er grunn til å tro at en større variasjon i metode er med på å gjøre Den norske kirke til en mer attraktiv samarbeidspartner for skolen. I Borg bispedømme arbeides det blant annet med et tverr-religiøst undervisningsopplegg inn mot KRLE-faget som ferdigstilles i 2022 i samarbeid med dialogforum, Håpets katedral og IKO. Fra utgangen av 2021 tilbyr også Den norske kirke en egen lærerversjon av opplegget «Sier vi» som lærere kan bestille gratis fra www.subjectaid.no. På dette nettstedet har det til nå vært svært få ressurser innen religion og kristendom. Dette vil være et viktig sted for Den norske kirke å tilby relevante opplegg og informasjon fremover.

B.4.7 Menneskeverd, fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket

Resultatmål: Kirken fremmer menneskeverd, fred, menneskerettigheter og vern om skaperverket

Arbeid blant flyktninger og asylsøkere

Asylankomstene i 2021 gikk litt opp fra året før, men antallet var fortsatt lavt. Mellomkirkelig råd vedtok i 2021 et dokument om Den norske kirkes arbeid med migrasjon, asylpolitikk og solidaritet med mennesker på flukt. Ressursdokumentet skal hjelpe lokalmenigheter og andre i møte med asylsøkere og flyktninger, og gir et teologisk grunnlag for kirkens ansvar for mennesker på flukt. Dokumentet redegjør også for prinsipper og prioriteringer for kirkens arbeid med asylpolitikk og migrasjon.

Vern om skaperverket

Ved utgangen av 2021 var det registrert 410 grønne menigheter i Den norske kirke, 13 flere enn 2020. Lokalt er ordningen fortsatt et viktig verktøy for å konkretisere engasjement for vern om skaperverket. Det er samtidig behov for å revidere arbeidet på dette feltet. Som del av samarbeidsavtalen med KIFO, skal de gjennomføre kvalitativ forskning knyttet til grønne menigheter. Dette vil legge grunnlag for en videre revisjon.

Engasjement og aktiviteter knyttet til klima og miljø varierer sterkt mellom bispedømmene. Oslo bispedømme har både en ansvarlig rådgiver, egen seniorvolontør, ressursgruppe for arbeidet og prostikontakter. Det arrangeres årlige inspirasjonssamlinger i bispegården. Borg bispedømme trekker særlig frem innvielsen av Håpets katedral på verdens miljøverndag 5. juni. Representanter for kongehuset, regjeringen, FN Miljø og ulike kirker og religioner var til stede. Prosjektet fokuserer særlig på bærekraftsmål 14 om å bevare livet i havet, og kampen mot plast.

Nasjonalt arbeides det med vern om skaperverket på en rekke måter. I 2021 bidro Den norske kirke til interreligiøst klima- og miljøengasjement knyttet blant annet til forberedelsen til FNs miljøforsamling i 2022 (UNEA5), FNs klimatoppmøte (COP26) og *Interfaith Rainforest Initiative*. Som del av Den norske kirkes felles redskap for miljøledelse ble Kirkerådets sekretariat i januar resertifisert som hovedkontor. Kirkerådet har i løpet av året veiledet flere bispedømmekontorer og kirkelige fellesråd i arbeidet med sertifisering og resertifisering. Godt innarbeidede rutiner for miljøledelse har satt fokus på miljø og klima i anskaffelsesprosesser når det gjelder IT-tjenester og reisebyråttjenester. Ungdommens kirkemøte på Gjøvik i oktober behandlet miljø og klima under tittelen *Sorg, sinne, handling og håp*, og ga viktige innspill til Kirkemøtet som ble avholdt i Trondheim en måned senere. Den norske kirkes Ungdomsutvalg vil følge dette opp også i 2022.

Kirkemøtet behandlet i 2021 saken *Mer himmel på en truet jord* (KM/15/21). Vedtaket var på 27 punkter under fire overskrifter: 1) teologisk bevissthet, 2) kirkens egne utslipp og miljøbelastning, 3) kirkens stemme i det offentlige rom og 4) veiledning av enkeltpersoner. Det som tydeligst skiller dette vedtaket fra tidligere vedtak i Kirkemøtet, er arbeid med kirkens egne utslipp, for å bidra konkret til bærekraftsmål 13 om å stoppe klimaendringene. Blant annet vedtok Kirkemøtet at utslipp fra reisevirksomhet skal reduseres med 60 % innen 2030. Dette vil kreve en omfattende omlegging og redusert bruk av flyreiser. Over 60 % av utslippene i trossamfunnet kommer fra kirkebyggene. Som oppfølging av saken arbeides det for ordninger som kan bidra til at utslipp fra kirkebygg reduseres. Kirkemøtet vedtok også at det skulle utarbeides en grønn arbeidsgiverpolitikk. Arbeidet er gjennomført i et partssammensatt utvalg og følges opp med tiltak. Det er utarbeidet en handlingsplan for de kommende tre årene. Handlingsplanen (KR 09/22) inneholder i alt 36 tiltak. I tillegg vil hvert bispedømme utarbeide egne handlingsplaner.

Misjon

Både VIDs evaluering av *Samarbeid menighet og misjon* (SMM) og koronakrisen har ført til endringer i Samarbeidet om menighet og misjon (SMM). I løpet av 2021 overtok Den norske kirke finansieringsansvaret for stillinger i Kirkerådet og på bispedømmekontorene knyttet til arbeidet. Prosessen med fornyelse av regionale SMM-avtaler kom i gang i bispedømmene i 2021 og blir fulgt opp i 2022.

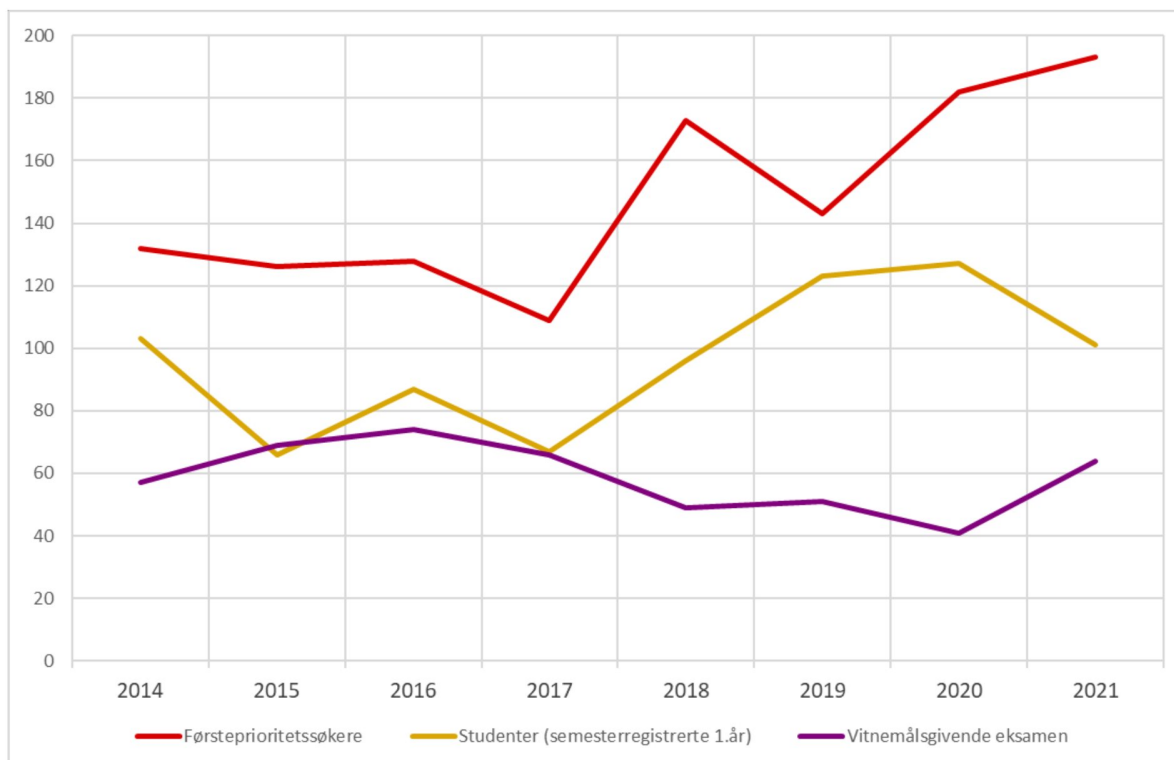
Innsamlingsaksjonen *Sammen som kirke i hele verden*, som ble initiert av Agder og Telemark bispedømme i 2020 for å støtte søsterkirker som led under pandemien, ble gjennomført også i 2021. Over 180 menigheter deltok og i underkant av to millioner kroner ble samlet inn gjennom lokalmenighetens egne digitale aksjoner.

Kirkemøtet 2021 behandlet saken *Den norske kirkes globale oppdrag*. Saken var forberedt av Mellomkirkelig råd i godt samvirke med misjonsorganisasjonene og Kirkens Nødhjelp. Kirkemøtet bekreftet Den norske kirkes tilhørighet til det verdensvide kristne fellesskapet og ga retning til prioritering av samarbeidspartnere og relevante tema. Kirkemøtets vedtak følges opp i en treårig handlingsplan.

B.5 Rekruttering og frivillighet

Strategisk mål: Flere finner sin plass i kirkelig arbeid

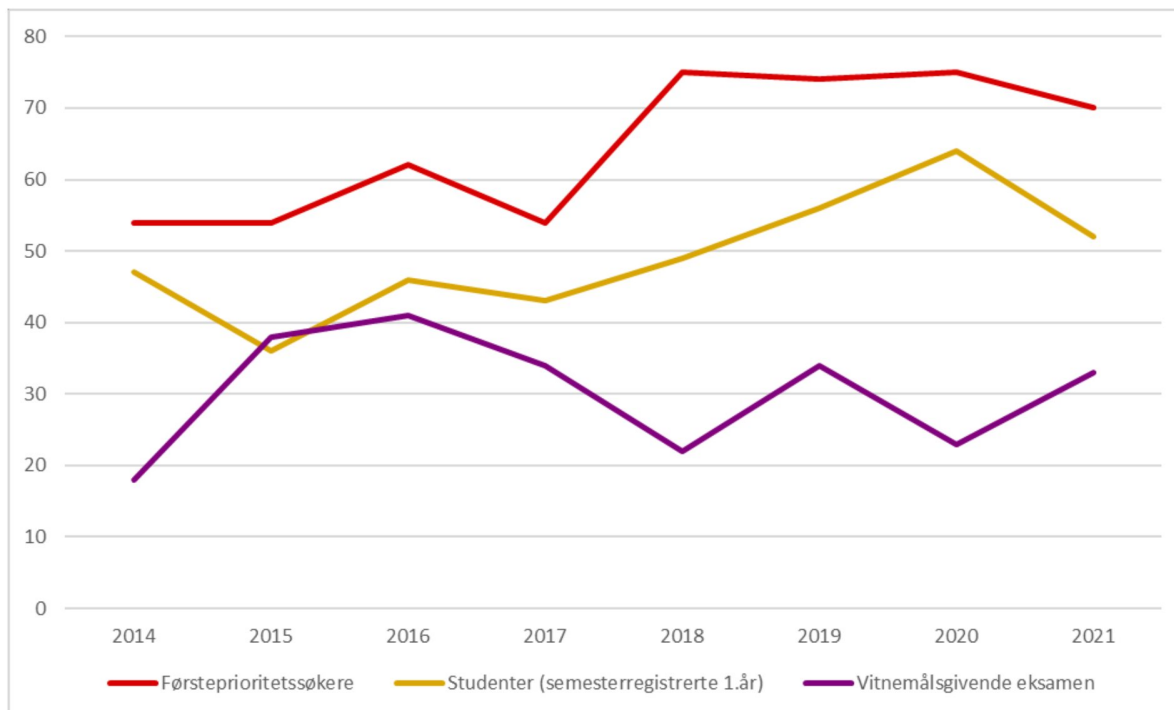
Avlyst ledertrening og ungdomsarbeid under korona har høyst sannsynlig virket negativt inn på rekruttering til kirkelig utdanning. Derfor ble det i 2021 utlyst og tildelt tilskudd for å få i gang dette i lokalkirken etter gjenåpningen. Søkertall til kirkefaglige utdanninger viser likevel at antall søkere samlet går noe opp (183 i 2020, 192 i 2021). Antall semesterregistrerte studenter til de samme studiene går noe ned (127 i 2020, 101 i 2021). Det er gledelig å se at antall studenter som avlegger vitnemålsgivende eksamen går tydelig opp for første gang på mange år (41 i 2020, 64 i 2021). Utviklingen er tilsvarende for profesjonsstudiet i teologi.

Figur 9: Samlede søker- og vitnemålstall for kirkefag

Kilde: Utdanningsinstitusjonene.

Økningen i antall uteksaminerte kan være et tegn på bedring i rekrutterings- og bemanningssituasjonen. På grunn av lange studier kommer resultater på dette punktet først flere år etter at kandidater er rekruttert til studier.

Nettopp langsiktig satsing er et viktig stikkord for rekrutteringsarbeidet i 2021. Kirkemøtet vedtok en rekrutteringsstrategi for Den norske kirke i november 2021, med en rekke ulike tiltak i samarbeid med flere ulike aktører. På mange av områdene er arbeidet allerede i gang, og det ble i 2021 arbeidet mer systematisk og helhetlig med rekruttering enn noen gang før. For eksempel deltok alle bispedømmer på de regionale utdanningsmessene for ungdom i videregående skole, som også dette året var digitale. En jobb i kirken-kampanje på nett og sosiale medier nådde våren 2021 om lag halvparten av alle unge i Norge mellom 18 og 25 år. Det ble lyst ut midler til å stimulere både menigheter og barne- og ungdomsorganisasjoner til økt bruk av bestepraktisene innenfor rekruttering til kirkelig tjeneste blant unge. Arbeidsgivere i kirken er gjennomgående svært bevisste på rekrutteringsarbeid.

Figur 10: Søker- og vitnemålstall for profesjonsstudiet i teologi

Kilde: Utdanningsinstitusjonene.

Flere kirkelige fellesråd har positiv erfaring med å ta inn lærlinger. Lærlingplass i lokalkirken gir anledning til å bli kjent med kirkens arbeid og kunne vurdere Den norske kirke som arbeidsplass. I 2022 vil Kirkerådet gjennomføre lærlingeløftet, en utlysning og tildeling av tilskudd til kirkelige fellesråd som ønsker å teste ut å tilby lærlingplass. Dette kan legge grunnlag for økt bruk av denne arbeidsmåten i Den norske kirke, og for styrket rekruttering.

B.5.1 Vigslinger

Resultatmål: Rekrutteringen til vigslende stillinger styrkes

Tabell 9: Antall vigslinger

	2019	2020	2021
Prestetjeneste	47	30	50
Kateket/kantor/diakon	27	38	19
Totalt	74	68	69

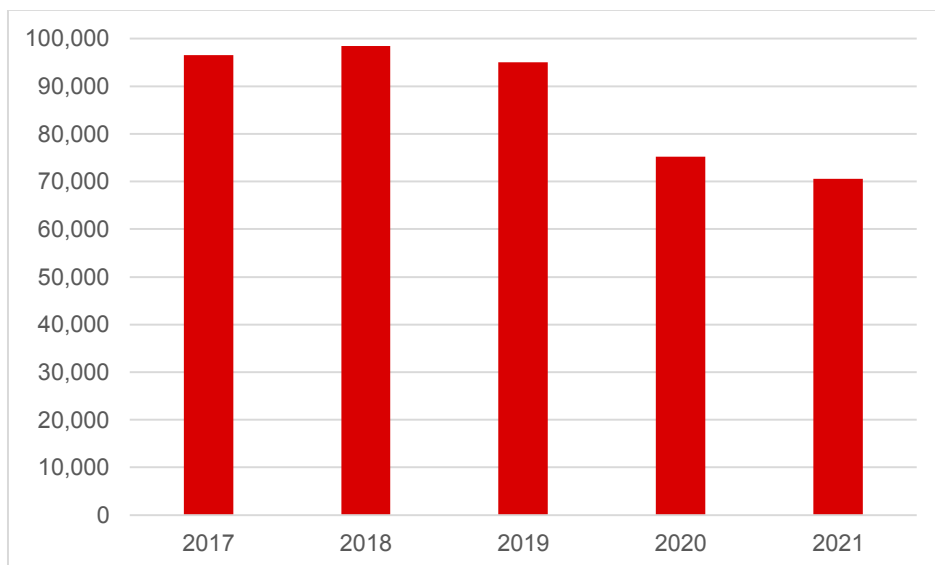
Kilde: Bispedømmene.

69 personer ble vigslent til tjeneste i løpet av 2021, mot 68 året før. Særlig antallet vigslent til prestatjeneste er stort i 2021, men var tilsvarende lavt i 2020. Antallet er på nivå med 2019. Antallet for vigslende stillinger som kateket, kantor og diakon er lavt i 2021 med 19 stillinger, mot 38 i 2020 og 27 i 2019. Bispedømmene Oslo og Tunsberg hadde flest vigslinger.

B.5.2 Frivillige medarbeidere

Resultatmål: Flere engasjeres til frivillig tjeneste i kirken

Figur 11: Totalt antall frivillige

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall for 2021 er foreløpige.

Nedgangen i antall frivillige totalt har fortsatt i 2021 og er ned 7 % fra 2020. Det er størst reduksjon i antall frivillige i ungdomsarbeidet og i gudstjenesteplanlegging og -gjennomføring. Dette henger naturlig sammen med smitteverntiltak. Nidaros bispedømme skriver: «Frivillige har kjent på redsel for å gjøre noe feil og at smitte skal oppstå. Flere menigheter forteller at det er krevende å skaffe frivillige medarbeidere, selv til overkommelige og tidsavgrensede oppgaver».

Det har vært en mindre nedgang innen kunst- og kulturfeltet. Nedgangen på 43 % på kulturfrivillighet i 2020 holdt seg på samme nivå i 2021. De regionale forskjellene er fremdeles store. Oslo bispedømme hadde en nedgang på 24 %, mens Borg bispedømme noterte en oppgang på 52 % etter en sterk nedgang i 2020. Nidaros bispedømme forteller om en egen ressursgruppe som jobber med frivillighet og har stor tro på at det er mulig å rekruttere nye frivillige i konsertpublikummet.

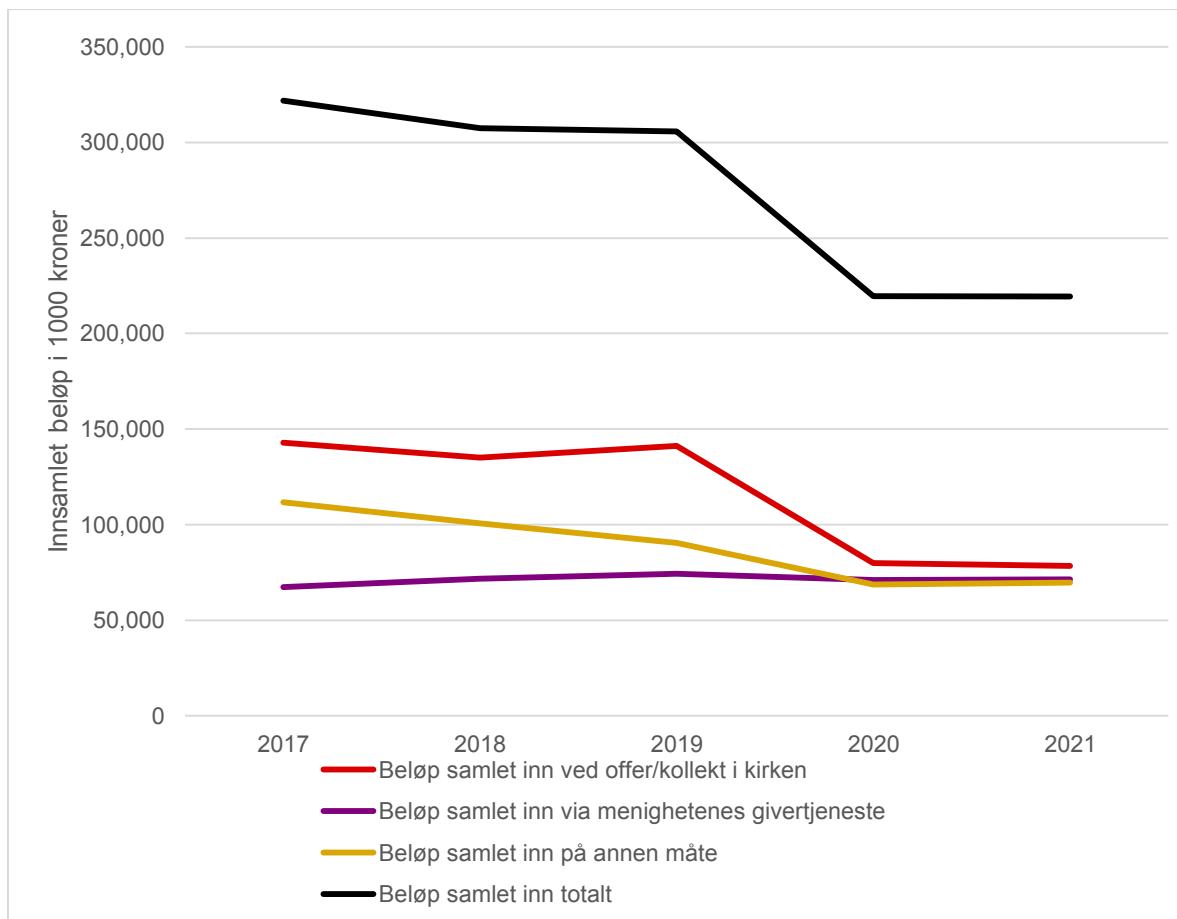
Bjergvin bispedømme har lansert sitt nye og reviderte hefte om frivillig arbeid «Våge, tru og bevege – om frivillig teneste i kyrkjelyden». Med dette vil bispedømmet lære opp ansatte og frivillige for å intensivere arbeidet med rekruttering og oppfølging av frivillige i bispedømmet. I Oslo Bispedømme har flere ansatte tatt etterutdanning i frivillighetsledelse ved VID. Dette gir et godt grunnlag for å forbedre arbeidet med frivillighet i Frivillighetens år 2022. I 2020 vedtok Kirkemøtet en egen strategi for frivillighet som er fulgt opp med en treårig handlingsplan i 2021. Handlingsplanen inneholder satsing på økt tilgang på ressurser for å rekruttere og følge opp frivillige, samt forskning om ledelse, kultur og organisering som stimulerer til frivillighet.

Flere av prostene i Oslo bispedømme «påpeker betydningen av lokal frivillighetskoordinator, enten som egne stillinger eller del av stilling for å ivareta og organisere det frivillige arbeidet. Det er behov for frivillige, men det er like mye behov for åpne og gode fellesskap som åpner nye veier for menneskers engasjement.»

I satsingen på frivillighet er også givertjenesten inkludert som en del av den frivillige tjenesten. I 2021 er den totale inntekten til menighetene fra 2020 opprettholdt (nesten 220 millioner kroner), selv om inntekten fortsatt ligger 28 % lavere enn i 2019. Det er særlig kirkeofringer som har gått ned i innsamlet

beløp fra 2019 på 44 %. Det er en ubetydelig nedgang fra 2020 til 2021. Av kirkeofringene går om lag 46 % til menighetens eget arbeid, resten til eksterne organisasjoner.

Figur 12: Ofringer og innsamlinger

Kilde: Statistisk sentralbyrå. Tall for 2021 er foreløpige.

B.5.3 Ungdomsarbeid

Resultatmål: Tilbud for barn og unge i menighetene styrkes

Unge har vært rammet hardt av nedstenginger og mindre fritidsaktiviteter i 2021, og dette har også påvirket kirkens ungdomsarbeid. Den største forskjellen er knyttet til muligheten for å delta i fritidsaktiviteter sammenlignet med tidligere år. I Ungdata-undersøkelsen¹¹ oppgir halvparten av ungdommene at de har deltatt på færre fritidsaktiviteter, og størst nedgang er det i fritidsklubber. Det er også en nedgang på 3 prosentpoeng på medlemskap i en forening, klubb eller lag.

I 2021 ble det rapportert om 1 366 tiltak i menighetene for aldersgruppen 13-18 år med til sammen 15 385 deltakere, en nedgang på 5 prosentpoeng. I planverktøyet for trosopplæring ble det også rapportert om 511 øvrige tiltak for ungdommer i alderen 15-18 år, som er nesten 7 prosentpoeng lavere enn i 2020. Nedgangen må ses i sammenheng med mange smittevernstiltak. Særlig rødt nivå i videregående skole og delvis ungdomstrinnet gjorde at flere aktiviteter og arrangement ikke kunne gjennomføres utenfor skolens klassekohort. I denne situasjonen har menigheter strukket seg langt for å opprettholde en viss kontinuitet, noe som er sentralt i ungdomsarbeid. Mange menigheter er optimistiske på å starte opp med ungdomsrelaterte tilbud igjen.

¹¹ <https://hdl.handle.net/11250/2767874>

Plattformen Kirkens Unge¹² kom høsten 2019 og etter to år med pandemi, må det fortsatt jobbes med å gjøre den kjent i hele trossamfunnet. De kristne barne- og ungdomsorganisasjonene er viktig for å få et levende og bærekraftig ungdomsarbeid i Den norske kirke. I Stavanger bispedømme har flere menigheter gått sammen med NMSU i nettverket "Follow me", som støtter ungdomsarbeid og ungdomsledere med møtepunkt på tvers av sokn. Det er også inngått samarbeidsavtaler mellom ulike organisasjoner og bispedømmer.

For aldersgruppen 18-30 år er det registrert en økning i antall enkelttiltak på 27 % fra 2020. Dermed er antall tiltak tilbake omtrent på nivå med 2019. Det er verdt å merke seg at kontinuerlige tiltak har økt med 22 % siden 2020. Lederkurs har hatt en liten økning på 3 %. En av forklaringene på dette kan være slik Bjørgvin skriver: "Leiartreninga i St. Jakob er knytt mykje meir til frivillige vertskapsgrupper. Det er over 110 frivillige fordelt på 10 grupper. Det er mykje god leiartrening i desse, men vert altså ikkje talde som "leiarkurs"". De bispedømmene som har særlig satsing og strategisk arbeid med ungdom og unge voksne har størst positivt utslag i statistikken. Eksempler på slik satsing er Ukirke i Stavanger, St Jakob i Bergen, Ukirke i Trondheim og MER i Iladalen i Oslo. Ofte er dette i samarbeid med noen av de kristne barne- og ungdomsorganisasjonene. Flere andre bispedømmer er også i gang med slik satsing. Disse miljøene inspirerer hverandre, og fra nasjonalt hold legges det til rette for nettverkssamlinger.

Den norske kirkes gratis sjelesorg- og samtaletilbud er særlig viktig å gjøre kjent for ungdom og unge voksne. Nettsiden www.kirken.no/ung ble etablert i 2021 med informasjon om blant annet ulike typer samtaletilbud, arrangementer, kirkelige handlinger og om å være frivillig. VENTIL er et samtaletilbud for unge voksne som ble utviklet ved Institutt for sjelesorg ved Modum Bad og siden 2020 er eid og drevet av Oslo bispedømme. I samarbeid med bispedømmet har Kirkerådet i 2021 initiert å prøve ut modellen flere steder i landet. Andre samtaletilbud for unge som etableres rundt om i landet er 13-20 og Ung sorg. En fersk kompetanseundersøkelse for ansatte innen kirkelig undervisning viser størst behov for økt kompetanse på samtale og sjelesorg i møte med barn og ungdom. Det er blitt gitt støtte til et forskningsprosjekt ved MF vitenskapelig høyskole om sjelesorg med ungdom, som ble formidlet i Kirkerådets webinarserie høsten 2021. Slike webinarer får høy deltakelse og legger dermed til rette for å bygge kompetanse lokalt.

Forsvarets tros- og livssynskorps (tidligere Feltprestkorpsset) og studentprestene møter en betydelig andel unge voksne i sin tjeneste. De har en særlig viktig funksjon i møte med unge voksne knyttet til samtaler, gudstjenester og tilbud som sosiale møtesteder. Studentene var en særlig sårbar gruppe i 2021 med begrensninger i fysisk undervisning i år to av pandemien. Ledende studentprest i Oslo forteller at samtale og nærvær har vært høyt prioritert, og har dette fremtidsperspektivet på tjenesten: "Det er større åpenhet for religiøsitet og mindre «blyghet» med tanke på å snakke om religion enn tidligere generasjoner. Prestene er ønskede samtalepartnere også av folk som ikke er medlemmer av noe tros- eller livssynssamfunn." Domprosten i Trondheim forteller at det har vært en krevende prosess knyttet til studentprestetjenestens plass på NTNU: "Som største aktør innenfor tros- og livssynssektoren har kirken en pilot-funksjon for å sikre rom og arena for all tros- og livssynspraksis...(og) holde fram at vi i Norge skal legge til rette for det livssyns åpne samfunn, ikke det livssynsnøytrale." Flere spesialprester har opp gjennom årene etterlyst en tydeligere nasjonal oppfølging av deres felt. Det forberedes derfor en sak om Den norske kirkes tjeneste på samfunnsinstitusjoner til Kirkemøtet 2023.

¹² Kirkens Unge er en strategisk plattform for forpliktende samhandling om Den norske kirkes barne- og ungdomsarbeid, mellom kirken og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner

Ungdomsdemokratiet

Pandemien rammet også ungdomsdemokratiet i Den norske kirke i 2021; Tre bispedømmer fikk ikke gjennomført ungdomsting på grunn av nedstenginger, og de øvrige måtte endre eller flytte tidspunkt for å gjennomføre.

Ungdommens kirkemøte ble gjennomført i Hamar bispedømme med fokussaken "Influencer-teologi".

Det var også en storstilt feiring av ungdomsdemokratiet og at UKM har vært gjennomført i 20 år.

Kirkerådets ungdomsutvalg byttet i 2021 navn til Den norske kirkes ungdomsutvalg (DnkU).

Medlemmene er valgt inn fra syv ulike bispedømmer, samt fra en organisasjon. DnkU avholdt åtte møter, og hadde elleve møtedager, samt inviterte alle ungdomsrådene til et digitalt treff i juni. Fremover er det særlig viktig å ha blick på ungdomsdemokratiets plass i ny kirkelig organisering.

B.6 Bemanning i rettssubjektet Den norske kirke

Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret folkekirke

I tilskuddsbrevet til Den norske kirke for 2021 sier Barne- og familiedepartementet at det «skal også gis en redegjørelse for hvordan personressurser nyttes, bl.a. ved angivelse av årsverksomfang for administrative stillinger og prestestillinger for den enkelte enhet (..) og for rettssubjektet samlet.»

Tabell 10: Antall årsverk i rettssubjektet Den norske kirke

	Totalt	Prester inkl. biskop			Bispedømmekontor og Kirkerådet			Andre årsverk
		Årsverk 31.12.21	Andel av total	Endring fra 01.01.21	Årsverk 31.12.21	Andel av total	Endring fra 01.01.21	
Oslo u. Døveprostiet	168,5	149,8	89 %	3,4	15,0	9 %	0,0	3,7
Døveprostiet	20,5	12,0	59 %	0,0	0,0	0 %	0,0	8,5
Oslo m. døveprostiet	189,0	161,8	86 %	3,4	15,0	8 %	0,0	12,2
Borg	155,9	144,5	93 %	2,4	11,4	7 %	-0,2	0,0
Hamar	127,6	115,8	91 %	-1,0	10,8	8 %	-1,0	1,0
Tunsberg	132,5	120,5	91 %	1,5	12,0	9 %	0,4	0,0
Agder og Telemark	147,5	132,8	90 %	-0,4	14,7	10 %	0,2	0,0
Stavanger	120,5	106,2	88 %	6,3	14,3	12 %	0,0	0,0
Bjergvin	188,5	171,0	91 %	-0,7	14,0	7 %	-0,9	3,5
Møre	88,9	76,5	86 %	5,5	12,4	14 %	0,8	0,0
Nidaros	136,2	124,1	91 %	0,0	12,1	9 %	0,0	0,0
Sør-Hålogaland	101,7	90,1	89 %	1,9	11,6	11 %	0,0	0,0
Nord-Hålogaland	107,5	91,0	85 %	0,0	12,1	11 %	-0,3	4,4
Kirkerådet	110,8	0,0	0 %	0,0	110,8	100 %	6,5	0,0
Totalt	1 606,5	1 334,3	83 %	18,8	251,1	16 %	5,6	21,1

Kilde: Bispedømmerådene og Kirkerådet. Andre årsverk inkluderer: Protesaksbehandlere med bispedømmet som arbeidsgiver, kirketolker, ansatte i Døveprostiet (ikke prester), andre stillinger enn prest i Sørsamisk menighet og Svalbard kirke og konsulent hos studentpresttjenesten.

Totalt var det 1 606,5 (1 584) faste (budsjetterte) årsverk tilsatt i rettssubjektet Den norske kirke pr 31.12.2021. Tall for 2020 i parentes. 1 334,3 (1 315) av disse tilhører presteskaper, 251,1 (247) er tilsatt ved bispedømmekontorene og Kirkerådet og 21,1 (22,4) er andre ansatte.

Tabell 11: Antall årsverk i faglige og administrative stillinger rettssubjektet Den norske kirke

Bispedømme	Totalt	Ledelse	Kirkefagsjef/ teologisk rådgiver	Trosopplæring/ undervisning	Diakoni og integring	Kultur	Kommuni- kasjon	Pilegrim	Dialog	Samisk	Personal	Valg	Arkiv, resepsjon, sekretær for biskop/stiftsdirektør
Agder og Telemark	14,7	1,0	2,8	1,8	1,8	1,3	1,0	0,2			3,8	0,5	0,5
Bjergvin	14,0	1,0	1,0	2,0	1,0	0,5	0,5	0,5			6,0	1,0	0,5
Borg	11,4	1,0	1,8	1,0	1,0	0,8	1,0				3,8		1,0
Hamar	10,8	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,8	0,5			2,5		2,0
Møre	12,4	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,4	1,0		3,0	1,0	1,0
Nidaros	12,1	1,0	1,0	2,0	1,0		1,0		1,0		3,5		1,6
Nord-Hålogaland	12,1	1,0	2,5	1,0	1,5	1,0	0,0			1,0	3,0		1,1
Oslo	15,0	1,0	2,0	2,0	1,1	0,9	1,0	0,1	0,5	0,1	3,5	0,1	2,7
Stavanger	14,3	1,0	1,0	2,0	2,8	1,0	1,0		1,0		3,0		1,5
Sør-Hålogaland	11,6	1,0	1,4	1,0	0,9	0,9	1,0	0,2	0,1	0,2	2,6	0,1	2,2
Tunsberg	12,0	1,0	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0				3,6		1,4
Totalt	140,3	11,0	17,5	15,8	14,1	9,4	9,3	1,9	3,6	1,3	38,3	2,7	15,5

Kilde: Bispedømmene. Prosjektstillinger er ikke inkludert.

Tabell 12: Antall årsverk i Kirkerådet

Avdeling i Kirkerådet	Oppgave	Antall
Bispemøtet	Bispemøtet	5,0
Digitalisering HR og utvikling	Arkiv	6,0
	Digitalisering inkl kirkelige registre	9,0
	HR	6,0
	OVF-eiendommer	1,0
	Peronsvernombud for trossamfunnet	1,0
	Resepsjon/sentralbord/driftsoppgaver Kirkens Hus	2,0
Direktør / direktørens stab	Direktør, assisterende direktør	2,0
	Direktørens stab	4,0
Juridisk	Juridisk	6,0
	Kirkevalg	2,0
Kirkefag og økumenikk	Barn, ungdom og trosopplæring	6,0
	Diakoni og samfunn	7,0
	Dialog	1,0
	Gudstjenesteliv	4,0
	Kirkefag generelt	2,0
	Kultur	1,0
	Misjon	1,0
	Økumenikk nasjonalt	2,0
	Internasjonalt	2,0
	Kirkebygg	3,0
Kommunikasjon og samfunnskontakt	Kommunikasjon og samfunnskontakt	9,0
	Nettprest	0,8
Samisk kirkeliv	Samisk kirkeliv	5,0
Økonomi og virksomhetsstyring	FØ - lønn og regnskap	19,0
	Statistikk og analyse	1,0
	Virksomhetsstyring	3,0
Totalt		110,8

Kilde: Kirkerådet.

Tabellen over viser antall årsverk i Kirkerådet og fordelingen på ulike fag. Enkelte seksjoner drifter oppgaver for hele rettssubjektet, f.eks. arkiv, virksomhetsstyring, lønn og regnskap, mens andre fagområder har støttefunksjoner ut mot bispedømmene. Personvernombudet arbeider på sin side ut mot hele trossamfunnet, grunnet bl.a. medlemsregisteret. Det samme er tilfelle for flere andre arbeidsfelt som kirkevalg, digitalisering og varslingssystem, som alle i større grad betjener hele trossamfunnet.

Tabell 13: Utlysninger, søknader og tilsetninger

	Utlyste stillinger		Antall søknader		Stillinger lyst ut		Antall	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Agder og Telemark	22	18	90	63	0	8	23	14
Bjergvin	20	26	27	55	5	1	15	18
Borg	30	29	120	105	0	8	29	25
Hamar	16	20	40	43	8	3	12	18
Møre	11	14	15	22	5	2	6	9
Nidaros	16	16	28	27	6	9	12	6
Nord-Hålogaland	35	26	57	34	18	14	18	11
Oslo	18	30	115	87	1	0	17	28
Stavanger	19	9	53	34	3	0	17	9
Sør-Hålogaland	24	22	43	23	10	12	15	8
Tunsberg	18	13	85	33	3	4	16	10
Totalt	229	223	673	526	59	61	180	156

Kilde: Bispedømmene.

Den norske kirke har fortsatt betydelige rekrutteringsutfordringer, noe samtlige bispedømmer rapporterer om. Rekrutteringsutfordringene rammer alle deler av kirkens virksomhet, samtidig som organisering av vikartjenester og ansettelsesprosesser med få aktuelle kandidater krever store ressurser. Sør-Hålogaland bispedømme skriver: "Hele 12 stillinger har vært lyst ut flere ganger. I 2021 har bispedømmerådet brukt midler på annonsering både på nett og i avis for å gjøre stillingene mer synlig."

På landsbasis er antall stillinger utlyst flere ganger fortsatt på et høyt nivå, 61 i 2021 (59). Kun to bispedømmer rapporterer at de ikke har utlyst stillinger flere ganger (Stavanger og Oslo). Antall søknader går ned med over 20 % (hhv. 673 i 2020 og 526 i 2021), mens totalt antall utlyste prestestillinger er tilnærmet uendret (hhv. 229 i 2020 og 223 i 2021). Gjennomsnittlig antall søknader pr stilling går noe ned fra 2020 til 2021 (fra 2,9 til 2,4).

Ved utgangen av året sto 116,15 årsverk vakante i presteskaper, de fleste på grunn av manglende rekruttering. På samme tidspunkt i 2021 var 96 stillinger vakante, og i 2019 115.

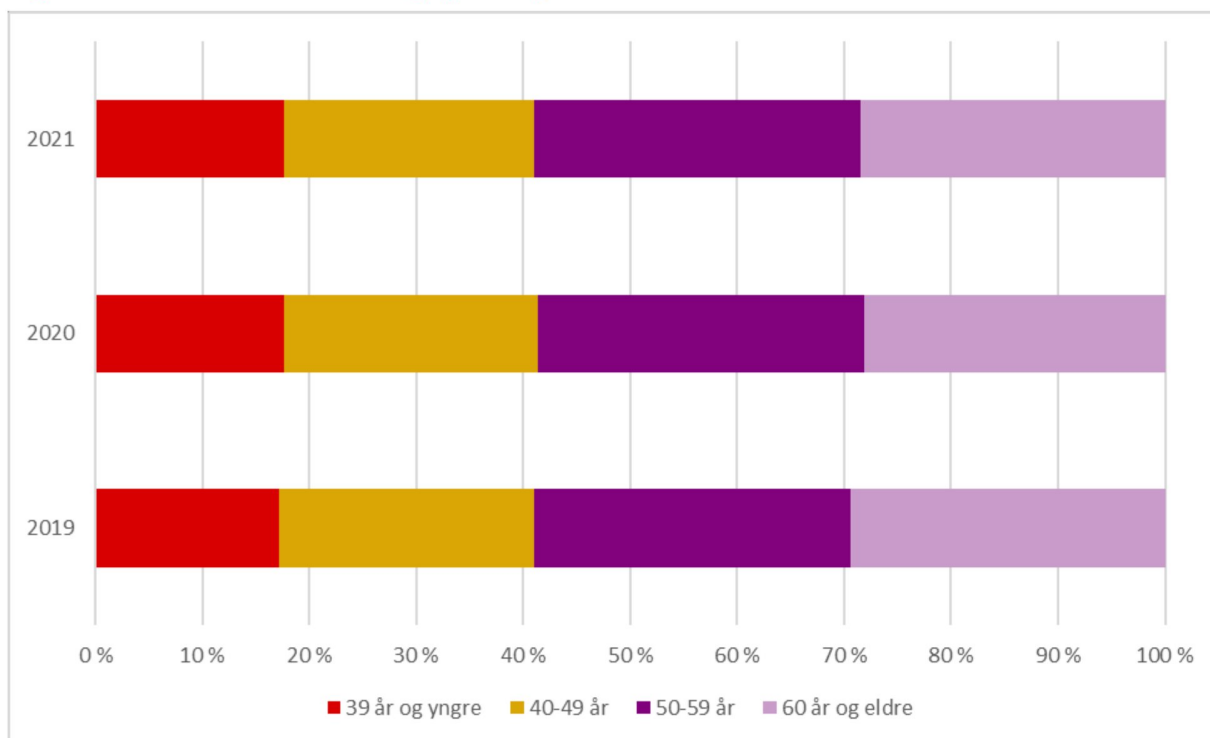
Tabell 14: Medlemmer og kirkelige handlinger pr prest

	2019	2020	2021
Presteårsverk (eks. eksterne)	1300,2	1315,5	1334,3
Medlemmer pr. prest	2741	2696	2642
Gudstjenester	46,3	36,9	38,3
Dåpshandlinger	21,5	18,3	19,9
Konfirmerte	26,5	25,1	25,2
Kirkelige vigsler	4,8	3,3	3,6
Kirkelige gravferder	26,7	26,3	26,3

Kilde: Bispedømmene og Statistisk sentralbyrå. Tall fra Statistisk sentralbyrå for 2021 er foreløpige.

Tallgrunnlaget for beregning av antall medlemmer og kirkelige handlinger pr prest er antall ansatte pr 31.12.2021. Det betyr at prestevikarer, pensjonister og vakante/ubesatte stillinger ikke er inkludert. Tallene er dermed kun en indikasjon på fordeling av ressursene.

I 2021 ble totalt 69 personer vigslet til tjeneste i kirken. Antallet vigslinger har vært stabilt de siste tre årene. Mange bispedømmer opplever økt interesse fra andrekarriere-kandidater. Rekordene fra 2020 ble gjentatt i 2021, og 27 kandidater ble godkjent i Den norske kirkes evalueringsnemnd. En egen ordning for prest under utdanning forberedes til Kirkemøtet 2022. En slik ordning er allerede praktisert på ulike måter i noen bispedømmer, hvor andrekarriere kandidater jobber som prest og har delvis permisjon samtidig som de fullfører utdanning. En nasjonal ordning vil gi kvalitetssikrede og like vilkår for kandidater, og vil gjøre det mulig for bispedømmene å lyse ut disse stillingene åpent. Dette vil kunne gi flere andrekarriereprester i Den norske kirke.

Figur 13: Alderssammensetning i prestatjenesten

Kilde: Kirkerådet. Grunnlaget er ansatte i stilling 31.12.21.

Alderssammensetningen i presteskaper holder seg stabilt, 30 % av prestene er mellom 50 og 59 år og 28% er over 60 år. Totalt 28% av fratredelser i 2021 skjedde på grunn av overgang til AFP eller alderspensjon. Dette er tilsvarende prosent som i 2020.

C. FNs bærekraftsmål

I tilskuddsbrevet fra departementet utfordres Den norske kirke på FNs bærekraftsmål:

“Bærekraftsmålene gjelder alle deler av samfunnet. For å lykkes med å nå målene er det viktig at også Den norske kirke utnytter sitt handlingsrom til å nå bærekraftsmålene på best mulig måte.

Bærekraftsmålene er flersektorielle, og det kan derfor være nødvendig å samarbeide med andre virksomheter for å lykkes best mulig. I årsrapporten for 2021 bes Den norske kirke om å redegjøre for hvordan aktivitetene i virksomheten også har bidratt til at Norge skal nå bærekraftsmålene. Omtalen skal beskrive hvilke bærekraftsmål kirkens arbeid har bidratt til og eventuelle utfordringer det har vært i arbeidet med bærekraftsmålene.”

Det er en økende anerkjennelse i kirken av bærekraftsmålenes betydning, og av hvor relevante de er for kirken. Oslo bispedømme skriver i sin årsrapport: «Som kirke erfarer vi et ideologisk slektskap til disse målene». Dette slektskapet kommer til uttrykk gjennom et mangfold av aktiviteter som kan knyttes direkte til de aller fleste av de 17 bærekraftsmålene og til svært mange delmål, både innenfor de økonomiske, de sosiale og de miljømessige aspektene av målene. Her er noen eksempler:

Som vist i kapittel B.4.1. om diakoni, bidrar mange menigheter aktivt til å nå bærekraftsmål 3 om helse, ikke minst innenfor folkehelse, forebygging og sorgstøtte, men også i nært samarbeid med offentlige og andre frivillige aktører. Kirkens omfattende samtaletilbud, sorgstøtte og tilgjengelige møteplasser er ofte lite synlige, men kan ha en sterkt forebyggende helseeffekt. Under pandemien har mange maktet å tilpasse seg en ny virkelighet og ta kontakt med personer man vet står alene. Stavanger bispedømme forteller i sin årsrapport om en vekst i antallet samtaler på over 50 % i 2021.

Bærekraftsmål 1 (fattigdom) og 10 (ulikhet) trekkes også frem av mange. Disse har blitt enda viktigere med pandemien. Et viktig bidrag her er å tilby aktiviteter og møteplasser som er åpne for alle uavhengig av økonomi. Slike tilbud kan forebygge at fattigdom går i arv. Deltakeravgifter settes så lavt som mulig, og det tilbys ordninger for de som har vansker med å betale, for eksempel på leir.

På det internasjonale området deltar nesten alle menigheter i den årlige Fasteaksjonen til inntekt for Kirkens Nødhjelp, og er dermed med på å støtte tilgang til rent vann (mål 6) og kamp mot fattigdom (mål 1) internasjonalt. Mange har i tillegg misjonsavtaler med et diakonalt fokus.

Som vist i kapittel B.4.7. er miljømålene 13 (klima), 14 (livet under vann) og 15 (livet på land), samt mål 12 om bærekraftig produksjon og forbruk, også mål hvor mange menigheter er aktive. Eksempler på dette er Skaperverkets dag, høsttakkefest og andre gudstjenester med miljøfokus, fokus på bærekraft i egen drift og i barne- og ungdomsarbeidet. Ungdomsdemokratiet er en pådriver for en sterkere bærekraftinnsats, som i Stavanger bispedømme, der Ungdomsrådet har tatt initiativ til sertifisering av grønt ungdomsarbeid.

Heftet “Bærekraftsboka: FNs bærekraftsmål i lys av kristen tro“ ble gitt ut av Kirkerådet i 2019 og er til nå distribuert i nesten 10.000 eksemplarer i Norge. Den er også oversatt til en rekke språk. I 2021 er det også utredet hvordan innkjøpspraksis i kirken kan bli mer bærekraftig. Dette er en del av forberedelsen til saken “Kirken som økonomisk aktør og ansvarlig forvalter” som Kirkemøtet skal behandle i 2022. Bærekraftsmålene prioriteres i utviklingen av kirkens diakoni, i tråd med revidert plan for diakoni fra 2020.

Samtidig er det også en økende erkjennelse av at bærekraftsmålene krever store endringer og forsterket innsats også fra kirken. Det planlegges et mer strukturert og fokusert arbeid med dette i årene som kommer. I 2021 vedtok Kirkemøtet Strategi for Den Norske kirke, hvor bærekraftsmålene er

sentrale. Dette samsvarer med en nyorientering i flere bispedømmer. For eksempel skriver Nidaros bispedømme: «I framtida må bevisstheten om bærekraftsmål og relevansen for kirkelig virksomhet forsterkes på prosti- og menighetsnivå», mens Hamar forteller: «(Vi har) i 2021 startet prosessen med å ta i bruk bærekraftsmålene på en mer konkret og strategisk måte». Hamar har vedtatt bærekraftsmålene som særlig satsing i 2022, og vil arrangere egne kurs om bærekraftsmålene for ansatte og menighetsrådsmedlemmer i hvert prosti. I tiden som kommer blir det viktig å dokumentere og bruke erfaringer som gjøres i dette arbeidet, for å kunne stimulere og styrke tiltak som har god effekt. Ett konkret virkemiddel som startet i 2021 var utlysningen av innovasjonsmidler for diakoni med bærekraftsmålene som et viktig kriterium.

Fremleggingen av Meld.St. 40 (2020-2021): Mål med mening: Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030, var en viktig milepæl i det nasjonale arbeidet for bærekraftsmålene i 2021. Kirkerådet har i innspill til planen, både i forkant av fremleggingen og i høring på Stortinget, lagt vekt på at en effektiv implementering avhenger av at sivilsamfunnet blir brukt som sentral strategisk partner av det offentlige, både på nasjonalt og kommunalt nivå.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

Strategisk mål: Kirken har en demokratisk og velfungerende organisasjon

A. Kirkevalg

Strategisk mål: Oppslutningen om kirkevalg opprettholdes

I 2020 vedtok Kirkerådet en ordning med digital forhåndsstemming ved neste kirkevalg. Et hovedmål for prosjektet for digital forhåndsstemming er å gjøre valget mer tilgjengelig for velgerne og dermed bidra til høyere valgdeltakelse. Ved kirkevalget i 2019 var den samlede valgdeltakelsen på 12,5 %. Det er et mål at økt tilgjengelighet kan bidra til å øke valgdeltakelsen til opp mot 20 %. Prosjektet vil også forenkle valggjennomføring.

Forhåndsstemmingen skal være universelt utformet og tilgjengelig på flere språk. Tidligere har det vært en utfordring at forhåndsstemmingstilbudet og informasjonen har variert. Det vil bli enklere å kommunisere et tilbud om digital forhåndsstemming. Valget på valgdagen vil gjennomføres som før. Det vil også være et tilbud om forhåndsstemming på papir for de som ønsker det.

Det er anskaffet et system for digital forhåndsstemming. Dette skal testes grundig på sikkerhet og funksjonalitet. Kirkerådet har oppnevnt et internettvalgstyre som skal se til at det digitale valget skjer i henhold til reglene.

B. Organisering

Resultatmål: Reduksjon i administrative kostnader

Effektivisering

I 2021 er det satt i gang et større digitaliseringsarbeid i Den norske kirke. Visjonen for arbeidet er «Tilgjengelig kirke», og målet er at kirkens digitale løsninger skal ha brukernes behov i sentrum og legge til rette for aktiv oppfølging fra kirken. Når de ulike løsningene tas i bruk vil administrative kostnader reduseres og arbeidstid vil kunne brukes til mindre administrasjon og mer utadrettet arbeid, samt at kvaliteten på arbeidet vil øke.

Det er etablert en egen styringsmodell for arbeidet og et eget digitaliseringsstyre med representanter fra fellesrådene og Kirkerådet. Kirkerådet har det øverste ansvaret for utvikling og digitalisering.

Kirkelig organisering

Kirkemøtet har bedt Kirkerådet om å legge frem en konkret plan for arbeidsgiverorganisering og den øvrige kirkeordning. Rett før påske 2021 leverte et hovedutvalg med fire arbeidsgrupper rapporten «Samhandling i en selvstendig folkekirke – ny kirkelig organisering». Utvalgets forslag om et prostifellesrådsnivå som nytt felles arbeidsgiverorgan ble deretter sendt på høring til offentlige og kirkelige instanser med svarfrister høsten 2021. Det kom inn 103 hørings svar fra offentlige instanser og 1 222 hørings svar fra kirkelige instanser.

Etter at høringsuttalelsene fra kommuner og kirkelige råd var oppsummert, valgte Kirkerådet å legge vekk forslaget om et nytt, sentralt vedtatt prostifellesrådsnivå som felles arbeidsgiverorgan for alle som arbeider lokalt. Kirkerådet vektlegger en samlende og bærekraftig løsning og har bedt om at det beskrives og vurderes to alternative modeller for organisering av arbeidsgiveransvaret: En med utgangspunkt i soknet som arbeidsgiver og en med utgangspunkt i rettssubjektet Den norske kirke som arbeidsgiver.

I arbeidet med saken oppfordrer Kirkerådet til tett kontakt med soknets organer. Videre tidsplan for prosessen innebærer prinsippvedtak på Kirkemøtet i september 2022 og at ny kirkeordning vedtas på Kirkemøtet i 2023.

C. Arbeidsmiljø

Tabell 15: Sykefravær

	Prester			Alle ansatte		
	Totalt	Menn	Kvinner	Totalt	Menn	Kvinner
2019	4,7	3,6	6,9	4,8	3,7	6,8
2020	5,4	4,4	7,1	5,4	4,3	7,1
2021	6,0	4,7	8,2	5,8	4,4	7,9

Kilde: Lønssystemet Aditro.

Det totale sykefraværet gikk fra 5,4 % i 2020 til 5,8 % i 2021. Det siste normalåret før pandemien hadde rettssubjektet Den norske kirke et sykefravær på 4,8 %. Det arbeides aktivt og systematisk med å følge opp sykemeldte i alle enheter. Det er ikke tilgjengelig informasjon om hvor stor del av sykefraværet som er direkte koronarelatert. Sykefraværet blant prestene er noe høyere enn det totale fraværet. Økningen fra fjoråret kan man særlig se blant kvinnene. Bispedømmene er særlig opptatt av dette. Agder og Telemark sier for eksempel "Enkelttilfeller slår kraftig ut, men vi kan ikke slå oss til ro med dette".

Arbeidsmiljøundersøkelsen for kvinnelige prester

På bakgrunn av medieoppslag høsten 2020 og Bispemøtets uttalelse om kvinnelige prester ble det vedtatt å gjennomføre en arbeidsmiljøundersøkelse for kvinnelige prester. Undersøkelsen ble bestilt etter at flere kvinnelige prester fortalte om en krevende arbeidssituasjon. Det er første gang en slik undersøkelse er gjennomført, og den fikk svært høy deltakelse, 78 % av de spurte kvinnelige prestene svarte. Funnene viser at mange kvinner opplever ulike mangler ved opplevd likestilling. Det er ganske store variasjoner mellom bispedømmene.

Undersøkelsen viser at 80 % av de spurte opplever likestilling i Den norske kirke, og rundt 90 % at de har en likestilt lederrelasjon og de samme rammevilkårene som sine mannlige kollegaer. Likevel har en høy andel i alle bispedømmer opplevd uønskede hendelser basert på at de er kvinnelige prester. Nidaros har høyest andel med 40 %, mens andelen i Bjørgvin, Sør-Hålogaland og Borg bispedømmer ligger mellom 35 % og 37 %. I bispedømmene Stavanger, Hamar, Agder og Telemark, Tunsberg og Oslo er andelen mellom 28 % og 31 %. I Nord-Hålogaland og Møre bispedømmer; fra 24 % til 26 %.

Det er stor forskjell på tvers av bispedømmene i andelen kvinnelige prester som har opplevd at det stilles spørsmål ved deres kvalifikasjoner fordi de er kvinner. Det er særlig mange kvinnelige prester i Møre (29 %) og Nidaros bispedømmer (26 %) som har opplevd dette.

I Nidaros bispedømme svarer 32 % av de kvinnelige prestene at de ikke føler seg like respektert i arbeidet som sine mannlige kollegaer. I Oslo bispedømme er tallet 23 %, mens tallet i Borg er 7 % og i Stavanger 6 %. I Nord-Hålogaland og Hamar bispedømmer sier én av fire at de ofte opplever at relevante arbeidsoppgaver går til mannlige kollegaer i stedet for dem selv, mens det i Stavanger og Tunsberg bispedømmer kun gjelder 3 % av de spurte.

Det er variasjon i hvordan ulikt syn på kvinnelige prester påvirker arbeidsmiljøet. Tre av fire kvinnelige prester i Bjørgvin bispedømme opplever krevende kollegarelasjoner på grunn av ulikt syn på kvinnelige prester. Tilsvarende opplever 59 % av de kvinnelige prestene dette i Møre, mens andelen er 45 % i Nord-Hålogaland. I etterkant av undersøkelsen er det utarbeidet en egen handlingsplan for området. Det er oppnevnt en koordineringsgruppe for likestilling ledet av direktør i Kirkerådet og preses. Gruppens hovedoppgave er å bidra til strategiske diskusjoner og målutforming av likestillingsarbeidet i

Den norske kirke. Hovedverneombudet og de tillitsvalgte er trukket aktivt inn i arbeidet for likestilling, mangfold og inkludering.

Medarbeiderundersøkelse 2021

Medarbeiderundersøkelsen i 2021 ble gjennomført for å kartlegge ansattes trivsel, engasjement og opplevde rammer for å gjøre en god jobb. Medarbeiderundersøkelsens hensikt var å få en samlet kartlegging av arbeidsmiljø i hele trossamfunnet. Den ble utviklet i et samarbeid mellom Kirkerådet, Norges kirkevergelag, Nettverk for kirkelige fellesråd med støtte fra KA. Medarbeiderundersøkelsen er den andre nasjonale undersøkelsen blant alle ansatte i hele trossamfunnet. Den første, som ble gjennomført i 2012, hadde lav deltakelse. Medarbeiderundersøkelsen 2021 for hele Den norske kirke hadde en svarprosent på 73%.

Totalt fullførte 83% av medarbeidere i rettssubjektet undersøkelsen. Undersøkelsen viser at 70 % av medarbeiderne her har et høyt eller svært høyt engasjement i jobben. Medarbeidere i rettssubjektet opplever at deres evner og kunnskaper brukes godt i arbeidet, de har gode muligheter for utvikling, og at de blir faglig utfordret gjennom jobben. Medarbeidere rapporterer også at de har kompetansen de trenger for å utføre oppgavene på en god måte, og at det er liten fare for helseskader og fysiske belastninger i forbindelse med arbeidet.

Blant enkeltspørsmålene som har fått lavest skår, kommer spørsmål om balansert arbeidsliv dårligst ut. Medarbeidere i rettssubjektet Den norske kirke rapporterer lavere skår på negativt stress, balanse mellom arbeidsliv og fritid, og bekymringer knyttet til helse.

Arbeid med HMS

Det er fastsatt mål for HMS-arbeidet. Handlingsplaner er utarbeidet på overordnet og regionalt nivå. Arbeidsmiljøutvalg (AMU) og regionale AMU (RAMU) i alle bispedømmer og Kirkerådets sekretariat har jevnlig møter. Det gjennomføres årlige HMS-revisjoner i tre- fire bispedømmer etter tur.

Risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) har vært viktige verktøy i nok et år preget av pandemi. RAMU-ene har hatt sterkt fokus på arbeidssituasjon og ivaretagelse av alle ansatte. I 2021 ble det også gjennomført en undersøkelse som evaluerte prestenes arbeidstidsavtaler.

D. Likestilling

Regnskapslovens § 3-3a og kravene i likestillings- og diskrimineringsloven § 26 a stiller krav til å redegjøre særskilt om den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i virksomheten og om tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme formålene i likestillings- og diskrimineringsloven (Redegjørings- og aktivitetsplikten). Det vises her til redegjørelse under, samt årsregnskap. Kirkerådet har også vedtatt en handlingsplan for likestilling, inkludering og mangfold som kan leses her: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/plandokumenter/likestilling-inkludering-og-mangfold/>

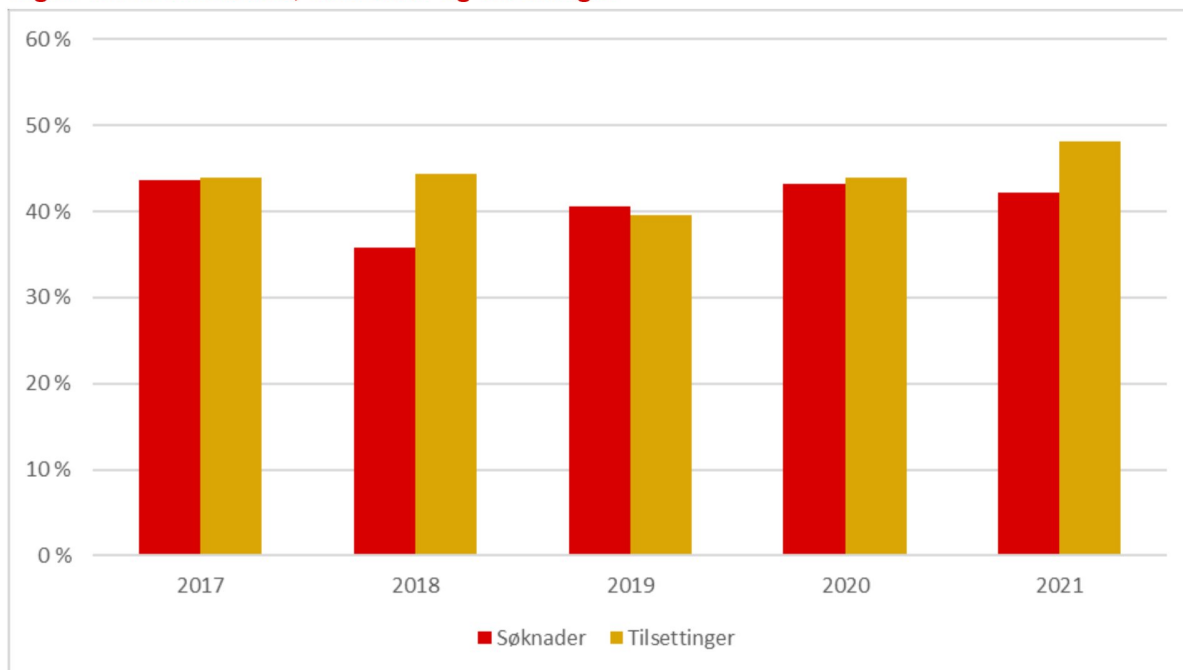
Iht. tilskuddsbrevet fra Barne- og familiedepartementet for 2021 bør: «Den norske kirke [...] arbeide for å utvikle rutiner og arbeidsformer for å nå målene for regjeringens inkluderingsdugnad. I årsrapporten bør det redegjøres for hvordan rekrutterings-arbeidet har vært innrettet for å nå målet om 5 pst.»

Inkluderingsdugnaden har som mål at 5 % av alle nyansatte i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Rettssubjektet Den norske kirke hadde i 2021 to tilsetninger der den ansatte hadde nedsatt funksjonsevne. Totalt ble det gjennomført 156 tilsetninger i 2021.

Søkere og tilsetninger

I 2020 var andelen ansatte kvinner ett prosentpoeng høyere enn andelen kvinnelige søkere. Denne trenden forsetter i 2021. Nå er forskjellen seks prosentpoeng.

Figur 14: Kvinneandel, søknader og tilsetninger

Kilde: Bispedømmene.

Tabell 16: Kvinneandel i ulike stillinger

	2019	2020	2021
Presteskapet	36 %	37 %	38 %
Proster og biskoper	33 %	29 %	32 %
Lederstillinger på bispedømmekontor/Kirkerådet	35 %	37 %	38 %

Kilde: Kirkerådet. Prestevikarer er ikke inkludert.

I 2021 var det 1 140,3 presteårsverk i Den norske kirke. Kvinner var tilsatt i 429,8 av disse. Det gir en total kvinneandel i presteskapet i 2021 på tilnærmet 38 %. Kvinneandelen i presteskapet er økende. Blant prester over 50 år er kvinneandelen 34,7 %. Blant de under 50 år er den 42,8 %.

Det er fortsatt store ulikheter mellom bispedømmene. Oslo har passert 50 % mens Agder og Telemark, Bjørgvin og Møre ligger mellom 25 og 30 %.

Det var totalt 99 personer tilsatt som biskop eller prost i 2021. Av disse var 32 kvinner, og kvinneandelen var dermed 32 %. Ved bispedømmekontorene og i Kirkerådet var 48 personer tilsatt i lederstillinger, hvorav 18 var kvinner. Det gir en kvinneandel på 38 %.

Tabell 17: Kvinners lønn i prosentandel av menns lønn

	Andel
Totalt - prester	97,6
Kapellaner	99,1
Sokneprester	98,5
Proster	100,9
Spesialprester	98,7
Seniorprester	103,2
Prostiprester	98,7
Domproster	102,2
Biskoper	98,4
Stiftsdirektører	98,1
Avdelingsledere/seksjonsledere	101,5

Kilde: Lønnssystemet Aditro.

Tallene viser små forskjeller mellom kvinner og menn i presteskapet. Sokneprester, kapellaner og prostiprester har ansiennitetsstiger. Det er ingen dokumenterte lønnsforskjeller i presteskapet utover det som ulik ansiennitet gir.

Det er ikke identifisert lønnsforskjeller innen en stillingsgruppe hvor kjønn kan være en mulig forklaring. For gruppen ansatte på bispedømmekontorene og Kirkerådet unntatt lederstillinger, så tjener kvinner 93,4 % av menns inntekt. Menn har en snittalder på 51,9, kvinner på 50,5. Disse stillingene er i hovedsak direkteplassert. Evalueringen fra lokale lønnsforhandlinger 2021 viser at eventuelle kjønnsbestemte lønsmessige skjevheter hadde partenes fokus.

Deltidsansatte

Tabell 18: Deltidsansatte

	Menn			Kvinner			Totalt		
	Antall	Årsverk	Gj.snittlig stilling	Antall	Årsverk	Gj.snittlig stilling	Antall	Årsverk	Gj.snittlig stilling
2020							121	66,5	55 %
2021	51	30,3	60 %	71	45,5	64 %	122	75,8	62 %

Kilde: Lønnssystemet Aditro.

Tabellen viser en oversikt over deltid blant fast ansatte. Det er forholdsvis mer deltid på bispedømmekontorene enn blant presteskapet. Det er en tydelig kultur for primært å lyse ut heltidsstillinger. Den gjennomsnittlige størrelsen på deltidsstillinger har økt fra 55 % til 62,1 %. Bruken av deltid drøftes årlig med tillitsvalgte.

Midlertidig tilsatte

Det er krevende å rekruttere prester. 71,3 årsverk ble utført av pensjonister i 2021. Flere ordinerte prester med annen hovedarbeidsgiver var sommervikarer. I vakanseperioder rekrutteres ofte fellesrådets menighetspedagog eller en lokal lærer til å undervise konfirmantene.

Det er et fåtall prosjektstillinger med midlertidig ansatte i presteskapet. På bispedømmekontorene og i Kirkerådets sekretariat gjøres det midlertidige tilsetninger primært ved avgrensede arbeidstopper. Det er ikke gjort funn som tyder på at kvinner oftere er midlertidig tilsatt enn menn. Bruken av midlertidig tilsetting drøftes årlig med tillitsvalgte.

Foreldrepermisjoner

32 menn og 37 kvinner hadde foreldrepermisjon i 2021. Mange av permisjonene startet i 2020 eller har sluttdato i 2022. Mennene hadde i snitt 11,22 uker permisjon og kvinnene 19,9 uker i 2021.

Del V. Vurdering av fremtidsutsikter

Ny strategi

Kirkemøtet vedtok i 2021 en ny overordnet strategi for trossamfunnet. Den er kortfattet og utformet slik at det skal være mulig for bispedømmer og menigheter å bruke den i sitt videre arbeid med å konkretisere tiltak for å nå mål. Strategien har en tidshorisont frem til 2030. Strategien beskriver hvordan Den norske kirke skal åpne rom for tro, være der livet leves og være mer for flere gjennom arbeid for den enkelte og samfunnet, og gjennom kirken som organisasjon.

Trosbasert organisasjon i sivilsamfunnet

På vei ut av to år med korona blir det viktig for Den norske kirke å skape en plattform for å være en organisasjon i sivilsamfunnet uten styringsbånd til staten. Samtidig skal vi utforske hvilken lærdom vi tar med oss ut av årene med pandemi og hva som blir den «nye normalen». Vi har lært mye om hvordan digitale plattformer og fysiske møteplasser kan utfylle hverandre på gode måter. Vi ser også konturene av at de små og personlige møteplassene er like viktige som de store arrangementene og at det å være kirke ute i det offentlige rom der folk ferdes, må gå hånd i hånd med å invitere inn til kirkerommet. Den norske kirke har stor betydning for enkeltmennesker, lokalsamfunn og storsamfunn i Norge, og kirkens selvstendighet legger grunnlag for en ny bevissthet om denne betydningen.

Etter skillet fra staten er Den norske kirke landets største medlemsorganisasjon med en viktig rolle i sivilsamfunnet. Det strategiske arbeidet for å knytte kontakter, formidle kirkens relevans for samfunnet til beslutningstakere og ivareta rammebetingelsene blir stadig viktigere. Dette vil være et viktig arbeidsfelt i tiden fremover.

Kirkelig organisering

Det må fortsatt arbeides med den kirkelige forståelsen av demokrati, slik at de folkevalgte organene på alle nivå i organisasjonen får gode rammevilkår for å styre og lede virksomheten. Det er et stort behov for å lande en kirkelig organisering av felles arbeidsgiveransvar for alle som arbeider i lokalkirken. Dette har vært et uløst spørsmål i mange år, og det tar for mye energi fra for mange som burde hatt fullt fokus på å skape kirke. Det blir helt avgjørende å komme videre med dette slik at arbeidet med å videreutvikle organisasjonen kan fortsette på flere områder.

Digitale fellesløsninger bidrar i stor grad til å skape en sammenhengende kirkelig organisasjon, og dette vil også være et prioritert arbeidsområde i tiden fremover.

Kommunikasjon

Pandemien har gitt viktige erfaringer om betydningen av å nå ut med det kristne budskapet der folk er – og folk er på nett. Samtidig er befolkningens mediehverdag i konstant og stadig raskere endring. Dette virker inn på og krever stadig mer av kirkens rådgivning for kirkelig tilstedeværelse for ledelse, menighetene, nasjonale konti og kampanjearbeid. For best mulig å møte muligheter og utfordringer og kunne legge til rette for å være kirke på nye måter lokalt, regionalt og nasjonalt må kirken være tett på disse endringene og ta temperaturen på folks behov og forventinger.

Det digitale kirketilbudet skal gå hånd i hånd med det fysiske, og må gjøres lett tilgjengelig. Ulike sosiale medier har vært viktige distribusjonskanaler, samtidig er det en rekke ulike etiske dilemma og personvernspørsmål knyttet til disse kanalene. Derfor vil arbeidet med å finne alternative løsninger for både produksjon og distribusjon av innhold trappes opp i tiden fremover. Samarbeid med etablerte tv-kanaler kan være aktuelt og skal utredes nærmere. Arbeidet med å tilby en velfungerende samtaletjeneste via chat vil fortsette. Ved å øke antallet chattere skal åpningstiden utvides slik at enda flere mennesker får mulighet til å ha en samtale med en prest eller diakon digitalt.

Kirkeliv

Trosopplæringsutvalget har levert en omfattende rapport med 55 anbefalinger. Anbefalingene spenner bredt og omhandler blant annet trosopplæring i hjemmet, stillingsstørrelser, målgruppe for trosopplæringen og bispedømmerådernes tilskuddsforvaltning. Et av de mest sentrale forslagene handler om at Den norske kirke må se hele undervisningsfeltet og alle aldersgrupper i sammenheng, i stedet for å skille mellom dette og trosopplæring 0-18 for døpte. Utredningen med forslagene er på bred høring og deretter begynner arbeidet med revisjon av Plan for trosopplæring, som planlegges til Kirkemøtet 2024. Mange har de senere årene pekt på behovet for å bygge fellesskap og etablere relasjoner i kirkens barne- og ungdomsarbeid. Breddetiltak i trosopplæring har i seg selv styrket tilknytningen til folkekirken, men møtepunktene blir for kortvarige til å etablere et miljø hvor barn og unge kan leve og vokse. Noe av det viktigste i årene fremover ser derfor ut til å være å skape sterkere sammenheng mellom trosopplæring og det alminnelige barne- og ungdomsarbeidet.

Pandemien har satt en effektiv stopper for det kirkelige kulturlivet som det nå må brukes ressurser på å bygge opp igjen. Kirkebyggene er attraktive lokaler for kulturarrangementer, og kirkemusikk og kultur har en bred appell i den norske befolkningen. I årene frem mot 2020 var det vekst i kulturarbeidet i kirken, og på vei ut av pandemien må målet være videre vekst på dette feltet. Det ligger også store utfordringer i det arbeidet som nå begynner med statlige midler til vedlikehold av verneverdige kirker. Dette vil også handle om å bygge bevissthet rundt kirkearkitekturens og kunstens betydning og hvordan dette formidles.

Frivilligheten er et annet område som har endret seg under pandemien og som må bygges opp igjen.

Mangfold

Som stor majoritetskirke møter vi arbeidet med likestilling, inkludering og mangfold på mange områder: I forhold til landets minoriteter og urfolk, som «hvit» kirke som skal speile et stadig mer mangfoldig samfunn og overfor arbeidstakere og brukere med nedsatt funksjonsevne med behov for digitale og andre verktøy for å gjøre en god jobb eller for å komme i kontakt med kirken.

I 2023 legger Sannhets- og forsoningskommisjonen frem sin rapport om samer og nasjonale minoriteter. Kirken har vært en del av majoritetssamfunnet som har bidratt til å undertrykke språk og kultur og fortsatt har vi skritt å ta på forsoningsveien. En endret nasjonal organisering av kvensk kirkeliv vil få et forsterket fokus i tiden som ligger foran.

Arbeidsmiljøundersøkelsene om kvinnelige prester og medarbeidere med LHBT+ viser også at det gjenstår arbeid for å skape inkluderende og likestilte vilkår for alle ansatte.

Opplysningsvesenets fond

Kirken står overfor en helt ny utfordring når store verdier i form av prestegårder og kontorbygg overføres fra Opplysningsvesenets fond til Den norske kirke. Forberedelsene til å overta og forvalte byggene er i gang og vil kreve oppmerksomhet og ressurser fremover.

Klima

Den norske kirke har i mange år arbeidet og hatt et sterkt engasjement for bevaring av skaperverket. Kirkemøtet vedtok i 2021 å fortsette og utvide dette arbeidet. Kirkemøtet vil styrke den teologiske bevisstheten om sammenhengen mellom troen på Den treenige Gud og klima, miljø og bærekraft, påvirke politikk og handlingsmønster og utfordre til erkjennelse, omvendelse og endret atferd i møte med et truet skaperverk. Som en integrert del av det norske samfunnet må kirken evne å utvise forståelse og respekt for enkeltmenneskers, lokalsamfunns og bedrifters utfordringer med å omstille seg, samtidig som den er en pådriver for de radikale endringene som må til frem mot 2030. For første gang har Kirkemøtet også vedtatt å redusere Den norske kirkes egne utslipp og miljøbelastning. Årene frem mot 2030 vil kreve stor omstilling i Den norske kirke knyttet til reisevirksomhet og energibruk på

kirkebygg. Den norske kirke vil fortsette å engasjere seg for vern om skaperverket, som er en sentral del av kirkens teologi og oppdrag.

Ny normal

Gjennom pandemien har vi vært opptatt av hva som blir “den nye normalen” når pandemien dør ut. Det ser ut til at raske endringer og evne til omstilling blir en viktig del av den nye normalen.

Klimautfordringene krever endring og når vi nå har fått krig i våre nærområder, viser det med all mulig tydelighet at verden ikke beveger seg entydig i retning av mer fred, fellesskap og forståelse mellom folk på tvers av landegrensene. Kirkens budskap om håp har vært relevant i en verdensomspennende pandemi, og det er avgjørende i møte med klimaendringene. Midt i en krig, blir det igjen synlig hvor radikalt kirkens forkynnelse om forsoning og fiendekjærlighet er. Budskapet om tillit og fellesskap blir stadig viktigere i en verden med økende polarisering. Som fellesskap, lokalt i menighetene og nasjonalt som folkekirke, vil Den norske kirke bidra til mer himmel på jord.

Årsregnskap 2021

Den norske kirke

Org.nr.: 818 066 872

ÅRSBERETNING 2021 FOR RETTSSUBJEKTET DEN NORSKE KIRKE

OM VIRKSOMHETEN

Rettssubjektet Den norske kirke (Dnk) omfatter den tidligere statlige virksomheten av trossamfunnet Den norske kirke. 2021 er det femte regnskapsåret for Dnk etter at trossamfunnet ble omdannet til eget rettssubjekt.

Kirkemøtet er Dnks øverste organ og opptre på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, jf. trossamfunnsloven § 11.3 Kirkerådet er det utøvende organ for Kirkemøtet og har ansvaret for økonomiforvaltningen og at økonomistyringen av de midlene som Kirkemøtet disponerer, er forsvarlig, jf. kirkeordning for Dnk § 30.3

Formålet med rammebevilgningen fra Barne- og familiedepartementet er å støtte opp under Den norske kirke som folkekirke i samsvar med Grunnloven § 16. Fra dette er det utledet følgende retningsgivende mål for anvendelsen av midlene:

- Den norske kirke skal være en landsdekkende, selvstendig og demokratisk folkekirke.

Prop. 1 S (2020-2021) operasjonaliserer dette på følgende måte:

"Finansieringa av Den norske kyrkja skal leggje til rette for at kyrkja framleis kan vere ei folkekyrkje med ei sterk lokal forankring. Dei som er medlemmar av kyrkja, skal kunne ta del i gudstenester og kyrkjelege handlingar der dei bur. Ei folkekyrkje blir kjenneteikna av at folk sluttar opp om kyrkja, og at ho er synleg i lokalsamfunna, både som trussamfunn og kulturberar. Dette byggjer på at prestetenesta har gode vilkår, og at kyrkjebygga blir haldne i hevd. Det er òg viktig at dei kyrkjelege organa har legitimitet og forankring hos medlemmane. Då er det ein føresetnad at det blir gjennomført demokratiske val både på lokalt, regionalt og nasjonalt plan i kyrkja.

Staten si oppgåve er å gi kyrkja høvelege rettslege og økonomiske rammer for arbeidet sitt, slik at kyrkja kan halde fram som ei demokratisk folkekyrkje. Strategiar og tiltak for å nå målet må kyrkja sjølv utforme".

Ved utgangen av 2021 hadde Den norske kirke 3 660 763 medlemmer og tilhørige, hvorav 3 524 799 bosatt i Norge. Dette utgjør 65 prosent av den norske befolkningen. Dnk skal sørge for prestedtjeneste til alle 1164 sokn, i tillegg kommer det syv døvemenigheter, Bymenigheten Sandnes, Saemien Åålmege og Svalbard kirke. Videre er de landsdekkende døvekirken organisert som et eget prosti. Dnk skal også forvalte medlemsregister, gi faglig og økonomisk støtte til trosopplæring og annen trosformidling og diakonalt arbeid, samt ivareta det kirkelige demokrati som sine hovedaktiviteter.

Det er ved utgangen av 2021 totalt 1 610 faste årsverk i Dnk, hvorav 1 334 er prester, 255 årsverk innen fag- og administrative stillinger og 21 årsverk i andre stillinger.

I Statsbudsjettet for 2021 er det bevilget tilskudd til Dnk som tilsvarer et aktivitetsnivå som tidligere. Kirkerådet fordeler tilskuddet videre til oppgaver som utføres i regi av Kirkerådet og bispedømmerådene. Tilskuddet har i sin helhet gått til finansiering av virksomheten og videreformidling av tilskudd til eksterne mottakere i sokn, fellesråd eller andre i overensstemmelse med vedtak og avtaler.

Kirken har elleve bispedømmer med hver sin biskop og valgte bispedømmeråd med sekretariat for råd og biskop. Kontorene ledes av hver sin stiftsdirektør som daglig leder. Bispedømmekontorene ligger i Fredrikstad, Oslo, Hamar, Tønsberg, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Molde, Trondheim, Bodø og Tromsø. Kirkerådet er lokalisert i Oslo, mens avdeling for samisk kirkeliv er lokalisert i Tromsø. Svalbard kirke er lokalisert i Svalbard.

Kirkerådet mener at årsregnskapet og balansen med noter gir et rettviseende bilde av organisasjonens stilling og resultat. Det er heller ikke etter regnskapsperiodens utgang inntrådt forhold som etter ledelsens syn har betydning ved bedømmelsen av regnskapet men vi viser til omtalen av koronasituasjonen.

RISIKO OG RISIKOSTYRING

Ulike deler av Dnk sin virksomhet er utsatt for ulik grad av risiko. Dette gjelder både risikostyring for Dnk og finansiell risiko:

Risikostyring i Dnk

Dnk er avhengig av et godt omdømme for å sikre troverdighet og opprettholde tillit blant medlemmene i Den norske kirke, lovgivende og bevilgende myndigheter, i samfunnet og for å sikre fremtidig rekruttering.

For den samlede driften og for større prosjekter blir det gjort egne risikoanalyser som ligger til grunn for planlegging og risikostyring.

Dnk gjennomfører faglige ROS-analyser innen blant annet økonomi og HMS. Bispedømmene gjennomfører en egen ROS-analyse av sin virksomhet og benytter et opplegg i Questback med vurdering av sannsynlighet og konsekvens for risikoer. Alle aktiviteter i ROS analyser er samlet i et årshjul som gir god oversikt og mulighet for koordinering. Det foretas også DPIA med vurderinger av personvernkonsekvenser når det er aktuelt.

Finansiell risiko

Egenkapitalen har de siste årene økt og utgjør kr 372 mill. Den finansielle risikoen vurderes nå som lavere enn tidligere år men egenkapitalen er likevel kr 93 mill lavere enn målet om at den bør utgjøre 20% av inntektene. Det ble i 2021 vedtatt begrensninger på nivået for oppspart kapital i de ulike enhetene (bispedømmerådene). Dette vil bidra til større regnskapsmessig forutsigbarhet og styrke rettssubjektets egenkapital.

Overskuddslikviditet er primært plassert i bank. En andel langsiktig ledig kapital har siden 2019 vært plassert i en fondsportefølje i samarbeid med uavhengig investeringsrådgiver. Denne kapitalen kan betraktes som Dnk's egenkapital og gjennom plasseringer søker Dnk å bygge opp denne. Porteføljen består av 30 % aksjefond og 70% i rentepapirer (obligasjonsfond og pengemarkedsfond). Ny investeringsstrategi tillater å øke aksjeallokeringen til 40%. Ved å spre plasseringen i ulike aktivaklasser og mellom globale og norske markeder er risikoen dempet. Ved utgangen av 2021 var markedsverdien til porteføljen kr 266 mill. Porteføljen bokføres til laveste av anskaffelseskost og markedsverdi.

Det er noe risiko knyttet til uforutsigbare svingninger i kostnadsnivå på pensjonspremien og Dnk er sårbar for vesentlige endringer i det statlige tilskuddsnivået.

ÅRSREGNSKAPET

Dnk fører regnskap i samsvar med regnskapsloven, jf. trossamfunnsloven § 14 sjettede ledd, men med unntak for føring av pensjonsordning. Unntaket er hjemlet i forskrift om rekneskapsføring av pensjonsutgifter for Den norske kyrkja.

Resultat

Ansvaret for tros- og livssynsområdet ligger under Barne- og familiedepartementet og Dnk mottar det vesentligste av tilskudd til driften fra dette departementet. I tillegg mottar Dnk tilskudd fra Justis- og beredskapsdepartementet til drift av Svalbard kirke. Øvrige tilskudd mottas fra Opplysningsvesenets fond og andre offentlige virksomheter.

Normalt blir om lag 25 prosent av tilskuddet formidlet videre som tilskudd til fellesråd, sokn og andre kirkelige samarbeidspartnere. For 2021 utgjorde dette vel 27 %. Resterende midler tildeles egen virksomhet for å dekke lønns- og driftskostnader.

Statlige tilskudd utgjør hovedparten av samlede inntekter på kr 2 323,1 mill. På utgiftssiden er personalkostnader største regnskapspost med kr 1 399 mill fulgt av utbetalte tilskudd kr 634 mill. Øvrige driftskostnader utgjorde i 2021 kr 314,1 mill, avskrivninger kr 4,8 mill og netto finansinntekter ble kr 18,6 mill.

Koronasituasjonen har som for 2020 preget kirke og samfunn i store deler av 2021. Møter er flyttet ut fra kirkebygg og over til andre kanaler. Kirken har sterkt fokus på digitalisering og bruker i økende grad de digitale mulighetene. Det er i 2021 gjort store investeringer knyttet til digital kirke og satsingen videreføres i 2022.

Den norske kirke har i 2021 styrt sitt aktivitetsnivå innenfor tildelte rammer. Lavere pensjons-kostnader og vakante stillinger har gitt budsjettbesparelser. Videre har koronasituasjonen ledet til lavere utgiftsnivå for møte- og reiseaktivitet.

Årets regnskap framkommer med et underskudd på kr 9,7 mill. Underskuddet dekkes av den frie egenkapitalen.

For 2022 har Stortinget vedtatt et tilskudd med økning på 2,95%. Dette rammetilskuddet gir rom for å videreføre Den norske kirke sitt aktivitetsnivå fra 2021.

Balanse

Egenkapitalen per 31. desember 2021 er kr 372 mill mot kr 381 mill året før. Totalkapitalen er kr 777 mill. Investeringsbehovet er lavt, og anleggsmidler utgjør en lav andel av totalbalansen. Dnk har tilfredsstillende likviditet på kort sikt, men er sårbar for vesentlige endringer i tilskudd og driftsaktiviteter.

Kontantstrøm

Likvidbeholdningen (bank og kontanter) er i 2021 økt med kr 32 mill. Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter utgjør kr 33 mill og gir et uttrykk for inn- og utbetalinger i perioden.

ARBEIDSMILJØ

Ledelsen har fastsatt mål for HMS-arbeidet, og handlingsplan er utarbeidet på overordnet nivå. Bispedømmerådene er bedt om å utarbeide egne handlingsplaner. Arbeidsmiljøutvalg (AMU) og regionale AMU (RAMU) i alle bispedømmer og Kirkerådets sekretariat har jevnlig møter. Det foreligger oversikt over verneområder og verneombud.

Internkontrollen er dokumentert i egen HMS-håndbok. Systematisk overvåking av internkontrollen ivaretas ved blant annet ledelsens årlige gjennomgang både sentralt og regionalt, og ved HMS-revisjon i bispedømmer og prostier. Rutiner er etablert for å ivareta sentrale krav i HMS-lovgivningen. Det er i 2021 satt i drift digitalt system for varsling, og det har vært arbeidet med etablering av digitalt system for avvismelding. Det ble i 2021 ikke rapportert til AMU om skader og alvorlige ulykker.

Sykefraværet i 2021 var på 5,99% mot 5,37 % i 2020.

YTRE MILJØ

Dnk sin virksomhet er i all hovedsak tjenesteleveranser, og driften har en begrenset forurensende effekt på det ytre miljø. Ved innkjøp legges det vekt på miljøvennlige alternativer der det er mulig. Kirkerådet og syv av bispedømmene er Miljøfyrtårn-sertifiserte.

DISKRIMINERING

Frem til 1. januar 2021 var det et generelt krav om medlemskap i Den norske kirke for alle ansatte, men med anledning til å søke dispensasjon for enkelte stillinger. Fra 1. januar 2021 er det ikke lenger et slikt generelt krav om medlemskap for alle ansatte, men ved tilsetning i kirkelige stillinger som er av betydning for å virkeliggjøre Den norske kirkes formål, stilles det krav om medlemskap i tråd med adgangen til dette i likestillings- og diskrimineringsloven § 9, jfr. § 30. Ut over dette søkes mangfold både når det gjelder kjønn, seksuell orientering, etnisk bakgrunn og funksjonsevne.

Våren 2020 gjennomførte Den norske kirke en arbeidslivsundersøkelse om LHBT og kirke. Rapporten ble offentliggjort i oktober 2020. Våren 2021 ble det gjennomført en undersøkelse om kvinnelige presters arbeidssituasjon.

Høsten 2021 ble det gjennomført en felles medarbeiderundersøkelse for hele trossamfunnet. Den forrige var i 2012.

Oppfølgingen av disse undersøkelsene utfordret oss på en systematikk både for egen virksomhet, men også for hele trossamfunnet. En koordineringsgruppe for likestilling, inkludering og mangfold ledet av Kirkerådets direktør og preses i Bispemøtet ble etablert i løpet av året. Kirkerådet vedtok i september et forventningsdokument om likestilling, inkludering og mangfold i Den norske kirke.

Forventningsdokumentet har fått overskriften «Rom for alle – bruk for alle» Gjennomgang av dette dokumentet blir en årlig Kirkerådssak. Sammen med forventningsdokumentet ligger en handlingsplan som skal forplikte Den norske kirke til et systematisk mangfoldsarbeid hvor ansvaret ikke pulveriseres, men plasseres og hvor konkrete tiltak skal gjennomføres innen gitte frister.

LIKESTILLING

Aktivitets- og redegjørelsesplikt

Kirkerådet har vedtatt en handlingsplan for likestilling, inkludering og mangfold, og den kan leses her: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/plandokumenter/likestilling-inkludering-og-mangfold/>

Likestilling blir tillagt vekt ved rekruttering og avlønning av ledere og medarbeidere i Dnk. Det arbeides løpende med informasjon og bevisstgjøring om aktuell likestillings- og diskriminerings-lovgivning. 43% av søknadene til prestestillinger kom fra kvinner. Det ble ansatt kvinner i 44% av stillingene.

Kvinner tok i snitt ut 100 dager foreldrepermisjon, det tilsvarer 20 uker. Menn tok i snitt ut 57 dager, dette tilsvarer 11,4 uker. I tallene ligger kun permisjonsdager avviklet i 2021.

I presteskaper er kvinneandelen nå 37,7 %. Kvinneandelen er stigende og andelen kvinnelige prester øker jo yngre aldersgruppene er. Det er bare 60 år siden den første kvinnen ble ordinert til prestatjeneste. I geistlige lederstillinger (biskop, prost og domprost) er kvinneandelen 32,3%. Det er verd å merke seg at ved utgangen av 2021 er 7 av 12 biskoper kvinner.

57% av våre øvrige ansatte (ansatte på bispedømmekontorene og i Kirkerådets sekretariat) er kvinner. Kvinneandelen i administrative lederstillinger i Kirkerådet og på bispedømmekontorene er 37,5%. Blant Kirkerådets medlemmer er det 11 kvinner og 6 menn, der leder og nestleder er kvinner.

Deltid og midlertidige stillinger

Pr 31.12.21 hadde vi 121 faste ansatte i deltidsstillinger og disse har i snitt 55% stilling. Gradert uttak av foreldrepermisjon inngår i deltidstallene. 84 av våre deltidsansatte er prester. Det er ikke identifisert ønsket deltid.

Midlertidig tilsetning er vikarer ved foreldre- og studiepermisjoner. Årskullene med prester som pensjoneres er større enn de som utdannes. Det gjør det krevende å få plass prester med godkjent utdanning. Dette øker bruken av midlertidige stillinger. Dette gjelder alt fra vikarer i 100 % til konfirmantlærere i 10- 20 % stilling. Det var 167 midlertidig tilsatte og vikarer ved årsskiftet. 97 av disse er kvinner. Best mulig vikardekning er et satsningsområde for alle bispedømmer.

Tabell: Kvinners andel av menns lønn										
Totalt prester	Kapel- laner	Sokne- prester	Proster og domproster	Spesial prester	Senior prester	Prosti prester	Bis- koper	Stifts- direktørene	Avd.leder seksjons leder	Øvrige ansatte
97,4	99,9	98,4	101,7	96,3	97,9	95,9	99,2	103,5	98,5	92,4

FREMTIDIG UTVIKLING

Det er forventet at Stortinget vil sikre fremtidig forsvarlig drift av Dnk for å oppfylle Grunnlovens § 16. Dnk arbeider aktivt med å redusere kostnader og øke inntekter for å kunne oppfylle kirkens oppdrag. Det er gode muligheter for å oppfylle statens målsettinger for bevilgningen til Dnk i 2022, og det er grunnlag for fortsatt drift. Det arbeides målbevisst med å øke digitaliseringen av kirken, medlemsdialog og digitaliserte arbeidsprosesser for å gi befolkningen et bredt og tilgjengelig kirkelig tilbud. Det arbeides videre aktivt med synkende dåps- og medlemstall samt utfordringer med rekruttering til kirkelige stillinger.

Oslo, 25. mars 2022

Kristin Gunleiksrud Raaum
Leder

Linn Strømme Hummelvoll
Kirkerådsmedlem

Karin-Elin Berg
Nestleder

Martha Garborg Bergslid
Kirkerådsmedlem

Alex Ramstad Døsvik
Kirkerådsmedlem

Therese Egebakken
Kirkerådsmedlem

Lill Tone Grahl-Jacobsen
Kirkerådsmedlem

Turid Torland Håland
Kirkerådsmedlem

Karl Johan Kirkebø
Kirkerådsmedlem

Tove Karoline Knutsen
Kirkerådsmedlem

Kjersti Gautestad Norheim
Kirkerådsmedlem

Kurt Marleif Ebbe Solstrøm
Kirkerådsmedlem

Rolf Steffensen
Kirkerådsmedlem

Thomas Tinglum
Kirkerådsmedlem

Olav Fykse Tveit
Kirkerådsmedlem

Therese Kristin Utgård Aas
Kirkerådsmedlem

Iselin Vistekleiven
Kirkerådsmedlem

Ingrid Vad Nilsen
Direktør

RESULTATREGNSKAP

DEN NORSKE KIRKE

Beløp i 1000 kroner	Note	2021	2020
DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER			
Mottatt tilskudd	1	2 308 073	2 237 148
Annen driftsinntekt	1, 14	14 995	17 616
Sum driftsinntekter		2 323 069	2 254 764
Utbetalt tilskudd	2	633 725	566 956
Varer for vidersalg		86	92
Lønnskostnad	3, 4	1 398 733	1 361 335
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	5	4 796	4 604
Annen driftskostnad	3, 6, 11, 14	314 111	262 234
Sum driftskostnader		2 351 451	2 195 222
Driftsresultat		-28 382	59 543
Finansinntekter	7	18 650	10 516
Finanskostnader	7	17	34
Resultat av finansposter		18 633	10 482
Ordinært resultat		-9 749	70 025
Årsresultat		-9 749	70 025
OVERFØRINGER			
Avsatt til annen egenkapital	13	-9 749	70 025
Sum overføringer		-9 749	70 025

BALANSE

DEN NORSKE KIRKE

Beløp i 1000 kroner	Note	2021	2020
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
IMMATERIELLE EIENDELER			
Medlemsregister/kirkebok	5	697	3 609
Sum immaterielle eiendeler		697	3 609
VARIGE DRIFTSMIDLER			
Leilighet, hytte	5	5 078	5 078
Driftsløsøre, inventar o.a. utstyr	5	1 879	2 395
Sum varige driftsmidler		6 957	7 473
FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER			
Lån til tilknyttet selskap	9	4 735	4 735
Investeringer i aksjer og andeler	8	256 253	246 970
Sum finansielle anleggsmidler		260 988	251 705
Sum anleggsmidler		268 641	262 787
OMLØPSMIDLER			
FORDRINGER			
Kundefordringer	11	9 286	9 188
Andre kortsiktige fordringer	10	8 939	12 791
Sum fordringer		18 225	21 979
Bankinnskudd, kontanter o.l.	12	489 752	457 651
Sum omløpsmidler		507 977	479 630
Sum eiendeler		776 618	742 417

BALANSE

DEN NORSKE KIRKE

Beløp i 1000 kroner	Note	2021	2020
EGENKAPITAL OG GJELD			
EGENKAPITAL			
INNSKUTT EGENKAPITAL			
Bunden kapital	13	18 900	18 900
Annen innskutt egenkapital	13	100 000	100 000
Sum innskutt egenkapital		118 900	118 900
OPPTJENT EGENKAPITAL			
Annen egenkapital	13	252 737	262 486
Sum opptjent egenkapital		252 737	262 486
Sum egenkapital		371 637	381 386
GJELD			
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		54 387	35 609
Skyldig offentlige avgifter		81 607	76 141
Annen kortsiktig gjeld	10	268 986	249 282
Sum kortsiktig gjeld		404 981	361 031
Sum gjeld		404 981	361 031
Sum egenkapital og gjeld		776 618	742 417

BALANSE

DEN NORSKE KIRKE

Oslo, 25.03.2022

Styret i Den norske kirke

 Kristin Gunleiksrud Raaum
 Leder

 Linn Strømme Hummelvoll
 Kirkerådsmedlem

 Karin-Elin Berg
 nestleder

 Martha Garborg Bergslid
 Kirkerådsmedlem

 Alex Ramstad Døsvik
 Kirkerådsmedlem

 Therese Egebakken
 Kirkerådsmedlem

 Lill Tone Grahl-Jacobsen
 Kirkerådsmedlem

 Turid Torland Håland
 Kirkerådsmedlem

 Karl Johan Kirkebø
 Kirkerådsmedlem

 Tove Karoline Knutsen
 Kirkerådsmedlem

 Kjersti Gautestad Norheim
 Kirkerådsmedlem

 Kurt Marleif Ebbe Solstrøm
 Kirkerådsmedlem

 Rolf Steffensen
 Kirkerådsmedlem

 Thomas Tinglum
 Kirkerådsmedlem

 Olav Fykse Tveit
 Kirkerådsmedlem

 Therese Kristin Utgård Aas
 Kirkerådsmedlem

 Iselin Vistekleiven
 Kirkerådsmedlem

 Ingrid Vad Nilsen
 Direktør

INDIREKTE KONTANTSTRØM

DEN NORSKE KIRKE

Beløp i 1000 kroner	Note	2021	2020
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER			
Resultat		-9 749	70 025
Ordinære avskrivninger		4 796	4 604
Endring i kundefordringer		-98	60
Endring i leverandørgjeld		18 778	-388
Endring i andre tidsavgrensingsposter		19 741	5 584
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		33 468	79 886
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler		1 367	229
Innbetalinger ved salg av aksjer og andeler i andre fore		84 283	0
Utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre foret		84 283	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-1 367	-229
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		32 101	79 656
Beh. av kont. og kontantekvivalenter ved per. begynnel		457 651	377 995
Beh. av kont. og kontantekvivalenter ved per. slutt		489 752	457 651

REGNSKAPSPRINSIPPER

REGELVERK

Årsregnskapet for Den norske kirke (Dnk) er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.

I henhold til Lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) §14, sjette ledd, har Barne- og familiedepartementet fastslått at regnskapsloven gjelder for DnK, med mindre departementet har fastsatt annet i forskrift. I forskrift om regnskapsføring av pensjonsutgifter for Den norske kyrkja, fastsatt den 19. januar 2021, er det i §1 og §2 fastsatt at pensjonspremien skal regnes som pensjonskostnad og pensjonsforpliktelsene skal gå frem av notene. Dnk er ikke skattepliktig.

BRUK AV ESTIMATER

Det er i begrenset omfang benyttet estimater og forutsetninger ved utarbeidelse av årsregnskapet for Dnk. Områder som i stor grad inneholder skjønnsmessige vurderinger, forutsetninger eller estimater som er vesentlige for årsregnskapet, er beskrevet i note.

INNTEKTER

Inntekter består i det vesentligste av tilskudd fra staten, samt noe tilskudd fra andre virksomheter. Tilskuddene inntektsføres på vedtakstidspunktet eller ved oppfyllelse av andre vilkår gitt i vedtak til tilskuddene.

Øvrige inntekter består av salg av varer og tjenester, leieinntekter, gaver etc. Inntektsføring skjer på leveransetidspunktet .

LEASING

Foretaket har kun operasjonell leasing. Leasingutgifter kostnadsføres løpende som driftskostnad.

KLASSIFISERING OG VURDERING AV OMLØPSMIDLER

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen.

Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på transaksjonstidspunktet.

PENSJONER - YTELSESDORDNING

Dnk har pensjonsforpliktelser finansiert med sikrede ordninger.

Rettssubjektet har historisk ikke inntatt pensjonsforpliktelser i sitt regnskap. Dette er videre forankret i forskrift fastsatt av Barne- og familiedepartementet den 19. januar 2021, gitt fritak for bokføring av pensjonsforpliktelser for Dnk. Krav til noteopplysninger er opprettholdt og skal utarbeides i tråd med Norsk Regnskapsstandard nr 6 om pensjonskostnader. Pensjonsforpliktelsen og estimert pensjonskostnad iht aktuarberegningen framgår av note. Bokført pensjonskostnad svarer til betalt pensjonspremie og er klassifisert som lønnskostnader.

BETINGEDE UTFALL

Betingede utfall regnskapsføres når kostnaden anses sannsynlig og utfallet kan estimeres.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter og bankinnskudd.

NOTER

Beløp i notene er alle oppgitt i 1000 kroner.

Note 1 Driftsinntekter

Mottatt tilskudd:	2021	2020
Tilskudd fra statlige virksomheter	2 300 574	2 229 798
Tilskudd fra fylker og kommuner	5 313	5 540
Tilskudd fra organisasjoner og stiftelser	2 187	1 810
Sum	2 308 073	2 237 148

Annen driftsinntekt:		
Varesalg	1 078	1 037
Tjenestesalg	1 555	2 014
Leieinntekter m.m.	5 975	9 147
Andre inntekter inkl. periodiserte inntekter	6 388	5 418
Sum	14 995	17 616

Note 2 Utbetalte tilskudd

Dnk har i 2021 utbetalt tilskudd kr 633 725¹ til ulike formål. Det aller meste utbetales til fellesråd og sokn, og da i hovedsak ut fra gitte fordelingsnøkler. De resterende tilskuddene går til eksterne enheter inkludert institusjoner og internasjonale samarbeidspartnere, dels ut fra faste avtaler og dels etter søknad.

Utbetalte tilskudd:	2021	2020
Trosopplæring	343 865	319 456
Diakoni	86 311	78 991
Undervisning	93 949	89 869
Kirkemusikk	2 919	2 884
Domkirker	5 572	5 427
Internasjonale økumeniske organisasjoner	11 795	14 103
Andre institusjoner og kirkelige formål	34 233	34 081
Opplysningsvesenets fond	4 921	3 797
Andre ideelle formål	50 160	18 348
Sum utbetalte tilskudd	633 725	566 956

Note 3 Lønnskostnader og ytelser, godtgjørelser til direktør, styret og revisor

Lønnskostnader	2021	2020
Lønninger	1 090 826	1 054 688
Arbeidsgiveravgift	153 190	146 094
Pensjonskostnader	143 836	149 848
Andre ytelser	10 881	10 704
Sum lønnskostnader	1 398 733	1 361 335

I 2021 har Den norske kirke sysselsatt 1 610 årsverk.

Ytelser til ledende personer	Direktør	Styret
Lønn	1 226	930
Pensjonskostnader	189	0
Annen godtgjørelse	0	3
Sum ytelser til ledende personer	1 415	933

Det er ikke inngått avtale om etterlønn, bonuser, lån, sikkerhetsstillelse o.l. til fordel for direktør eller styremedlemmer.

Det er betalt for frikjøp av styreleder med 467' - kostnaden er registrert i regnskapet under andre driftskostnader. Styrehonorar omfatter alle honorar utbetalt til valgte medlemmer av Kirkerådet.

REVISOR

Kostnadsført revisjonshonorar inkludert MVA for 2021 utgjør kr 353'.

I tillegg kommer honorar for andre tjenester inkludert MVA med kr 343'.

Note 4 Ytelsespensjon

Den norske kirke (Dnk) er unntatt kravet om å balanseføre sikrede pensjonsforpliktelser. Det vises til prinsipnote.

Dnk har ytelsespensjonsordning for sine ansatte gjennom Statens pensjonskasse.

Forventet turnover for ansatte under 50 år er 4% og for ansatte over 50 år er 3%. Uttakstilbøyelighet førtidspensjon (AFP) anslås til 10% ved fylte 62 år

Per 31.12.2021 var 1 936 personer knyttet til ordningen, av dette var 1 619 personer ansatt og 395 personer var pensjonister. Ordningen omfatter alderspensjon fra fylte 67 år og løper livsvarig. Ordningen inkluderer også uføre-, etterlatte- og barnepensjon.

Aktuarberegningen fra aktuarseksjonen i Statens pensjonskasse med forutsetninger per desember 2021 er lagt til grunn for presentasjon av Dnk sin pensjonsforpliktelse.

Beregning av årets pensjonskostnad:	2021	2020
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	104 678	88 991
Resultatført planendring i perioden	0	0
Arbeidsgiveravgift	11 314	7 816
Årets pensjonsopptjening	115 992	96 808
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	50 250	57 157
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-64 464	-84 566
Årets finansposter	-14 214	-27 409
Sum årets pensjonskostnad	101 778	69 399
Administrasjonskostnader	3 043	3 016
Årets pensjonskostnad inkl. adm.kostnad	104 821	72 414
Sum årets pensjonskostnader inkl. adm.kostnader	104 821	72 414
Resultatført aktuarielt tap inkl. AGA	55 474	15 623
Sum totale pensjonskostnader	160 295	88 038
Endring som følge av ikke balanseført forpliktelse	-16 459	61 810
Årets kostnadsførte pensjonskostnad (note 3)	143 836	149 848
Netto pensjonsforpliktelse ved årets slutt	2021	2020
Pensjonsforpliktelse	3 497 298	2 991 502
Pensjonsmidler	-2 461 723	-2 342 731
Netto pensjonsforpliktelse	1 035 576	648 770
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	125 305	78 501
Netto pensjonsforpliktelse inkl. AGA	1 160 880	727 272
Pensjonsforpliktelse	2021	2020
Pensjonsforpliktelse ved årets begynnelse	2 991 502	2 511 889
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	104 678	88 991
Pensjonsutbetalinger	-71 264	-53 620
Rentekostnad	50 250	57 157
Planendring	0	0
Aktuarmessig gevinst (tap) økonomiske forutsetninger	422 133	387 085
Pensjonsforpliktelse ved årets slutt	3 497 298	2 991 502

Pensjonsmidler	2021	2020
Pensjonsmidler ved årets begynnelse	2 342 731	2 167 539
Administrasjonskostnader	-3 043	-3 016
Pensjonsutbetalinger	-71 264	-53 620
Innbetalinger pensjonspremie	163 945	172 389
Renteinntekt på pensjonsmidler	64 464	84 566
Aktuarmessig gevinst (tap) økonomiske forutsetninger	-35 110	-25 126
Pensjonsmidler ved årets slutt	2 461 723	2 342 731

Økonomiske forutsetninger	31.12.2021	31.12.2020
Diskonteringsrente	1,90%	1,70%
Forventet avkastning på pensjonsmidler	3,10%	2,70%
Årlig lønnsvekst	2,75%	2,25%
Årlig forventet regulering av alders- og etterlattepensjon over 67 år under utbetaling	1,75%	1,25%
Årlig forventet G-regulering, regulering av AFP, uføre- og etterlattepensjoner under 67 år	2,50%	2,00%

Demografiske data	31.12.2021	31.12.2020
Antall yrkesaktive	1 619	1 617
Gjennomsnittsalder - yrkesaktive	51	51
Sum pensjonsgrunnlag	1 065 067	1 023 262
Gjennomsnittlig lønn	658	633
Antall pensjonister	395	319
Antall oppsatte	0	0

Note 5 Anleggsmidler

	Medl.register /Kirkebok	Driftsløsøre, Ikke av- inventar skrivbare o.a. utsyr driftsm.		Sum varige driftsmidler
Anskaffelseskost 01.01.2021	14 563	10 148	5 078	29 789
Tilgang	0	1 367	0	1 367
Avgang	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.2021	14 563	11 516	5 078	31 156
Akkumulerte avskrivninger	13 867	9 636	0	23 503
Bokført verdi per 31.12.2021	697	1 879	5 078	7 653
Årets avskrivninger	2 913	1 884	0	4 796
Avskrivningssatser	20 %	10-30%	0 %	

Ikke avskrivbare driftsmidler omfatter hytte Svalbard, leilighet Tromsø og kunst.

Note 6 Spesifikasjon av annen driftskostnad

	2021	2020
Tjenestereiser m.m.	36 034	33 408
Kjøp av tjenester	119 406	87 464
Informasjon og kommunikasjonsteknologi	54 400	48 730
Leie lokaler og utstyr	50 175	47 041
Kurs og seminar	21 530	13 488
Driftsmateriell m.m.	18 849	18 977
Oppvarming, renhold og renovasjon	4 370	3 359
Kontingenter	2 628	2 822
Vedlikehold	2 701	2 697
Honorarer for revisjon og andre tjenester	695	470
Andre driftskostnader	3 322	3 776
Sum annen driftskostnad	314 111	262 234

Andre driftskostnader består i hovedsak av telefonkostnader, reklame, forsikringer, representasjon og gaver.

Note 7 Spesifikasjon av finansposter

	2021	2020
Finansinntekter		
Renteinntekt	9 219	10 511
Finansinntekt	9 432	5
Sum finansinntekter	18 650	10 516
Finanskostnader		
Rentekostnad	14	25
Finanskostnad (disagio)	3	9
Sum finanskostnader	17	34

Note 8 Langsiktige verdipapirer

	Bokført verdi	Markeds- verdi
Anleggsmidler		
Skrim Vann og Avløpsselskap AS: 1 aksje, 0,082% eierandel	12	17
Regionalt pilegrimssenter Stiklestad AS: 25 aksjer, 7,69% eierandel	13	13
Kirkepartner A/S: 420 aksjer, 48,95% eierandel	100	100
Den norske kirkes landsfond	18 900	23 813
Grieg Investor	237 229	265 767
Sum langsiktige verdipapirer	256 253	289 709

Den norske kirkes landsfond forvaltes av Alfred Berg . Markedsverdien per 31.12.2021 er kr 23,8 mill. Den øvrige fondsporteføljen forvaltes av Grieg Investor med fordeling på aksjefond, obligasjonsfond og pengemarkedsfond. Renter og avkastning på fondene blir reinvestert. Det gir endringer i kostpris gjennom året.

Note 9 Lån til tilknyttet selskap

Ansvarlig lån 4 735 innvilget 2018 til Kirkepartner AS. Rentesatsen er fastsatt til NIBOR 3 måneder + 2%. Nedbetaling av lånet starter i 2023 hvor lånet skal nedbetales som serielån med 1/2 av nominell hovedstol hvert år.

Note 10 Fordringer og gjeld

Kortsiktige fordringer	2021	2020
Avsetning refusjon sykkelønn	2 576	4 460
Forskuddsbetalte kostnader	2 643	2 669
Annen fordring	3 720	5 662
Sum kortsiktige fordringer	8 939	12 791

Kortsiktig gjeld	2021	2020
Skyldig lønn og feriepenger	169 433	167 059
Skylding pensjonspremie	3 040	2 443
Periodisert øremerket tilskudd	43 724	24 105
Annen gjeld	52 789	55 674
Sum kortsiktig gjeld	268 986	249 282

Note 11 Kundefordringer

	2021	2020
Kundefordringer til pålydende	9 286	9 188
Balanseført verdi av kundefordringer 31.12	9 286	9 188

Realiserte tap	0	9
Sum resultatførte tap på krav	0	9

Note 12 Bankinnskudd

Innestående midler på skattetrekkkonto (bundne midler) er per 31.12.21 kr 53 236'.

Note 13 Egenkapital

	Bunden kapital	Innskutt egenkapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Pr 31.12.2020	18 900	100 000	262 486	381 386
Pr 01.01.2021	18 900	100 000	262 486	381 386
Årets resultat	0	0	-9 749	-9 749
Pr 31.12.2021	18 900	100 000	252 737	371 637

Note 14 Gravplassforvaltning

Gravplassforvaltning er tatt ut av den Norske Kirkes ansvarsområde fra og med 2021.

Gravplassforvaltning-prosjektregnskap	2021	2020
Mottatt tilskudd og andre inntekter	0	4 000
Lønn og godtgjørelse	0	3 360
Driftskostnader	0	545
Prosjektresultat	0	94

Note 15 Betingede utfall

Den norske kirke er ikke involvert i rettstvister og saksbehandling vedrørende omtvistede krav, herunder erstatningskrav.

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6a, 0191 Oslo
Postboks 1156 Sentrum, 0107 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00

www.ey.no
Medlemmer av Den norske Revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til Kirkerådet i Rettssubjektet Den norske kirke

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Rettssubjektet Den norske kirke som består av balanse per 31. desember 2021, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening oppfylder årsregnskapet gjeldende lovkrav og gir et rettviseende bilde av rettssubjektets finansielle stilling per 31. desember 2021 og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjon

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av rettssubjektet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og *International Code of Ethics for Professional Accountants* (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i rettssubjektets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Kirkerådet og direktøren (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår konklusjon om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere om årsberetningen inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon eller ikke inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav, er vi pålagt å rapportere det.

Vi har ingenting å rapportere i så henseende, og vi mener at årsberetningen er konsistent med årsregnskapet og inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til rettssubjektets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike rettssubjektet eller virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av rettssubjektets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om rettssubjektets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at rettssubjektet ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettsvisende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av og tidspunktet for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom revisjonen.

Oslo, 19. mai 2022
ERNST & YOUNG AS

Revisjonsberetningen er signert elektronisk

Kjetil Andersen
statsautorisert revisor

Penneo

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Kjetil Andersen

Statsautorisert revisor

På vegne av: Ernst & Young AS

Serienummer: 9578-5992-4-2398085

IP: 213.52.xxx.xxx

2022-05-19 20:38:00 UTC

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>